

EduAkademia.pl

prace naukowe na zlecenie

Budzet-gminy-praca-magisterska-pdf-42

ZNACZENIE FUNDUSZY UNII EUROPEJSKIEJ
W FINANSOWANIU ZADAŃ GMINY
NA PRZYKŁADZIE GMIN
WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO
AN APPLICATION OF THE EUROPEAN
UNION FUNDS IN COMMUNITIES

Summary

Communities are the beneficiaries of the union funds within the framework of particular aims, priorities and programmes. The character of development policy pursued by self-governments still makes use of appearing possibilities in insignificant degree. It is necessary to innovate the local financial management policy and indicate the targets and tools ensuring their realisation. The ability of gaining financial means from all possible resources, especially in the field of technical and social infrastructure, environmental protection and fighting unemployment decides about development of the community.

1. Uwagi wstępne

Trójstopniowy podział terytorialny państwa wiąże się z decentralizacją zadań i kompetencji dotyczących zagadnienia wspierania inicjatyw gospodarczych. Konsekwencją funkcjonującego rozwiązania jest przeniesienie środka ciężkości w zakresie kształtowania warunków dla rozwoju przedsiębiorczości na najniższy szczebel działalności samorządu terytorialnego, jakim są gminy. Charakter prowadzonej przez samorządy polityki rozwojowej wciąż jeszcze wykorzystuje istniejące możliwości w nieznacznym stopniu. Potrzebne jest

wprowadzenie zmian w zakresie polityki zarządzania finansami lokalnymi oraz wskazanie celów i narzędzi zapewniających ich realizację. Umiejętność pozyskiwania środków z wszelkich możliwych źródeł, zwłaszcza w zakresie infrastruktury technicznej i społecznej, ochrony środowiska naturalnego oraz zwalczania bezrobocia, decyduje o rozwoju gminy.

* mgr, Studium Doktoranckie Akademii Ekonomicznej w Krakowie.

Page 2

157

Celem polityki Unii Europejskiej jest dążenie do wzmocnienia spójności społeczno-gospodarczej Wspólnoty. Realizacji tego celu służą środki gromadzone w budżecie UE oraz środki krajów członkowskich. Fundusze strukturalne są podstawowym instrumentem polityki regionalnej UE. Samorząd terytorialny w Polsce jest jednym z głównych podmiotów kreujących i realizujących politykę rozwoju oraz jednym z najważniejszych beneficjentów środków unijnych w ramach poszczególnych celów, priorytetów i programów. Praca zawiera charakterystykę zadań gmin i źródeł ich finansowania ze szczególnym uwzględnieniem środków unijnych. Celem pracy jest określenie roli sprawnej absorpcji środków z UE w finansowaniu inwestycji gminnych. Badaniami objęto gminę Czarna i Żyraków w województwie podkarpackim.

2. Zadania gminy i źródła ich finansowania

Podstawową jednostką samorządu terytorialnego jest gmina [Konstytucja RP 1997], która tworzy wspólnotę posiadającą osobowość prawną. Zadania własne gminy realizowane są przez nią samodzielnie, we własnym imieniu i na własną odpowiedzialność [Patrzalek, s. 18]. Ustawa o samorządzie gminnym powierza gminie zaspokajanie zbiorowych potrzeb w zakresie ochrony środowiska i przyrody, gospodarki wodnej, gminnych dróg i mostów, zaopatrzenia w wodę, kanalizacji, oczyszczalni ścieków komunalnych, organizacji wysypisk, edukacji, kultury itp.. W ogólnym ujęciu zadania te są realizowane ze środków własnych i subwencji należnych z tytułu prawa. Samorząd terytorialny funkcjonuje w ramach i z upoważnienia państwa. To państwo określa zakres działania poszczególnych szczebli samorządowych, normuje ich ustrój prawny i wyposaża je w środki finansowe [Kosek-Wojnar, 2002, s. 13]. Zadania własne gminy można podzielić na obligatoryjne i fakultatywne - realizowane, gdy jednostka dysponuje wystarczającymi środkami. Natomiast zadania zlecone ustawowo – na obligatoryjne lub powierzone na podstawie porozumienia z przekazującym zadanie organem administracji rządowej lub inną jednostką samorządu terytorialnego. Ustawa o samorządzie gminnym określa, że gmina może prowadzić działalność gospodarczą wykraczającą poza zadania o charakterze użyteczności publicznej wyłącznie w przypadkach określonych w ustawie o gospodarce komunalnej. Zakres działania gminy jest zróżnicowany i szeroki. Koncentruje się on na wykonywaniu zadań w sferze lokalnych usług publicznych i w sferze zagospodarowania przestrzennego oraz w dziedzinach, na których funkcjonowanie władze gminy mogą oddziaływać poprzez stosowne narzędzia. Gmina może osiągać ważne cele rozwoju lokalnego, dotyczące utrzymania i tworzenia nowych miejsc pracy, dążenia do poprawy funkcjonowania lokalnej infrastruktury technicznej i społecznej, zwalczania monopolistów i rozwijania konkurencji [Patrzalek 2004, s. 21].

Page 3

158

Gmina ma zapewnione stałe dochody pochodzące zarówno ze źródeł włas-

nych, jak i dochodów publicznych. Zgodnie z art. 168 Konstytucji RP gmina ma prawo ustalania wysokości podatków i opłat lokalnych w zakresie określonym ustawowo. Może również samodzielnie regulować ich wysokość, kształtując wielkość wpływów poprzez przyjmowanie stawek, jak i stosowanie odpowiednich zwolnień i ulg. Gmina nie ma prawa wprowadzania własnych podatków i opłat nie przewidzianych w ustawie.

Podział dochodów pomiędzy państwo a samorząd terytorialny określa ustawa o dochodach jednostek samorządu terytorialnego. Głównym źródłem dochodów własnych gminy są dochody z podatków i opłat. Na mocy ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego udziały w państwowych podatkach dochodowych, tj. podatku dochodowym od osób fizycznych – PIT oraz podatku dochodowym od osób prawnych – CIT, zostały uznane za dochody własne JST [Ustawa, 2003]. Gmina ma prawo czerpać z części dochodów z podatku, który co do zasady stanowi źródło dochodów budżetu państwa. Ponadto mogą nimi być:

- środki pochodzące ze źródeł zagranicznych nie podlegające zwrotowi;
- środki pochodzące z Unii Europejskiej;
- inne środki określone w odrębnych przepisach.

Dochody obligatoryjne to podatki, opłaty i inne wpływy określone ustawowo, dochody z majątku gminy, subwencja ogólna z budżetu państwa. Potencjalne źródło dochodów stanowią również dotacje celowe na realizację zadań zleconych, wpływy z samoopodatkowania mieszkańców, spadki, zapisy i darowizny itp. Obok dochodów podatkowych, samorządy uzyskują dochody z opłat za świadczone lokalnie usługi oraz z dysponowania majątkiem komunalnym. Mogą tą drogą osiągnąć duże zyski, jednak gmina jako podmiot publiczny powinna kierować się przede wszystkim względem społecznym, a nie chęcią osiągnięcia korzyści majątkowych [Kopańska 2003, s. 34].

Zdolność finansowa jednostki samorządu terytorialnego, w odniesieniu do współfinansowania projektów unijnych, uzależniona jest od instrumentów współfinansowania rozwoju regionalnego z zasobów centralnych, w tym z budżetu państwa [Monitor 5/2007, s. 64]. Szczupłość środków własnych, jakimi dysponują gminy, oraz szeroki zakres działania sprawia, że konieczne staje się sięganie do zwrotnych źródeł, tj. kredytów, pożyczek i emisji obligacji. Środki pozyskiwane w ten sposób traktowane są jednak nie jako dochody, ale przychody gmin, które umożliwiają realizację poważniejszych przedsięwzięć gospodarczych, gdyż pozwalają uzyskać stosunkowo szybko znaczną ilość środków finansowych koniecznych do wykonania danego zadania lub zadań inwestycyjnych [Kalisiak, Roluch 2000, s. 184].

Page 4

159

3. Dostępność funduszy unijnych oraz możliwości ich pozyskiwania przez gminy

Począwszy od 1989 r. Polska stała się beneficjentem wielu zagranicznych instytucji, które wspierają transformację gospodarki naszego kraju. Znaczna część tej pomocy kierowana jest pośrednio lub bezpośrednio do jednostek samorządu terytorialnego. Programy pomocowe obok wsparcia merytorycznego czy technicznego, oferują dotacje na inwestycje związane z zadaniami świadczonymi przez samorządy. Szczególne znaczenie, ze względu na wolumen pomocy, mają środki pochodzące z programów Unii Europejskiej, a od 1 maja 2004 r. właściwych funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności [Kopańska

2003, s. 47].

Od 2000 r. samorządy lokalne mogły korzystać z funduszy przedakcesyjnych, które miały cel infrastrukturalny i instytucjonalny – oznaczający przygotowanie podmiotów publicznych, w tym administracji samorządowej do korzystania z funduszy strukturalnych [Nawrot 2003, s. 193]. W ramach środków przedakcesyjnych Polska mogła korzystać z pomocy w ramach programów pomocowych: Phare, Ispa i Sapard.

Phare był programem bezzwrotnej pomocy finansowej UE dla państw Europy Środkowej, przeznaczony na rozwój instytucjonalny i wsparcie inwestycyjne. Wspierał na rzecz przedsiębiorczości; gminy mogły otrzymać środki finansowe na infrastrukturę.

Program Sapard utworzony dla wsparcia modernizacji rolnictwa i rozwoju obszarów wiejskich oraz uzyskania członkostwa w UE, kierowany był głównie do gmin. O dofinansowanie z programu ISPA, służącego ujednoczeniu poziomu rozwoju infrastruktury technicznej w państwach ubiegających się o członkostwo w UE w zakresie transportu i ochrony środowiska, ubiegać się mogły tylko podmioty publiczne. Po akcesji zobowiązania płatnicze funduszu przejął Fundusz Spójności.

Obok efektów infrastrukturalnych korzystanie przez samorządy lokalne z funduszy przedakcesyjnych dało możliwość uzyskania doświadczenia i przygotowywania się do pozyskiwania funduszy strukturalnych.

1 maja 2004 r. programy przedakcesyjne zostały zastąpione przez instrumenty wspólnotowej polityki regionalnej – fundusze strukturalne:

- 1) Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (zmniejszenie dysproporcji w poziomie rozwoju pomiędzy różnymi obszarami Unii);
- 2) Europejski Fundusz Społeczny (poprawa możliwości uzyskania zatrudnienia w UE);
- 3) Europejski Fundusz Orientacji i Gwarancji Rolnej (wsparcie dla narodowych programów pomocy dla rolnictwa, wsparcie rozwoju obszarów wiejskich);

Page 5

160

- 4) Instrument Finansowy Rozwoju Rybołówstwa (wsparcie restrukturyzacji rybołówstwa).

Odrębnie występuje Fundusz Spójności (istniejący od 1993 r.), choć zasadniczo także i on służy finansowaniu przemian strukturalnych, ma jednak swe dodatkowe specyficzne cele oraz nieco odmienne zasady funkcjonowania. Zadaniem funduszy strukturalnych jest wspieranie restrukturyzacji i modernizacji gospodarek krajów UE, zwiększenie spójności ekonomicznej i społecznej Unii. Samorząd wyznacza regiony, w których będą realizowane projekty, określa ilości środków przekazanych na region i typ działań służących spójności gospodarczo-społecznej. Podejmuje także działania na rzecz rozwoju przedsiębiorczości, wspierania przepływu innowacji i dobrych praktyk do regionu oraz inwestycji w dorobek kulturowy i turystykę. Zgodnie z obowiązującymi zasadami, ogół wydatków z funduszy strukturalnych przeznaczają się na realizację [Oręziak 2004, s. 151]:

1. celów priorytetowych (wspieranie rozwoju regionów opóźnionych, modernizacja systemów oświaty, doskonalenia zawodowego i zatrudnienia);
2. inicjatyw wspólnotowych;

3. przedsięwzięć innowacyjnych oraz pomocy technicznej.

Zarówno wolumen pomocy, jak i różnorodność jej kierunków sprawia, że środki z UE mogą być rzeczywistym impulsem rozwoju gospodarczego samorządów. Dobre skorzystanie z pomocy nie jest jednoznaczne ze skonsumowaniem wszystkich potencjalnie dostępnych środków, lecz takim ich ukierunkowaniem, aby dotacje pozwoliły na realizację planów rozwoju zapisanych w strategiach. Trzeba podkreślić, że środki unijne powinny być dostosowane do wcześniej tworzonych planów, a nie na odwrót [Kopańska 2003, s. 55]. Społeczności lokalne i organy władzy samorządowej, przygotowując strategię rozwoju oraz jej polityki wykonawcze, powinny określić źródła finansowania celów i zadań. Rozdział środków z funduszy strukturalnych pomiędzy państwa członkowskie odbywa się w oparciu o trzy cele:

- promocja rozwoju i dostosowań strukturalnych regionów słabiej rozwiniętych;
- wsparcie przekształceń gospodarczych i społecznych obszarów o zaburzonej strukturze;
- wsparcie dostosowań i modernizacji polityki oraz systemów edukacji, szkoleń i zatrudnienia.

Polska została zakwalifikowana do pomocy w zakresie promocji rozwoju i dostosowań strukturalnych regionów słabiej rozwiniętych. Cel ten współrealizowany jest z funduszy strukturalnych oraz z Funduszu Spójności.

W celu zaprogramowania pomocy wspólnotowej i sprawnego jej rozdysponowania Polska przygotowała Narodowy Plan Rozwoju (NPR) na lata 2004-

Page 6
161

2006. Wprowadzono podział na działania: sektorowe programy operacyjne (SPO), a w przypadku wspierania rozwoju regionalnego - Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego (ZPORR). Program ten jest adresowany do samorządów lokalnych i regionalnych. Jego celem jest doprowadzenie do wzrostu konkurencyjności regionów oraz przeciwdziałanie marginalizacji, przy jednoczesnym umożliwieniu długofalowego rozwoju gospodarczego kraju. W okresie programowania 2007-2013 każde z województw będzie realizowało własny program operacyjny zarządzany przez samorzady województw [Monitor 05/2007, s. 53].

W październiku 2006 r. Rada Unii Europejskiej przyjęła dokument o nazwie Strategiczne Wytyczne Wspólnoty dla Spójności na lata 2007-2013, określający kierunki realizacji polityki spójności, definiujący cele i zakresy interwencji poszczególnych funduszy. W odpowiedzi na SWW kraje członkowskie przygotowały własne dokumenty zakładające strukturę korzystania ze środków UE w latach 2007-2013 w postaci Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia oraz wypływających z nich programów operacyjnych.

W Polsce NSRO funkcjonują pod nazwą Narodowa Strategia Spójności; ich zadaniem jest określenie priorytetów i obszarów oraz systemu wdrażania funduszy unijnych. Polska w tym okresie będzie największym beneficjentem europejskiej polityki spójności. W jej ramach może otrzymać ponad 67 mld euro podzielonych na interwencje Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności.

Celem strategicznym NSRO jest stworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki polskiej opartej na wiedzy i przedsiębiorczości, zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospo-

darczej i przestrzennej. Cele założone w NSRO będą realizowane za pomocą czterech programów operacyjnych o charakterze ogólnokrajowym: Infrastruktura i Środowisko, Innowacyjna Gospodarka, Kapitał Ludzki, Pomoc Techniczna; jednego dla wschodnich terenów Polski : Rozwój Polski Wschodniej oraz szesnastu regionalnych programów operacyjnych, a także programów o charakterze międzynarodowym.

PO Rozwój Polski Wschodniej to pomoc rozwojowa przyznana przez Komisję Europejską dla pięciu regionów wschodniej Polski, wykazujących jednocześnie najniższe PKB na mieszkańca spośród wszystkich regionów Unii. Program będzie finansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz dodatkowych środków rządowych. Program będzie dofinansowywał projekty inwestycyjne dotyczące wsparcia i rozwoju infrastruktury uczelni wyższych, w szczególności technicznych, oraz infrastruktury społeczeństwa informacyjnego, wspierania innowacyjności i nowoczesnych technologii w przedsiębiorstwach, a także promocji regionu. Ponadto w ramach programu będzie można realizować projekty poprawiające jakość miejskich systemów transportu

Page 7

162

zbiorowego oraz inwestycje w: centra turystyki, targowe i kongresowe, infrastrukturę drogową i turystyczną.

Wszystkie programy operacyjne są podzielone na priorytety, a te na działania. Dla beneficjentów najważniejsze są działania programu operacyjnego. Dzięki nim wybierane są konkretne projekty, poprzez które gminy uzyskują wsparcie z funduszy strukturalnych na działania podejmowane w trzech głównych obszarach interwencji [Czerny, s.11]:

1. Środki na rozwój regionalny,
2. Środki na rozwój zasobów ludzkich,
3. Środki na rolnictwo i obszary wiejskie.

Beneficjentami pomocy w ramach Funduszu Spójności są samorządy terytorialne (gminy, związki gmin) oraz przedsiębiorstwa komunalne. Najbliższe lata wymagać będą wzmożonego wysiłku zarówno instytucji zaangażowanych we wdrażanie, jak i beneficjentów, ponieważ od 2007 r. równolegle realizowane są dwa duże programy pomocowe – Fundusz Spójności oraz Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko.

Zarówno beneficjenci, jak i instytucje zaangażowane we wdrażanie Funduszu Spójności w Polsce mają już bogate doświadczenie, które powinno się przełożyć na sprawniejsze wdrażanie projektów, odpowiednie tempo wydatkowania, a także rozwiązanie podstawowych problemów w realizacji inwestycji. Barię absorpcji środków Funduszu Spójności jest niedoszacowanie wartości projektów na etapie planowania, skutkujące niedoborem środków na dalszą realizację. Zakres pomocy unijnej jest bardzo szeroki, a jednostki samorządu terytorialnego są jej największym odbiorcą. Wynika to przede wszystkim z roli, jaką pełnią w rozwoju gospodarczym regionów na poziomie lokalnym. W związku z tym do nich należy przygotowanie najważniejszych projektów związanych z infrastrukturą.

4. Analiza udziału środków funduszy Unii Europejskiej w dochodach gmin w latach 2003 - 2007

Wielkość środków budżetowych, jakimi dysponuje samorząd gminny jest podstawowym czynnikiem określającym możliwości rozbudowy infrastruktury technicznej i zaspokajania potrzeb społecznych mieszkańców gminy. Tabela 1

przedstawia zadania inwestycyjne realizowane w gminach z udziałem środków unijnych w latach 2003 – 2007.

Page 8

163

Tabela 1. Udział środków unijnych w dochodach budżetowych badanych gmin w latach 2003 - 2007

Beneficjent

Nazwa

zadania

Program

Realizacja

Rok

realizacji

Środki

dotychczasowe

dotychczasowe

dotychczasowe

dotychczasowe

dotychczasowe

dotychczasowe

dotychczasowe

dotychczasowe (w

zł)

Dotychczasowe

dotychczasowe

dotychczasowe

dotychczasowe

dotychczasowe

dotychczasowe

dotychczasowe

(w

zł)

Udział

dotychczasowe

dotychczasowe

dotychczasowe

dotychczasowe

dotychczasowe

dotychczasowe

dotychczasowe

dotychczasowe

dotychczasowe

dotychczasowe

dotychczasowe

dotychczasowe

dotychczasowe

dotychczasowe

dotychczasowe (w

%

)

Gm
in
a C
zarn
a

Budowa oczyszczalni ście-
ków w Głowaczowej z sie-
cią kanalizacji

SAPARD
2003 1 032 174
18 822 734
5,48

Budowa oczyszczalni ście-
ków z siecią kanalizacji i
przykanalików w Borowej

2004
1 014 018
18 811 530
8,58

Budowa sieci kanalizacji i
przykanalików w Chotowej

599 508
Budowa drogi gminnej
Stara Jastrzębka - Górny
Koniec

2005
342 269
24 500 797
2,38

Budowa drogi gminnej w
Przyborowie

125 670

Budowa drogi gminnej w
Żdżarach

114 547

Centrum Kulturalno -Infor-
matyczne w Chotowej

SPO

2006
285 883
25 464 201
1,12

Poszerzenie oferty tury-
styczno-kulturalnej w Czar-
nej poprzez rozwój infra-
struktury lokalnej (budowa
basenu)

ZPORR

2007
4 596 754

(plan)
28 564 699
(plan)
16,92
Rozbudowa ujęcia wody w
Żdżarach
123 149
Budowa kanalizacji sanitar-
nej w gminie Czarna;
FS
113 646
(plan)
Gm
in
a Ż
y
raków
Budowa kanalizacji w miej-
scowości Wola Wielka
SAPARD
2003
902 706
17 205 245
6,38
Budowa drogi w miejsco-
wości Zawierzbie
195 825
Budowa drogi Bobrowa -
Wola Żyrakowska
2004
315 167
18 960 031
4,47
Budowa drogi Nagoszyn -
Cieszęciny
532 926
Page 9
164
Benefic-jent
Nazw
a zad
an
ia
Prog
ram
Rok
realizacji
Ś
ro
d

k
i u
n
ijne (w
zł)
Do
chody
g
m
iny
ogó
łem
(w
zł)
U
d
ział śro
d
ków u
n
ij-
nych
w do
cho
d
ach
g
m
iny ogó
łem (w
%
)
Gm
in
a Ż
y
raków
Budowa kanalizacji w Woli
Żyrakowskiej, Żyrakowie
i oczyszczalni ścieków w
Woli Żyrakowskiej
Kształtowanie centrum wsi
Zasów
PHARE
2005
1 477 023 22 441 473
6,58
2006
2 419 328
25 669 258

10,25

SPO

211 745

Budowa kanalizacji sanitar-
nej w gminie Żyraków

FS

2007

2 719 380 28 564 699

9,52

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań finansowych za lata 2003 – 2007
badanych gmin

Realizowane przez gminy projekty stanowią inwestycje w infrastrukturę podstawową w celu zwiększenia konkurencyjności regionu. W badanych gminach poziom dochodów ogółem wykazuje tendencję wzrostową. W gminie Czarna w 2005 r. dochody ogółem zwiększyły się aż o 30% w porównaniu do 2004 r. W gminie Żyraków w tym samym okresie dochody wzrosły o 18%. Gminy są aktywne w pozyskiwaniu funduszy unijnych na realizację inwestycji. W latach 2003 – 2005 budżet zasilały dochody ze środków przedakcesyjnych, a od 2006 r. środki z funduszy strukturalnych. W 2003 r. udział funduszy unijnych wyniósł w gminie Czarna 5,48 %, a w 2007 r. 16,92 % ogółu dochodów gminy. W gminie Żyraków w 2003 r. udział środków unijnych wynosił - 6,38%, w 2006 r. – 10,25%, a w 2007 r. przewidziany jest na poziomie 9,52%. Badane gminy są bardzo dobrze zarządzane i prowadzą aktywną politykę rozwojową. W grudniu 2005 r. Rada Ministrów przyjęła Program naprawczy zwiększający absorpcję funduszy strukturalnych [Monitor 01/2007, s. 30]. W rezultacie wprowadzono uproszczenia w systemie wdrażania usprawniających proces rozliczeń środków UE oraz ograniczających obowiązki i obciążenia beneficjentów. Znaczna część dochodów gmin przeznaczona jest na wydatki podstawowe, a tylko nieznaczny odsetek przeznacza się na cele rozwojowe. Dlatego dla finansowania potrzeb rozwojowych konieczne jest pozyskiwanie dodatkowych środków. Gminy mogą je pozyskiwać w ramach krajowych fundacji i funduszy oraz zagranicznych środków pomocowych. Szczególne znaczenie, ze względu na wolumen pomocy, mają środki strukturalne.

Przedstawione poniżej zestawienie wydatków, tabela 3, obrazuje udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach w gminie Czarna i Żyraków.

Page 10

165

Tabela 2. Wydatki gmin w latach 2003 - 2007

BeneficjentRok realizacji

Wydatki gminy

ogółem

(w zł)

Wydatki inwesty-

cyjne gminy (w zł)

Udział wydatków inwe-

stycyjnych w wydatkach

gminy ogółem

(w %)

Gm

in

a C
zarn
a
2003
18 804 982
5 475 120
29,12
2004
22 475 006
6 396 061
28,46
2005
23 058 110
4 485 889
19,45
2006
26 112 722
3 470 770
13,29
2007
29 610 360
8 878 702
29,99

Gm
in
a Ż
y
raków
2003
17 843 482
4 028 124
22,57
2004
19 689 921
3 289 445
16,71
2005
25 252 235
7 518 116
29,77
2006
26 427 018
6 248 240
23,64
2007
31 302 704
9 700 016
30,99

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań finansowych za lata 2003 – 2007
badanych gmin

W gminie Czarna w 2006 r. udział wydatków inwestycyjnych stanowi 13% wydatków gminy ogółem, a w 2007 r. wzrósł aż do 30%. W gminie Żyraków udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach gminy ogółem w 2006 r. wyniósł 24%, a w 2007 r. 31%. Udział środków pochodzących z funduszy europejskich stanowi znaczące źródło dochodów budżetów badanych gmin.

Gminy w Polsce nie miały szans w pełni efektywnie wykorzystać dostępnych z UE środków.

Zgodnie z raportem NIK, dotyczącym stopnia wykorzystania funduszy strukturalnych w Polsce na lata 2004-2006, niski stopień wykorzystania wynikał z następujących czynników:

- opóźnień w przygotowaniu aktów prawnych, wytycznych i procedur realizacji programów oraz konieczności ich ciągłej nowelizacji;
- zbyt skomplikowanych procedur, co utrudniało terminowe sporządzenie wniosków o płatność i refundację;
- nieprawidłowej organizacji pracy, dużej rotacji kadr.

5. Uwagi końcowe

Ważną rolę w procesie absorpcji środków pomocowych odgrywa sprawność instytucjonalna gmin, bowiem pozyskanie i efektywne wykorzystanie funduszy europejskich wymaga umiejętności sprawnego programowania, finansowania i monitorowania.

Page 11

166

Według informacji podawanych przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego poziom kontraktacji w ramach wszystkich programów operacyjnych osiągnął na koniec grudnia 2006 r. średnio 91%. Możemy mówić o wyjątkowo skutecznym przebiegającym procesie wykorzystania środków unijnych.

Podstawową barierą absorpcji przez samorządy lokalne środków z UE jest zapewnienie odpowiednich środków publicznych na przygotowanie i sfinansowanie projektów inwestycyjnych w ramach tzw. wkładu własnego. Środki unijne wypłacane są na zasadzie refundacji wcześniej poniesionych wydatków. Poziom absorpcji środków europejskich zależy także od instytucjonalnego zaplecza prowadzonej polityki regionalnej. Doświadczenia z korzystania przez gminy z funduszy przedakcesyjnych wskazują, że wiele z nich nie podejmuje nawet starań o te fundusze. Przyczyna tkwi nie tylko w braku środków na współfinansowanie projektów. Pojawia się szereg warunków, którym nie mogą, a czasem nie chcą sprostać. Są to m. in. procedury perfekcyjnego przygotowania wniosków, poddanie się monitoringowi ze strony UE oraz zgodność wykonania fizycznego z finansowym.

Badane gminy rozpoczęły pozyskiwanie środków unijnych z funduszy przedakcesyjnych, a nabyte doświadczenia pomogły w skutecznym staraniu o środki dostępne z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności. Wysoki poziom absorpcji funduszy unijnych przez badane gminy pozwala na prowadzenie aktywnej polityki rozwojowej, a przedsiębiorczość oraz sprawne zarządzanie sprzyja pokonywaniu barier i pozyskiwaniu funduszy unijnych.

Literatura

1. Chmara M., Leksykon samorządu terytorialnego, Oficyna Wydawnicza Graf-Punkt, Warszawa 1999.
2. Czerny I., Kaliszu A., „Gazeta Samorządu i Administracji”, Sięgnij po euro. Programy Unii Europejskiej dla Polski, Warszawa 2004.
3. Kalisiak M., Roluch W., Działalność gospodarcza gmin i powiatu, Za-

chodnie Centrum Organizacyjne, Zielona Góra, 2000.

4. Kopańska A., Zewnętrzne źródła finansowania inwestycji jednostek samorządu terytorialnego, Centrum Doradztwa i Informacji Difin, Warszawa 2003.

5. Kornberger-Sokołowska E., Problemy pozyskiwania ośrodków unijnych przez polskie jednostki samorządowe, „Monitor Unii Europejskiej” nr 5/2007.

6. Kosek-Wojnar M., Surówka K., Finanse samorządu terytorialnego, Akademia Ekonomiczna Kraków, 2002.

7. Na co będziemy mogli przeznaczyć unijne ośrodki, „Monitor Unii Europejskiej” nr 3/07.

Page 12

167

8. Nawrot B., Polski samorząd terytorialny w procesie integracji z Unią Europejską, Wydawnictwo Naukowe Instytutu Nauk Politycznych i Dziennikarstwa Uniwersytetu im. A. Mickiewicza, Poznań, 2003.

9. Oręziak L., Finanse Unii Europejskiej, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2004.

10. Patrzalek L., Finanse Samorządu Terytorialnego, Wydawnictwo AE im. Oskara Langego, Wrocław 2004.

11. Podsumowanie wypadu dobrze, „Monitor Unii Europejskiej” nr 1/2007.

12. Regionalne Programy Operacyjne na lata 2007 – 2013, „Monitor Unii Europejskiej” nr 5/2007.

13. Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską, art. 158-162.

14. Weiss E., Zarządzanie projektami współfinansowanymi przez Unię Europejską, Wydawnictwo „I-Bis”, Wrocław 2003.

15. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej, 1997, art. 164 ust. 1.

16. Ustawa z dnia 13 lipca 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, Dz. U. 2003 Nr 203, poz. 1966.

17. Ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, Dz. U. 2003 Nr 203, poz. 1996.

18. Ustawa z dnia 15 października 1985 r. Europejska Karta Samorządu Terytorialnego, Dz. U. 1994 Nr 124, poz. 607.

19. Ustawa z dnia 20 grudnia 1996 r. o gospodarce komunalnej, Dz. U. 1997, nr 9, poz.43.

20. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, Dz. U. 2001 r. Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.

21. www.ue/fundusze/strukturalne.pl

22. www.fundacja-pe.org.pl

23. www.fundusze-strukturalne.pl

24. www.samorzad.pap.com.pl

25. www.bip.nik.gov.pl/pl/bip/wyniki_kontroli_wstep/inform2006/2006054

Page 5

5

SPIS TREŚCI

Strona

PRZEDMOWA

..... 3

UWAGI

OGÓLNE.....	10
I. ZASADY I UWARUNKOWANIA GOSPODARKI FINANSOWEJ JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO	14
I.1. LUDNOŚĆ	15
I.2. PODSTAWOWE ZASADY GOSPODARKI FINANSOWEJ JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO	16
I.3. STRUKTURA BUDŻETÓW	25
I.4. DOCHODY WŁASNE	25
I.5. DOTACJE OGÓŁEM I SUBWENCJA OGÓLNA	28
I.5.1. DOTACJE OGÓŁEM.....	28
I.5.2. SUBWENCJA OGÓLNA.....	30
II. GOSPODARKA FINANSOWA JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO	35
II.1. DOCHODY JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO	37
II.1.1. DOCHODY WŁASNE	39
II.1.2. DOTACJE OGÓŁEM.....	43
II.1.3 SUBWENCJA OGÓLNA	44
II.1.4. ŚRODKI NA FINANSOWANIE I WSPÓŁFINANSOWANIE PROGRAMÓW I PROJEKTÓW UNIJNYCH	45
II.2. WYDATKI JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO	46
II.2.1. WYDATKI OGÓŁEM	46
II.2.2 WYDATKI JST NA FINANSOWANIE I WSPÓŁFINANSOWANIE PROGRAMÓW I PROJEKTÓW UNIJNYCH.....	50
II.3. WYNIK BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO	51
II.4. FINANSOWANIE	54
II.5. ZADŁUŻENIE JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO	56
III. GOSPODARKA FINANSOWA GMIN	60
III.1. DOCHODY GMIN	61
III.1.1. DOCHODY WŁASNE	63
III.1.2. DOTACJE OGÓŁEM.....	65
III.1.3. SUBWENCJA OGÓLNA	

.....	69
III.2. WYDATKI	
GMIN.....	70
Page 6	
6	
III.3. WYNIK BUDŻETÓW GMIN	
.....	74
III.4. FINANSOWANIE	
.....	75
III.5. ZADŁUŻENIE GMIN	
.....	76
IV. GOSPODARKA FINANSOWA MIAST NA PRAWACH POWIATU	
.....	79
IV.1. DOCHODY MIAST NA PRAWACH POWIATU	
.....	80
IV.1.1. DOCHODY	
WŁASNE.....	81
IV.1.2. DOTACJE	
OGÓŁEM.....	83
IV.1.2. SUBWENCJA	
OGÓLNA.....	86
IV.2. WYDATKI MIAST NA PRAWACH POWIATU	
.....	87
IV.3. WYNIK BUDŻETÓW MIAST NA PRAWACH POWIATU	
.....	90
IV.4. FINANSOWANIE	
.....	90
IV.5. ZADŁUŻENIE MIAST NA PRAWACH POWIATU	
.....	92
V. GOSPODARKA FINANSOWA POWIATÓW	
.....	94
V.1. DOCHODY POWIATÓW	
.....	95
V.1.1. DOCHODY	
WŁASNE.....	96
V.1.2. DOTACJE	
OGÓŁEM.....	97
V.1.3. SUBWENCJA	
OGÓLNA.....	99
V.2. WYDATKI POWIATÓW	
.....	100
V.3. WYNIK BUDŻETÓW POWIATÓW	
.....	102
V.4. FINANSOWANIE	
.....	103
V.5. ZADŁUŻENIE POWIATÓW	
.....	104
VI. GOSPODARKA FINANSOWA WOJEWÓDZTW	
.....	107
VI.1. DOCHODY WOJEWÓDZTW	

.....	108
VI.1.1. DOCHODY WŁASNE.....	110
VI.1.2. DOTACJE OGÓŁEM.....	111
VI.1.3. SUBWENCJA OGÓLNA.....	114
VI.2. WYDATKI WOJEWÓDZTW	114
VI.3. WYNIK BUDŻETÓW WOJEWÓDZTW	117
VI.4. FINANSOWANIE	117
VI.5. ZADŁUŻENIE WOJEWÓDZTW	118
Page 7 7	
PODSUMOWANIE	121
ZAŁĄCZNIK – AKTY PRAWNE	125
SPIS WYKRESÓW	133
SPIS TABLIC	136
ANEKS STATYSTYCZNY DOSTĘPNY W WERSJI ELEKTRONICZNEJ W FORMACIE XLS	138
Page 8 8	
CONTENTS Page	
PREFACE	
... 3	
GENERAL REMARKS	10
PRINCIPLES AND CONDITIONS OF LOCAL GOVERNEMENT UNITS' FINANACIAL ECONOMY	14
I.1. POPULATION	15
I.2. BASIC PRINCIPLES OF LOCAL GOVERMNET UNITS' FINANACIAL ECONOMY	16
I.3. BUDGETS' STRUCTURE	25
I.4. OWN REVENUE	25
I.5. SUBSIDIES AND SUBVENTION	28
I.5.1 SUBSIDIES	28
1.5.2. SUBVENTION	30

II. LOCAL GOVERNMENT UNITS' FINANACIAL ECONOMY	35
II.1. LOCAL GOVERNEMENT UNITS' REVENUE	37
II.1.1. OWN REVENUE	39
II.1.2. SUBSIDIES	43
II.1.3. SUBVENTION	44
II.1.4. EUROPEAN UNION FUNDS	45
II.2. LOCAL GOVERNMENT UNITS' EXPENDITURE	46
II.2.1. EXPENDITURE	46
II.2.2. EXPENDITURE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS' ON FUNDING AND CO-FUNDING OF EU PROJECTS AND PROGRAMMES	50
II.3. LOCAL GOVERNMENT UNITS' BUDGETARY RESULT	51
II.4. FINANCING	54
II.5. LOCAL GOVERNMENT UNITS' INDEBTEDNESS	56
III. GMINA' FINANACIAL ECONOMY	60
III.1. GMINAS' REVENUE	61
III.1.1. OWN REVENUE	63
III.1.2. SUBSIDIES	65
III.1.3. SUBVENTION	69
III.2. GMINAS' EXPENDITURE	70
III.3. GMINAS' BUDGETARY RESULT	74
III.4. FINANCING	75
III.5. GMINAS' INDEBTEDNESS	76
IV. CITIES WITH POWIAT STATUS' FINANACIAL ECONOMY	79
IV.1. CITIES WITH POWIAT STATUS' REVENUES	80

REVENUE.....	81
IV.1.2. SUBSIDIES	
.....	83
IV.1.3. SUBVENTION	
.....	86
IV.2. CITIES WITH POWIAT STATUS' EXPENDITURE	
.....	87
IV.3. CITIES WITH POWIAT STATUS' BUDGETARY RESULT	
89	
IV.4. FINANCING	
.....	90
IV.5. CITIES WITH POWIAT STATUS' INDEBTEDNESS	
.....	92
V. POWIATS' FINANACIAL ECONOMY	
.....	94
V.1. POWIATS' REVENUE	
.....	95
V.1.1. OWN REVENUE	
.....	96
V.1.2.	
SUBSIDIES.....	
97	
V.1.3. SUBVENTION	
.....	99
V.2. POWIATS' EXPENDITURE	
.....	100
V.3. POWIATS' BUDGETARY RESULT	
.....	102
V.4. FINANCING	
.....	103
V.5. POWIATS' INDEBTEDNESS	
.....	104
VI. VOIVODSHIPS' FINANACIAL ECONOMY	
.....	107
VI.1. VOIVODSHIPS' REVENUE	
.....	108
VI.1.1. OWN REVENUE	
.....	110
VI.1.2. SUBSIDIES	
.....	111
VI.1.3. SUBVENTION	
.....	114
VI.2. VOIVODSHIPS' EXPENDITURES	
.....	114
VI.3. VOIVODSHIPS' BUDGETARY RESULT	
.....	117
VI.4. FINANCING	
.....	117
VI.5. VOIVODSHIPS' INDEBTEDNESS	
.....	118

SUMMARY

121

APPENDIX – LEGAL ACTS

125

LIST OF CHARTS

133

LIST OF TABLES

136

STATISTICAL APPENDIX AVAILABLE IN THE ELECTRONIC VERSION IN XLS FORMAT 138

Page 10

10

UWAGI OGÓLNE

Page 11

11

1. Dane z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego przytoczone w niniejszej publikacji oraz prezentowane w aneksie statystycznym pochodzą z następujących sprawozdań resortowych wprowadzonych rozporządzeniami Ministra Finansów:

Rb-27S – roczne sprawozdanie z wykonania planu dochodów budżetowych jednostek samorządu terytorialnego;

Rb-28S – roczne sprawozdanie z wykonania planu wydatków budżetowych jednostek samorządu terytorialnego;

Rb-NDS – kwartalne sprawozdanie o nadwyżce/deficycie jednostki samorządu terytorialnego;

Rb-Z – kwartalne sprawozdanie o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz gwarancji i poręczeń;

Rb-30 – roczne sprawozdanie z wykonania planów finansowych zakładów budżetowych;

Rb-30S – roczne sprawozdanie z wykonania planów finansowych samorządowych zakładów budżetowych;

Rb-31 – roczne sprawozdanie z wykonania planów finansowych gospodarstw pomocniczych;

Rb-32 – roczne sprawozdanie z wykonania planów finansowych środków specjalnych;

Rb-33 – roczne sprawozdanie z wykonania planów finansowych funduszy celowych nie posiadających osobowości prawnej;

Rb-34 – kwartalne sprawozdanie z wykonania planów finansowych dochodów własnych jednostek budżetowych i wydatków nimi finansowanych.

Dane za 2012 r. zostały zebrane na sprawozdaniach budżetowych według zasad określonych w rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 3 lutego 2010 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (Dz. U. Nr 20, poz. 103) oraz rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 4 marca 2010 r. w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych (Dz. U. Nr 43, poz. 247). Zgodnie z ww. przepisami jednostki samorządu terytorialnego sporządzają i przekazują do Ministerstwa Finansów, raz na kwartał, sprawozdania z wykonania planów dochodów i wydatków budżetowych w pełnej szczegółowości, tj. dział, rozdział, paragraf, sprawozdania o nadwyżce/deficycie budżetowym, sprawozdania o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz gwarancji i poręczeń. We wszystkich tablicach niniejszej publikacji prezentowane dane za 2012 r. opracowano na podstawie bazy danych Ministerstwa

Page 12

12

Finansów, według stanu na dzień 05 kwietnia 2013 r. i pochodzą one ze sprawozdań rocznych jednostek samorządu terytorialnego. Dane te obejmują jednostki budżetowe, samorządowe zakłady budżetowe (działające na mocy ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych) oraz rachunki dochodów i wydatków, o których mowa w art. 223 ust.1 ustawy o finansach publicznych.

Występujące w powyższych sprawozdaniach kategorie budżetowe grupowane są według aktualnej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych, a grupowania analityczne nawiązują do stosowanych przez Ministerstwo Finansów w Sprawozdaniu z wykonania budżetu państwa za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2012 r.; Informacja o wykonaniu budżetów jednostek samorządu terytorialnego. Dane dla sektora JST prezentowane są w ujęciu nieskonsolidowanym.

2. Z dniem 1 stycznia 2010 r. weszła w życie ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1240, z późn. zm.), zmieniająca zasady gospodarki budżetowej jednostek samorządu terytorialnego. W ustawie wyodrębniono budżet środków europejskich oraz wprowadzono pojęcie płatności z tego budżetu oraz dotację celową, o której mowa w art. 127 ust. 2 ustawy¹. Ustawa ta wprowadziła także nowe formy organizacyjno-prawne gospodarki pozabudżetowej JST: instytucje gospodarki budżetowej, samorządowe zakłady budżetowe, państwowe fundusze celowe, agencje wykonawcze. Przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych określiły, że do 31 grudnia 2010 r. zakończeniu ulegnie likwidacja m.in. państwowych zakładów budżetowych, gospodarstw pomocniczych państwowych jednostek budżetowych, gospodarstw pomocniczych gminnych, powiatowych i wojewódzkich jednostek budżetowych oraz gminnych, powiatowych i wojewódzkich zakładów budżetowych prowadzących działalność w zakresie innym niż określony w nowej ustawie o finansach publicznych.

1 Dotacje te stanowią środki przeznaczone na: 1) realizację programów finansowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 3 i ust. 3 pkt 6, wydatkowane przez podmioty realizujące te programy, inne

niż państwowe jednostki budżetowe; 2) realizację projektów pomocy technicznej finansowanych z udziałem środków europejskich i środków, o których mowa w art. 5 ust. 3 pkt 5 lit. a i b; 3) finansowanie lub dofinansowanie zadań realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego oraz inne podmioty, ze środków przekazywanych przez jednostki, o których mowa w art. 9 pkt 5, 7 i 14; 4) realizację programów finansowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 3 pkt 5 lit. c i d; 5) współfinansowanie realizacji programów finansowanych z udziałem środków europejskich; 6) wyprzedzające finansowanie Wspólnej Polityki Rolnej, o którym mowa w odrębnych przepisach, w części podlegającej refundacji ze środków Unii Europejskiej.

Page 13

13

3. Kategoria dotacji §§ 200 i 620 obejmuje dotacje celowe w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych nie podlegających zwrotowi lub płatności w ramach budżetu środków europejskich (por. pkt 2). Kategoria ta zastąpiła dotację rozwojową, jaka była ujęta w 2009 r. w ramach dochodów JST. Było to związane ze zmianą przepisów w zakresie finansowania i współfinansowania programów i projektów z udziałem środków europejskich. Do 31 grudnia 2009 r. dotacje rozwojowe przekazywano bezpośrednio na rachunki budżetów samorządów województw, które następnie przekazywały je niższemu szczeblom. Od początku 2010 r. samorzady otrzymywały środki europejskie w formie płatności bezpośrednio z budżetu środków europejskich (za pośrednictwem Banku Gospodarstwa Krajowego), zaś środki stanowiące współfinansowanie krajowe – w formie dotacji celowej.

4. Z dniem 1 stycznia 2012 r. weszły w życie m.in. rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 29 sierpnia 2011 r. oraz z dnia 28 grudnia 2011 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych. W myśl tych dokumentów wprowadzono m.in. następujące zmiany:

w dziale „852 – Pomoc społeczna” dodano rozdział „85206 Wspieranie rodziny”;

w dziale „853 – Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej” dodano

rozdziały „85306 Kluby dziecięce” oraz „85307 Dzienni opiekunowie”;

poszerzono grupę wydatków „Obsługa długu publicznego” o paragraf 809 „Koszty emisji samorządowych papierów wartościowych oraz inne opłaty i prowizje”.

Page 14

14

I. ZASADY I UWARUNKOWANIA

GOSPODARKI FINANSOWEJ

JEDNOSTEK SAMORZĄDU

TERYTORYALNEGO

Page 15

15

W 2012 r. funkcjonowało 16 województw, 314 powiatów oraz 65 miast na prawach powiatu i 2 414 gmin. Wśród gmin wyróżnia się gminy miejskie (obejmujące miasta), gminy wiejskie (obejmujące tereny wiejskie) i gminy miejsko-wiejskie (obejmujące miasto wraz z otaczającym je obszarem wiejskim).

Liczba gmin ogółem w porównaniu do 2011 r. nie uległa zmianie. Nie zmieniła się również liczba gmin miejskich (306), miejsko-wiejskich (602) oraz wiejskich (1571).

I.1. Ludność

W dniu 30 czerwca 2012 r. Polskę zamieszkiwało 38 534 tys. osób. W gminach miejskich mieszkało 48,7% tej populacji (18 782 tys. osób), w tym w miastach na prawach powiatu zamieszkiwało 32,7% (12 589 tys. osób). Na gminy wiejskie przypadało 28,4% ludności (10 946 tys. osób), zaś 22,9% (8 806 tys. osób) zamieszkiwało gminy miejsko-wiejskie.

Najwięcej osób mieszkało w województwie mazowieckim (5 293 tys.) i śląskim (4 621 tys.), a najmniej w województwie opolskim (1 012 tys.) i lubuskim (1 023 tys.).

Wykres 1. Ludność Polski według województw w 2012 r.

Stan w dniu 30 czerwca

Źródło: Główny Urząd Statystyczny.

0

1

2

3

4

5

6

mIn osób

Page 16

16

Tabl. 1. Ludność Polski według województw i typów gmin w 2012 r.

Stan w dniu 30 VI

Województwa

Gminy

ogółem

Gminy miejskie
Gminy
miejsko-
wiejskie
Gminy
wiejskie
razem
w tym
miasta
na prawach
powiatu
w tysiącach
P O L S K A.....
38 534
18 782
12 589
8 806
10 946
Dolnośląskie .....
2 915
1 630
817
733
552
Kujawsko-Pomorskie .....
2 098
1 015
781
483
599
Lubelskie .....
2 169
882
538
242
1 045
Lubuskie .....
1 023
391
244
412
220
Łódzkie .....
2 529
1 410
847
385
734
Małopolskie .....
3 350

1 172
957
995
1 184
Mazowieckie .....
5 293
2 934
2 185
852
1 507
Opolskie .....
1 012
223
122
543
246
Podkarpackie .....
2 129
703
341
511
915
Podlaskie .....
1 200
596
427
244
360
Pomorskie .....
2 287
1 356
843
288
643
Śląskie .....
4 621
3 394
2 627
370
857
Świętokrzyskie .....
1 276
399
201
384
493
Warmińsko-Mazurskie ...
1 452
638
299

398
416
Wielkopolskie .....
3 459
1 228
800
1 346
885
Zachodniopomorskie .....
1 722
812
560
620
291

Ź r ó d ł o: Główny Urząd Statystyczny.

I.2. Podstawowe zasady gospodarki finansowej jednostek samorządu terytorialnego

Podstawą prawną gospodarki finansowej jednostki samorządu terytorialnego jest uchwała budżetowa. Budżet JST określa dochody i wydatki oraz przychody i rozchody tej jednostki. Budżet jest uchwalany na rok budżetowy zaczynający się z dniem 1 stycznia, a kończący 31 grudnia danego roku. Z punktu widzenia gospodarki finansowej można wyróżnić cztery rodzaje JST: gminę, miasto na prawach powiatu, powiat, województwo. Miasto na prawach powiatu sporządza jeden budżet, ale w uchwale budżetowej określana jest odrębnie część dotycząca budżetu gminy i część odnosząca się do budżetu powiatu. Organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego, nie później niż 30 czerwca roku następującego po roku budżetowym, podejmuje uchwałę w sprawie absolutorium dla

Page 17

17
zarządu po zapoznaniu się ze sprawozdaniem z wykonania budżetu jednostki samorządu terytorialnego oraz sprawozdaniem finansowym, opinią z badania sprawozdania finansowego, opinią regionalnej izby obrachunkowej, informacją o stanie mienia jednostki samorządu terytorialnego, a także stanowiskiem komisji rewizyjnej. Organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego może żądać także przedłożenia przez zarząd jednostki dodatkowych wyjaśnień odnoszących się do sprawozdania z wykonania budżetu jednostki samorządu terytorialnego oraz sprawozdania finansowego.

Z dniem 1 stycznia 2010 r. weszła w życie ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1240, z późn. zm.), zastępująca dotychczasową ustawę z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 249, poz. 2104, z późn. zm.). W nowej ustawie usystematyzowano przepisy dotyczące uchwały budżetowej jednostki samorządu terytorialnego, wskazując, że składa się ona z budżetu jednostki samorządu terytorialnego oraz załączników²

. Ustawa ta wprowadziła również elementy długookresowej perspektywy prowadzenia gospodarki finansowej JST poprzez obowiązek opracowania wieloletniej prognozy finansowej. Wieloletnia prognoza opracowywana jest na okres roku budżetowego oraz co najmniej trzech kolejnych lat³. Umożliwia to opracowanie przez Ministra Finansów czteroletniej strategii zarządzania długiem Skarbu Państwa oraz oddziaływania na państwowy dług publiczny.

Z dniem 1 stycznia 2012 r. weszły w życie szczególne zasady rachunkowości w układzie zadaniowym JST (art. 40 ust. 3 pkt. 2, art. 41 ust. 4 oraz art. 142 pkt 11) oraz regulacje dotyczące sprawowania przez Ministra Finansów ogólnej kontroli efektywności

i skuteczności realizacji budżetu w układzie zadaniowym (art. 174 pkt 2), a także sprawowania nadzoru i kontroli przez dysponentów części budżetowych w zakresie efektywności i skuteczności realizacji planów w układzie zadaniowym na podstawie mierników stopnia realizacji celów (art. 175 ust. 1, pkt 4).

W 2012 r. jednostki samorządu terytorialnego zobowiązane były do prowadzenia gospodarki finansowej z uwzględnieniem regulacji wynikających z ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych – Przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych. Zgodnie tymi przepisami łączna kwota przypadających w roku budżetowym spłat rat 2 Zgodnie z art. 214 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych w załącznikach do uchwały budżetowej zamieszcza się: zestawienie planowanych kwot dotacji udzielanych z budżetu JST, plan dochodów rachunku dochodów samorządowych jednostek budżetowych prowadzących działalność określoną w ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.), plany przychodów i kosztów samorządowych zakładów budżetowych.

3 Nie krócej jednak niż na okres, na jaki przyjęto limity wydatków, o których mowa w art. 226 ust. 3 pkt 4 ustawy o finansach publicznych. Prognozę kwoty długu sporządza się na okres, na który zaciągnięto oraz planuje się zaciągnąć zobowiązania.

Page 18

18

kredytów i pożyczek, wykupów papierów wartościowych oraz potencjalnych spłat kwot wynikających z udzielonych gwarancji i poręczeń nie może przekroczyć 15% planowanych dochodów, natomiast dług jednostki samorządu terytorialnego na koniec roku budżetowego nie może przekroczyć 60% wykonanych dochodów ogółem tej jednostki w tym roku budżetowym.

Reguły fiskalne dla jednostek samorządu terytorialnego

Na uchwalanie budżetów w 2012 r. miała wpływ zasada zrównoważenia budżetu jednostek samorządu terytorialnego w części bieżącej, określona w przepisach ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych. Zasada ta miała zastosowanie po raz pierwszy w 2011 r. W myśl tej zasady organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego nie może uchwalić budżetu, w którym planowane wydatki bieżące są wyższe niż planowane dochody bieżące powiększone o nadwyżkę budżetową z lat ubiegłych i wolne środki, wynikające z rozliczeń wyemitowanych papierów wartościowych oraz kredytów i pożyczek z lat ubiegłych. W przypadku realizacji zadań bieżących ze środków UE i EFTA wykonane wydatki bieżące mogą być wyższe niż wykonane dochody bieżące, powiększone o nadwyżkę budżetową z lat ubiegłych i wolne środki jedynie o kwotę związaną z realizacją wydatków bieżących z udziałem środków UE i EFTA, w przypadku, gdy środki te nie zostały przekazane w danym roku budżetowym.

Do 31 grudnia 2013 r. będą obowiązywały przepisy ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych, dotyczące dopuszczalnego poziomu zadłużenia oraz obciążenia budżetu spłatami rat kredytów i pożyczek, wykupów papierów wartościowych oraz potencjalnych spłat kwot wynikających z udzielonych poręczeń i gwarancji. Zgodnie z wymienionymi przepisami limit zadłużenia JST, którego nie można przekroczyć w poszczególnych kwartałach

4

, wynosi 60% dochodów. Ustawowa granica nie obejmuje jednak zobowiązań powstałych w związku z realizacją programów i projektów finansowych z udziałem środków unijnych. Natomiast wydatki na obsługę zadłużenia nie mogą być większe niż 15% dochodów⁵

.

Od 2014 r. będą obowiązywać nowe zasady ograniczania zadłużenia, określone w art. 243 ustawy o finansach publicznych. W myśl tych zapisów jednostka nie będzie mogła

uchwalić budżetu, którego realizacja spowoduje, że w roku budżetowym oraz w każdym roku 4 Wskaźnik zadłużenia (tzn. relacja zobowiązań do dochodów) w pierwszym, drugim, trzecim kwartale odnosi się do dochodów planowanych, w czwartym zaś – do wykonanych w danym roku.

5 Jeśli państwowy dług publiczny przekroczy 55% PKB, relacja ta obniżana jest do 12%.

Page 19

19

następującym po roku budżetowym relacja łącznej kwoty przypadających w danym roku budżetowym wydatków na obsługę zadłużenia do planowanych dochodów ogółem budżetu przekroczy średnią arytmetyczną z obliczonych dla ostatnich trzech lat relacji jej dochodów bieżących powiększonych o dochody ze sprzedaży majątku oraz pomniejszonych o wydatki bieżące, do dochodów ogółem budżetu.

Ustawa opisuje tę relację następującym wzorem:

(
)
(
)

Gdzie użyte symbole oznaczają:

R – planowaną na rok budżetowy łączną kwotę z tytułu spłaty rat kredytów i pożyczek, o których mowa w art. 89 ust. 1 pkt 2–4 ustawy o finansach publicznych oraz art. 90, oraz wykupów papierów wartościowych emitowanych na cele określone w art. 89 ust. 1 pkt 2–4 oraz art. 90;

O – planowane na rok budżetowy odsetki od kredytów i pożyczek, o których mowa w art. 89 ust. 1 i art. 90, odsetki i dyskonto od papierów wartościowych emitowanych na cele określone w art. 89 ust. 1 i art. 90 oraz spłaty kwot wynikających z udzielonych poręczeń i gwarancji;

D – dochody ogółem budżetu w danym roku budżetowym;

Db – dochody bieżące;

Sm – dochody ze sprzedaży majątku;

Wb – wydatki bieżące;

n – rok budżetowy, na który ustalana jest relacja;

n-1 – rok poprzedzający rok budżetowy, na który ustalana jest relacja;

n-2 – rok poprzedzający rok budżetowy o dwa lata;

n-3 – rok poprzedzający rok budżetowy o trzy lata.

Ze względu na oparcie wymienionych relacji na danych historycznych, zapis, choć obowiązuje od 2014 r., wpływał na gospodarkę finansową JST już od 2011 r.

Od 2010 r. funkcjonują nowe formy organizacyjno-prawne jednostek sektora finansów publicznych, tj. instytucje gospodarki budżetowej, samorządowe zakłady budżetowe, państwowe fundusze celowe, agencje wykonawcze.

Na podstawie ustawy z 20 listopada 2009 r. o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 215, poz. 1664), która weszła w życie

Page 20

20

1 stycznia 2010 r., wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej stały się samorządowymi osobami prawnymi.

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. 2003 r. Nr 203, poz. 1966, z późn. zm.), dochód JST mogą stanowić także środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej. Na mocy ustawy z 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. Nr 227 poz. 1658, z późn. zm.) JST mogą również uzyskać ze środków budżetu państwa dofinansowanie ich wkładu własnego, wymaganego przy realizacji projektów finansowanych z udziałem środków unijnych.

W 2012 r. realizowano projekty z udziałem środków UE finansowane w ramach okresu programowania na lata 2007–2013, w tym w ramach 16 Regionalnych Programów Operacyjnych oraz programów krajowych: Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej, Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna.

Ustawa z 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych wyodrębniła budżet środków europejskich oraz wprowadziła pojęcie płatności w ramach budżetu środków europejskich. Wprowadziła również nową kategorię dotacji celowej, o której mowa w art. 127 ust. 2 ustawy

6 i tym samym zlikwidowała dotację rozwojową. W związku z tym od 2010 r. środki przeznaczone na realizację programów operacyjnych w części odpowiadającej wkładowi środków europejskich przekazywane są JST w formie płatności, a część środków odpowiadająca wkładowi krajowemu jest przekazywana w formie dotacji celowej. Dofinansowanie dokonywane od 1 stycznia 2010 r. w tych dwóch formach (w niniejszej publikacji dla obu stosowane jest określenie dotacji §§ 200 i 6207

) zobowiązywało

beneficjenta do wydatkowania i rozliczania się w trybie przewidzianym dla danej formy wypłaty.

W nowej ustawie o finansach publicznych wyodrębniono ponadto dotację celową na zadania bieżące finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt. 2 i 3

8, otrzymywaną z budżetu jednostki samorządu terytorialnego przez samorządowy zakład budżetowy oraz dotację z budżetu państwa dla gmin uzdrowiskowych.

6 Patrz: Uwagi ogólne.

7 Patrz: Uwagi ogólne.

8 Środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej oraz niepodlegające zwrotowi środki z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu, a także inne środki pochodzące ze

źródeł zagranicznych niepodlegające zwrotowi.

Page 21

21

Aktualna ustawa o finansach publicznych umożliwiła tworzenie na szerszą skalę rezerw celowych w celu uelastycznienia gospodarki finansowej jednostki samorządu terytorialnego. Dotychczas rezerwy celowe w ramach budżetów JST mogły być tworzone na wydatki, dla których przyporządkowanie według pozycji klasyfikacji budżetowej nie mogło być dokonane w okresie opracowywania budżetu JST. Obecnie rezerwy celowe mogą być tworzone dodatkowo na wydatki JST związane z realizacją programów finansowanych z udziałem środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej oraz niepodlegających zwrotowi środków z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA), a także, gdy stanowią tak odrębne ustawy. Rezerwy celowe na wydatki związane z realizacją wymienionych programów, w odróżnieniu od pozostałych rezerw celowych, nie podlegają ograniczeniu wielkości do wysokości 5% wydatków budżetu jednostki samorządu terytorialnego.

Zmniejszono także potencjalny zakres wydatków niewygasających poprzez wprowadzenie możliwości ich ustalenia jedynie dla wydatków związanych z realizacją umów w sprawie zamówień publicznych oraz umów, które zostaną zawarte w wyniku zakończonego postępowania o udzielenie zamówienia publicznego.

Na mocy ustawy z 20 lutego 2009 r. o funduszu sołeckim (Dz. U. nr 52 poz. 420)

wprowadzono od 2010 r. możliwość wyodrębniania (decyzją rady gminy) w budżecie gminy

środków stanowiących fundusz sołecki. Zgodnie z delegacją ustawową zawartą w art. 2 ust. 9 ustawy o funduszu sołecim zostało wydane przez Ministra Finansów rozporządzenie z dnia 25 stycznia 2010 r. w sprawie trybu zwrotu wydatków gmin wykonywanych w ramach funduszu sołeckiego (Dz. U. Nr 21 poz. 106) w 2011 r. po raz pierwszy dokonano zwrotu z budżetu państwa wydatków poniesionych przez poszczególne gminy w 2010 r. w ramach tego funduszu. W 2012 r. trzeci rok z kolei rady gmin mogły decydować o wyodrębnieniu w budżecie środków na ten fundusz. Zgodnie z obowiązującym prawem, część zrealizowanych w 2012 r. wydatków z funduszu sołeckiego może być zwrócona gminie przez budżet państwa, jako dotacja celowa w następnym roku, tj. 2013 r.

Page 22

22

Tabl. 2. Wydatki zrealizowane przez JST w ramach funduszu sołeckiego

Lata

Wydatki

Udział wydatków

funduszu sołeckiego

w wydatkach ogółem

ogółem

zrealizowane w ramach funduszu

sołeckiego

liczba jednostek

kwota w mln zł

liczba jednostek

kwota w mln zł

JST razem

2010 .....

2 809

177 766,2

994

167,8

0,1

2011 .....

2 809

181 594,7

1 103

205,3

0,1

2012 .....

2 809

180 459,3

1 140

233,1

0,1

GMINY razem

2010 .....

2 414

79 740,6

993

167,8

0,2

2011 .....
2 414
79 686,9
1 102
205,3
0,3

2012 .....
2 414
78 491,4
1 140
233,1
0,3

GMINY MIEJSKIE

2010 .....
241
17 984,2
2
0,0
0,0

2011 .....
241
18 049,7
4
0,1
0,0

2012 .....
241
17 853,6
4
0,3
0,0

GMINY WIEJSKIE

2010 .....
1 576
35 301,6
650
107,2
0,3

2011 .....
1 571
34 976,5
719
128,8
0,4

2012 .....
1 571
34 191,5
751
149,7
0,4

GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE

2010 .....

597

26 454,8

341

60,6

0,2

2011 .....

602

26 660,7

379

76,4

0,3

2012 .....

602

26 446,3

385

83,2

0,3

MIASTA NA PRAWACH POWIATU

2010 .....

65

58 954,1

1

0,0

0,0

2011 .....

65

61 510,5

1

0,1

0,0

2012 .....

65

63 730,8

-

-

-

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Finansów.

Zgodnie z ustawą Przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych samorządowe jednostki budżetowe prowadzące działalność określoną w ustawie z 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. 2004 r. Nr 256 poz. 2572, z późn. zm.) od dnia 1 stycznia 2011 r. mogły gromadzić na wydzielonym rachunku dochody określone w uchwale przez organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego. Rok 2012 był więc drugim, w którym jednostki samorządu terytorialnego mogły realizować zadania przy pomocy tej formy gospodarowania środkami publicznymi.

Ustawa z 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. 2011 Nr 112 poz. 654) wprowadziła nowe mechanizmy przekształcania lub likwidacji samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej. Od 2012 r., w przypadku uzyskania przez SP ZOZ ujemnego

wyniku finansowego, JST musi pokryć deficyt z własnego budżetu lub przekształcić, bądź zlikwidować SP ZOZ.

Ustawa z 17 lipca 2009 r. o zmianie ustawy o zarządzaniu kryzysowym (Dz. U. z 2009 r. Nr 131, poz. 1076) zmodyfikowała przepis dotyczący wielkości obowiązkowej rezerwy celowej tworzonej w budżetach JST na realizację zadań z zakresu zarządzania kryzysowego.

Rejestracja dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych w gospodarce budżetowej prowadzona jest zgodnie z klasyfikacją budżetową. Nowa klasyfikacja budżetowa została wprowadzona rozporządzeniem Ministra Finansów z 2 marca 2010 r. (Dz. U. Nr 38, poz. 207) z mocą obowiązującą od 1 stycznia 2010 r.9

W 2012 r. obowiązywała powyższa klasyfikacja budżetowa wraz z czterema zmianami wprowadzonymi rozporządzeniami Ministra Finansów z dnia: 1 grudnia 2010 r., 29 sierpnia 2011 r., 28 grudnia 2011 r. oraz 17 kwietnia 2012 r. z mocą obowiązywania od 18 kwietnia 2012 r.

Ustawa o finansach publicznych reguluje funkcjonowanie podmiotów gospodarki budżetowej JST, jakimi są jednostki budżetowe oraz samorządowe zakłady budżetowe. Jednostki budżetowe to jednostki organizacyjne sektora finansów publicznych nieposiadające osobowości prawnej, które pokrywają swoje wydatki bezpośrednio z budżetu, a pobrane dochody odprowadzają na rachunek odpowiednio - dochodów budżetu państwa albo budżetu jednostki samorządu terytorialnego. Jednostka budżetowa działa na podstawie statutu określającego w szczególności jej nazwę, siedzibę i przedmiot działalności. Podstawą gospodarki finansowej jednostki budżetowej jest plan dochodów i wydatków.

Samorządowy zakład budżetowy odpłatnie wykonuje zadania, pokrywając koszty swojej działalności z przychodów własnych, które mogą być powiększone o dotacje otrzymane z budżetu JST lub państwa oraz płatności w ramach budżetu środków europejskich. Samorządowy zakład budżetowy może wykonywać zadania własne jednostki samorządu terytorialnego w zakresie: gospodarki mieszkaniowej i gospodarowania lokalami użytkowymi, dróg, ulic, mostów, placów, organizacji ruchu drogowego, wodociągów i zaopatrzenia w wodę, kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych, utrzymania czystości i porządku oraz urządzeń sanitarnych, wysypisk i unieszkodliwiania 9 Z wyjątkiem rozdziału „73008 Narodowe Centrum Badań i Rozwoju” określonego w załączniku nr 2 do rozporządzenia, który wszedł w życie 1 stycznia 2011 r.

Page 24

24

odpadów komunalnych, zaopatrzenia w energię elektryczną i ciepłą oraz gaz, lokalnego transportu zbiorowego, targowisk i hal targowych, cmentarzy, zieleni gminnej i zadrzewień, kultury fizycznej i sportu (w tym utrzymywania terenów rekreacyjnych i urządzeń sportowych), pomocy społecznej, reintegracji zawodowej i społecznej oraz rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, utrzymywania gatunków egzotycznych i krajowych zwierząt (w tym prowadzenia hodowli zwierząt zagrożonych wyginięciem). Podstawą gospodarki finansowej samorządowego zakładu budżetowego jest roczny plan finansowy obejmujący przychody (w tym dotacje z budżetu JST lub państwa), koszty i inne obciążenia, stan środków obrotowych, stan należności i zobowiązań na początek i koniec okresu oraz rozliczenia z budżetem jednostki samorządu terytorialnego.

W przypadku realizowania wyższych od planowanych przychodów i kosztów, w planie finansowym samorządowego zakładu budżetowego mogą być dokonywane zmiany w ciągu roku, pod warunkiem, że nie spowoduje to zmniejszenia wpłat do budżetu jednostki samorządu terytorialnego, ani zwiększenia dotacji z budżetu JST lub państwa.

Samorządowy zakład budżetowy wpłaca do budżetu jednostki samorządu terytorialnego ustaloną na koniec okresu sprawozdawczego nadwyżkę środków obrotowych, chyba że organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego postanowi inaczej. Zgodnie z powyższą ustawą o finansach publicznych, od 2010 r. mogą być tworzone samorządowe zakłady budżetowe. Z danych ze sprawozdań rocznych gmin wynika, że samorządowe zakłady budżetowe najliczniej tworzono właśnie w tym roku.

Tabl. 3. Samorządowe zakłady budżetowe

Lata

Liczba gmin

Udział w liczbie gmin ogółem
ogółem a

w tym z samorządowymi
zakładami budżetowymi

w sztukach

w %

2010 .....

2 479

903

37,4

2011 .....

2 479

995

41,2

2012 .....

2 479

1 031

42,7

a łącznie z gminami miejskimi, które mają status miasta na prawach powiatu, których jest 65.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Finansów.

Ustawa o finansach publicznych odnosi się także do funkcjonowania takich podmiotów, jak samorządowe instytucje kultury oraz samorządowe osoby prawne¹⁰

,

tworzonych na podstawie odrębnych ustaw. Podstawą gospodarki samorządowych osób
10 Z wyłączeniem przedsiębiorstw, instytutów badawczych, banków i spółek prawa handlowego.

Page 25

25

prawnych są plany finansowe, wyodrębniające m.in. przychody, dotacje, koszty, środki na wydatki majątkowe oraz środki przyznane innym podmiotom.

I.3. Struktura budżetów

Dochody i wydatki budżetowe grupowane są zgodnie ze szczegółową klasyfikacją budżetową, według działów i rozdziałów (określających rodzaj działalności) oraz według paragrafów, które systematyzują dochody według rodzaju ich źródeł, a wydatki według szczegółowego ich przeznaczenia. Dodatkowo wyróżnia się także kategorie dochodów i wydatków: majątkowe i bieżące. Dochody majątkowe obejmują: dotacje i środki przeznaczone na inwestycje, dochody ze sprzedaży majątku, dochody z tytułu przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności. Do wydatków majątkowych zaliczane są wydatki na inwestycje i zakupy inwestycyjne, wydatki na zakup i objęcie akcji oraz wniesienie wkładów do spółek prawa handlowego. Dochody bieżące (wydatki bieżące) są różnicą pomiędzy dochodami (wydatkami ogółem) a dochodami (wydatkami) majątkowymi. Zgodnie z art. 236 ustawy o finansach publicznych w planie wydatków bieżących

budżetu JST wyodrębniane są m.in.: wynagrodzenia i składki do nich naliczane, wydatki związane z realizacją zadań statutowych jednostek budżetowych, dotacje na zadania bieżące, świadczenia na rzecz osób fizycznych, wypłaty z tytułu poręczeń i gwarancji udzielonych przez JST, obsługę długu JST oraz wydatki na programy finansowane z udziałem środków z budżetu UE oraz pozostałych środków ze źródeł zagranicznych niepodlegających zwrotowi. Ustawa z 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. Nr 203, poz. 1966, z późn. zm.) określa źródła dochodów jednostek samorządu terytorialnego oraz zasady ustalania i gromadzenia tych dochodów, a także zasady ustalania i przekazywania subwencji ogólnej oraz dotacji celowych z budżetu państwa. Na dochody JST składają się: dochody własne, dotacje oraz subwencja ogólna. Składowe poszczególnych elementów opisane są w kolejnych rozdziałach.

I.4. Dochody własne

Na poziom dochodów własnych mają wpływ decyzje właściwych organów samorządowych. Ze sprawozdań budżetowych za 2012 r. wynika, że na skutek obniżenia górnych stawek podatków, udzielenia ulg i zwolnień (bez ulg i zwolnień ustawowych) oraz podjęcia decyzji o umorzeniu, rozłożeniu na raty i odroczeniu terminu płatności, Page 26

26

do budżetów gmin i miast na prawach powiatu nie wpłynęła kwota 4,4 mld zł, co stanowiło 2,5% ich dochodów ogółem oraz 5,1% dochodów własnych tych jednostek.

Skutki finansowe wynikające z decyzji organów jednostek samorządu terytorialnego w 2012 r., w porównaniu do 2011 r. wzrosły o 15,5%.

W 2012 r. dochodami własnymi JST były:

udziały we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT) oraz od osób prawnych (CIT);

dochody uzyskiwane przez samorządowe jednostki budżetowe oraz wpłaty od samorządowych zakładów budżetowych;

dochody z majątku JST;

spadki, zapisy i darowizny na rzecz JST;

dochody JST z kar pieniężnych i grzywien określonych w odrębnych od ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego przepisach;

5,0% dochodów uzyskiwanych na rzecz budżetu państwa w związku z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami¹¹

;

odsetki od pożyczek udzielanych przez JST, od nieterminowo przekazywanych należności oraz od środków finansowych gromadzonych na rachunkach bankowych JST

12

;

inne dochody należne JST (określone na podstawie odrębnych przepisów od zawartych w ustawie o dochodach jednostek samorządu terytorialnego).

Ponadto dochodami własnymi gminy były:

wpływy z podatków: od nieruchomości, rolnego, leśnego, od środków transportowych, dochodowego od osób fizycznych opłacanego w formie karty podatkowej, od spadków i darowizn, od czynności cywilnoprawnych;

wpływy z opłat: skarbowej, targowej, miejscowej, uzdrowskiej, od posiadania psów, eksploatacyjnej¹³

oraz innych (uiszczanych na podstawie odrębnych przepisów niż zawartych w ustawie o dochodach jednostek samorządu terytorialnego).

11 Zgodnie z ustawą o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, to źródło dochodów mogą regulować odrębne od ustawy przepisy.

12 J.w.

13 W części określonej w ustawie z dnia 4 lutego 1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. 2005 Nr 228, poz. 1947, z późn. zm.).

Page 27

27

W przypadku powiatów dochodami własnymi były dodatkowo: wpływy z opłat, uiszczanych na podstawie odrębnych przepisów niż zawarte w ustawie o dochodach jednostek samorządu terytorialnego.

Wskaźniki udziałów jednostek samorządu terytorialnego we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT) oraz od osób prawnych (CIT) określone są w art. 4-6 ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego.

W strukturze dochodów własnych JST znaczącą wielkość stanowią udziały we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT)

14

.

Tabl. 4. Wskaźniki udziałów JST we wpływach z podatku dochodowego

Podatek dochodowy

Gminy

Powiaty

Województwa

w %

PIT .....

39,34

10,25

1,60

CIT .....

6,71

1,40

14,75

Ź r ó d ł o: Ustawa z 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego.

Zgodnie z art. 89 ustawy, udział gmin we wpływach z PIT zmniejsza się o liczbę punktów procentowych odpowiadających iloczynowi 3,81 p. proc. i obliczonego dla całego kraju wskaźnika. Wskaźnik ten ustala się dzieląc liczbę mieszkańców przyjętych przed dniem 1 stycznia 2004 r. do domów pomocy społecznej, według stanu na dzień 30 czerwca roku bazowego, przez liczbę mieszkańców przyjętych przed dniem 1 stycznia 2004 r., według stanu na dzień 31 grudnia 2003 r. Zgodnie z powyższym wyliczeniem w 2012 r. wielkość udziału gmin we wpływach z PIT ostatecznie wyniosła 37,26%. Wskaźnik udziału wszystkich szczebli JST we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych (CIT) nie zmienił się w porównaniu z 2011 r. W 2012 r. ustawowa wielkość udziałów budżetów JST we wpływach z PIT i CIT wyniosła odpowiednio 49,11% i 22,86%.

14 Jest to część dochodu z podatku, którą ustala się mnożąc ogólną kwotę wpływów z podatku PIT przez wskaźnik równy udziałowi należnego (w roku poprzedzającym rok bazowy) podatku dochodowego od osób fizycznych zamieszkałych na obszarze gminy, powiatu, miasta na prawach powiatu, województwa.

Analogicznie

ustala się kwotę udziału jednostki JST we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych (CIT), z tym że

brana jest pod uwagę lokalizacja zakładu.

Page 28

Tabl. 5. Wskaźnik udziału budżetów JST we wpływach z PIT i CIT

Wyszczególnienie

Ogółem

Gminy

Powiaty

Województwa

w %

2007 ..... PIT

48,07

36,22

10,25

1,60

CIT

24,01

6,71

1,40

15,90

2008 ..... PIT

48,34

36,49

10,25

1,60

CIT

22,11

6,71

1,40

14,00

2009 ..... PIT

48,57

36,72

10,25

1,60

CIT

22,11

6,71

1,40

14,00

2010 ..... PIT

48,79

36,94

10,25

1,60

CIT

22,86

6,71

1,40

14,75

2011 ..... PIT

48,97

37,12
10,25
1,60
CIT
22,86
6,71
1,40
14,75
2012 ..... PIT

49,11

37,26

10,25

1,60

CIT

22,86

6,71

1,40

14,75

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

I.5. Dotacje ogółem i subwencja ogólna

I.5.1. Dotacje ogółem

Dotacje ogółem obejmują dotacje celowe oraz dotacje §§ 200 i 62015

, tj. dotacje

celowe przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich¹⁶

. Zgodnie z ustawą o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, dochodami JST mogą być, między innymi, środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej.

W świetle ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, istnieje również możliwość uzyskania przez JST dofinansowania wymaganego przy realizacji projektów finansowanych z udziałem środków unijnych ich wkładu własnego ze środków budżetu państwa.

¹⁵ Paragrafy odnoszą się do klasyfikacji budżetowej.

¹⁶ W grupie dotacji §§ 200 i 620 dla JST ujęto również dotacje rozwojowe przekazane do dnia 31 grudnia 2010 r.

i podlegające rozliczeniu w 2012 r.

Page 29

29

W 2012 r. przekazane zostały następujące grupy dotacji celowych:

z budżetu państwa:

o na zadania własne (w tym dla gmin uzdrowiskowych);

o na zadania z zakresu administracji rządowej;

o na zadania realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej;

na zadania realizowane na podstawie porozumień JST;

z tytułu pomocy finansowej udzielanej między JST na dofinansowanie własnych zadań;

otrzymane z funduszy celowych.

Dotacje celowe z budżetu państwa mogą być udzielane do wysokości 50%

planowanych wydatków JST na realizację danego zadania

17. JST realizująca na mocy

porozumień zawartych z organami administracji rządowej zadania z zakresu administracji rządowej, otrzymuje od tych organów dotacje celowe w kwocie wynikającej z zawartego porozumienia.

Zgodnie z art. 42 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego JST mogą otrzymywać dotacje z budżetu państwa na dofinansowanie:

zadań własnych objętych kontraktem wojewódzkim;

zadań własnych, o których mowa w art. 29 ustawy z dnia 12 maja 2000 r.

o zasadach wspierania rozwoju regionalnego (Dz. U. Nr 48, poz. 550, z późn. zm.);

zadań inwestycyjnych szkół i placówek oświatowych;

zadań związanych z inicjatywami wspierania edukacji na obszarach wiejskich, w tym na stypendia i pomoc materialną dla młodzieży wiejskiej;

zadań związanych z wdrażaniem reformy systemu oświaty, wyrównywaniem szans edukacyjnych oraz zapewnianiem kształcenia praktycznego;

zadań realizowanych w celu zagospodarowania nieruchomości przekazanych jednostce samorządu terytorialnego na podstawie przepisów ustawy z dnia

10 czerwca 1994 r. o zagospodarowaniu nieruchomości Skarbu Państwa

przejętych od wojsk Federacji Rosyjskiej (Dz. U. Nr 79, poz. 363, z późn. zm.);

17 Z zastrzeżeniem: o ile odrębne od zawartych w ustawie o dochodach jednostek samorządu terytorialnego przepisy nie stanowią inaczej.

Page 30

30

zadań związanych z usuwaniem bezpośrednich zagrożeń dla bezpieczeństwa i porządku publicznego oraz z usuwaniem skutków powodzi i osuwisk ziemnych oraz usuwaniem skutków innych klęsk żywiołowych;

zadań objętych mecenatem państwa w dziedzinie kultury, w szczególności na dofinansowanie programów realizowanych przez instytucje filmowe i instytucje kultury przejęte przez JST w dniu 1 stycznia 1999 r.;

innych zadań ustawowych.

Jednostka samorządu terytorialnego realizująca zadania z zakresu działania innych JST, na mocy porozumień zawartych z tymi jednostkami, otrzymuje od nich dotacje celowe w kwocie wynikającej z zawartego porozumienia

18. Wysokość dofinansowania określa,

w drodze uchwały, organ stanowiący danej JST, która udziela dotacji. Szczegółowe zasady i terminy przekazywania dotacji na realizację zadań przez JST określają zawarte porozumienia.

I.5.2. Subwencja ogólna

Subwencja ogólna jest ustawowo określonym świadczeniem pieniężnym Skarbu Państwa na rzecz poszczególnych JST. Subwencja ogólna składa się z części:

oświatowej - przyznawanej, m.in. na dofinansowanie i odprawy nauczycieli oraz na utrzymanie publicznych szkół:

o w przypadku gmin - publicznych szkół podstawowych i gimnazjów;

o w przypadku powiatów - szkół ponadpodstawowych, szkolnictwa specjalnego oraz placówek całodobowego pobytu uczniów (bursy, internaty);

o w przypadku województw - szkół ponadpodstawowych i specjalnych

o zasięgu regionalnym lub wojewódzkim, ośrodków metodycznych, kolegiów nauczycielskich, placówek dofinansowania i doskonalenia

nauczycieli, bibliotek publicznych;

wyrównawczej - finansującej świadczenia z pomocy społecznej oraz

zmniejszającej dysproporcje poziomu dochodów gmin, powiatów, województw;
równoważącej - przyznawanej:

o gminom w związku z przekazaniem dodatkowych zadań z zakresu pomocy społecznej (np. dodatki mieszkaniowe);

18 Z zastrzeżeniem: o ile odrębne przepisy, niż ujęte w ustawie o dochodach samorządów, nie stanowią inaczej.

Page 31

31

o powiatom - na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej oraz w związku ze zróżnicowaniem sieci dróg powiatowych;

regionalnej - przyznawanej na uzupełnienie dochodów województw o niższej, ze względu na różnice potencjału gospodarczego, wydajności fiskalnej;

rekompensującej dochody utracone przez gminy. Część ta od 2005 r. wyrównuje ubytki dochodów w związku z wprowadzeniem zwolnień z podatku od nieruchomości gruntów, budowli i budynków, które są zajęte na podstawie zmienionego zezwolenia na prowadzenie przez przedsiębiorcę działalności gospodarczej na terenie specjalnych stref ekonomicznych.

Największą część subwencji ogólnej stanowi część oświatowa. Przeznaczana jest ona na finansowanie zadań oświatowych realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego, w szczególności na zadania związane z prowadzeniem szkół i placówek, jak również na dotowanie szkół i placówek niepublicznych oraz publicznych prowadzonych przez inne niż JST osoby prawne oraz przez osoby fizyczne.

Zgodnie z art. 27 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, wielkość części oświatowej subwencji ogólnej dla wszystkich JST ustalana jest corocznie w ustawie budżetowej. Kwotę przeznaczoną na część oświatową subwencji ogólnej dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego ustala się w wysokości łącznej kwoty części oświatowej subwencji ogólnej, jednak nie mniejszej niż przyjęta w ustawie budżetowej w roku bazowym, skorygowanej o kwotę innych wydatków z tytułu zmiany realizowanych zadań oświatowych (art. 28 ust. 1 ww. ustawy).

Część wyrównawczą subwencji ogólnej dla gmin stanowi suma kwoty podstawowej oraz kwoty uzupełniającej. W 2012 r. podstawę do ustalenia wysokości kwoty podstawowej stanowiły dane ze sprawozdań z wykonania dochodów podatkowych gminy za 2010 r. (dane te uwzględniają korekty, złożone do właściwych regionalnych izb obrachunkowych, w terminie do dnia 30 czerwca 2011 r.) oraz ustalona przez Główny Urząd Statystyczny liczba mieszkańców według stanu na dzień 31 grudnia 2010 r.

Zgodnie z art. 20 ust. 2 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, kwotę podstawową otrzymują gminy, w których dochód podatkowy per capita jest niższy od 92% średniego dochodu podatkowego na jednego mieszkańca kraju. Kwotę uzupełniającą otrzymują gminy, w których gęstość zaludnienia ustalona przez Główny Urząd Statystyczny według stanu na dzień 31 grudnia 2010 r. była niższa od średniej gęstości zaludnienia w kraju i dochód podatkowy na jednego mieszkańca gminy nie był wyższy od 150% średniego dochodu podatkowego na jednego mieszkańca Polski.

Page 32

32

Zgodnie z art. 21a ust. 1 ustawy o dochodach samorządu terytorialnego, podział części równoważącej subwencji ogólnej gmin służyć ma łagodzeniu historycznie ukształtowanych różnic w poziomie rozwoju ekonomicznego, potencjału podatkowego oraz sytuacji społecznej. Dwa z trzech kryteriów nawiązują do obciążeń świadczeniami z tytułu pomocy społecznej, a mianowicie:

50% środków finansowych otrzymują gminy miejskie, w których wydatki

na dodatki mieszkaniowe wykonane w roku poprzedzającym rok bazowy, w przeliczeniu na jednego mieszkańca gminy, były wyższe od 80% średnich wydatków na dodatki mieszkaniowe wszystkich gmin miejskich wykonanych w roku poprzedzającym rok bazowy, w przeliczeniu na jednego mieszkańca tych gmin;

25% środków finansowych otrzymują gminy wiejskie i gminy miejsko-wiejskie, w których wydatki na dodatki mieszkaniowe wykonane w roku poprzedzającym rok bazowy, w przeliczeniu na jednego mieszkańca gminy, były wyższe od 90% średnich wydatków na dodatki mieszkaniowe wszystkich gmin wiejskich i miejsko-wiejskich wykonanych w roku poprzedzającym rok bazowy, w przeliczeniu na jednego mieszkańca tych gmin;

25% środków finansowych otrzymują gminy wiejskie i gminy miejsko-wiejskie, w których suma dochodów za rok poprzedzający rok bazowy z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych oraz dochodów z podatku rolnego i z podatku leśnego, w przeliczeniu na jednego mieszkańca gminy była niższa od 80% średnich dochodów z tych samych tytułów za rok poprzedzający rok bazowy we wszystkich gminach wiejskich i miejsko-wiejskich, w przeliczeniu na jednego mieszkańca tych gmin.

Podział kwoty części regionalnej subwencji ogólnej zgodnie z art. 25 ustawy o dochodach samorządu terytorialnego dokonany zostaje między województwa według następujących zasad:

20% środków otrzymują województwa o stopie bezrobocia przekraczającej poziom 110% średniej stopy bezrobocia w kraju;

40% środków skierowanych jest do województw, w których powierzchnia dróg wojewódzkich w przeliczeniu na jednego mieszkańca jest wyższa od powierzchni dróg wojewódzkich w kraju, w przeliczeniu na jednego mieszkańca kraju;

Page 33

33

10% środków przekazanych jest województwom o PKB na jednego mieszkańca niższym od 75% PKB per capita w kraju;

15% środków dzielonych jest pomiędzy województwa, z uwzględnieniem wydatków bieżących na dofinansowanie regionalnych kolejowych przewozów pasażerskich, wykonanych w roku poprzedzającym rok bazowy;

15% środków zasila budżety województw, które planują na rok budżetowy dochody z tytułu części wyrównawczej i kwot wchodzących w skład części regionalnej subwencji ogólnej (pomniejszone o planowaną wpłatę do budżetu państwa) niższe niż dochody z tego tytułu w roku bazowym.

Zgodnie z ustawą z 2 października 2003 r. o zmianie ustawy o specjalnych strefach ekonomicznych i niektórych ustaw (Dz. U. Nr 188, poz. 1840, z późn. zm.), część rekompensująca subwencji ogólnej przeznaczana jest na wyrównanie ubytku dochodów, wynikającego ze zwolnienia z podatku od nieruchomości gruntów, budowli i budynków, które zajęte są na prowadzenie działalności gospodarczej na terenie specjalnych stref ekonomicznych przez przedsiębiorcę na podstawie zmienionego zezwolenia¹⁹. Mogą ją otrzymać gminy, w tym miasta na prawach powiatu.

Zgodnie z art. 26 ust. 1 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, w budżecie państwa tworzy się rezerwę subwencji ogólnej, przeznaczoną na dofinansowanie:

inwestycji na drogach publicznych powiatowych i wojewódzkich oraz na drogach powiatowych, wojewódzkich i krajowych w granicach miast na prawach powiatu; utrzymania rzecznych przepraw promowych (wskazanych przez ministra

właściwego do spraw transportu) o średnim natężeniu ruchu w skali roku powyżej dwóch tysięcy pojazdów na dobę;

remontu, utrzymania, ochrony i zarządzania drogami krajowymi i wojewódzkimi w granicach miast na prawach powiatu.

Wysokość rezerwy subwencji ogólnej ustala się, zgodnie z zapisami art. 26 ust. 2 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, w kwocie nie mniejszej niż kwota rezerwy przyjęta w ustawie budżetowej na rok bazowy na dofinansowanie zadań, o których mowa powyżej, skorygowanej w przypadku zmiany zakresu realizowanych zadań.

19 Na podstawie art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 2 października 2003 r. o zmianie ustawy o specjalnych strefach ekonomicznych i niektórych ustaw, przedsiębiorca, który uzyskał zezwolenie przed dniem 1 stycznia 2001 r., może ubiegać się o jego zmianę polegającą na zastosowaniu do tego przedsiębiorcy przepisów odnośnie zwolnień podatkowych, zawartych w tej ustawie.

Page 34

34

Stosownie do art. 26 ust. 3 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, rezerwą subwencji ogólnej dysponuje minister właściwy do spraw finansów publicznych w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw transportu, po zasięgnięciu opinii reprezentacji JST. W 2012 r. rezerwa ta, po uzgodnieniu z Ministrem Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej oraz stroną samorządową Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego została w całości rozdysponowana i przekazana w pełnej wysokości do właściwych samorządów według harmonogramu zaproponowanego przez Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej.

Na mocy art. 36 ust. 4 pkt. 1 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, nienależnie otrzymane przez JST kwoty części subwencji ogólnej podlegają zwrotowi do budżetu państwa i tworzą rezerwę przeznaczoną dla JST. Rezerwą tą dysponuje minister właściwy do spraw finansów publicznych w porozumieniu z reprezentacją JST. W 2012 r. rezerwa ta została dodatkowo zwiększona o nierozdzielone środki części równoważącej subwencji ogólnej dla gmin. Zgodnie z zapisem art. 21a ust. 3 pkt. 6 i ust. 4 pkt. 6 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, jeżeli wyliczona kwota części równoważącej subwencji ogólnej jest wyższa od kwoty należnej, wówczas gminy otrzymują kwoty należne, a pozostałe nierozdzielone środki zwiększają rezerwę.

Page 35

35

II. GOSPODARKA FINANSOWA

JEDNOSTEK SAMORZĄDU

TERYTORIALNEGO

Page 36

36

W 2012 r. dochody budżetów JST wyniosły 177 413,5 mln zł, wydatki

180 459,3 mln zł. W konsekwencji deficyt ukształtował się na poziomie 3 045,8 mln zł.

W porównaniu z rokiem poprzednim oznacza to wzrost dochodów o 3,6% i spadek wydatków o 0,6%.

Tabl. 6. Dochody, wydatki i wynik budżetów JST

Wyszczególnienie

2011

Wykonanie

2012

plan20

wykonanie

wskaźnik

wykonania	
w %21	
2011=100	
w milionach złotych	
Dochody	171 309,1
181 841,8	
177 413,5	
97,6	
103,6	
Wydatki	181 594,7
193 274,8	
180 459,3	
93,4	
99,4	
Wynik	- 10 285,6
-11 432,9	
-3 045,8	

x

x

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Finansów.

W latach 2008-2011 średni wzrost dochodów budżetów JST wyniósł 6,9%, zaś wydatków 9,0%. Wzrost dochodów ogółem w 2012 r. był najniższy w tym okresie. Wydatki JST zmniejszyły się w 2012 r., podczas gdy w latach poprzednich nieprzerwanie rosły.

W latach 2008-2012 występował deficyt, który po znaczącym wzroście w latach 2008-2010, w ostatnich dwóch latach był sukcesywnie obniżany.

Wykres 2. Budżety JST

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Finansów.

W 2012 r. dochody na mieszkańca wyniosły 4 445,7 zł, zaś wydatki 4 712,6 zł, dochody własne osiągnęły 2 260,1 zł per capita. W latach 2008-2012 miał miejsce wzrost subwencji ogólnej i dotacji ogółem do poziomu, odpowiednio 1 314,6 zł i 1 029,3 zł per capita. W tym okresie nieprzerwanie rosły wydatki bieżące, osiągając w 2012 r. poziom 3 758,9 zł na mieszkańca. Wydatki majątkowe od 2010 r. spadały, do 924,3 zł per capita w 2012 r.

20 Plan po zmianach.

21 Wskaźnik ten przedstawia wykonanie planu.

142,6
154,8
162,8
171,3
177,4
145,2
167,8
177,8
181,6
180,5
-2,6
-13,0
-15,0
-10,3
-3,0

-50

0

50

100

150

200

2008

2009

2010

2011

2012

mld zł

Dochody

Wydatki

Wynik

Page 37

37

Wykres 3. Dochody i wydatki JST na jednego mieszkańca

Źródło: opracowanie na podstawie danych Ministerstwa Finansów oraz Głównego Urzędu Statystycznego.

II.1. Dochody jednostek samorządu terytorialnego

Dochody JST w 2012 r. wyniosły 177 413,5 mln zł (o 3,6% więcej niż w 2011 r.)

i stanowiły 97,6% planu po zmianach. Najważniejszą pozycją dochodową były dochody własne, które ukształtowały się na poziomie 87 091,3 mln zł. Subwencja ogólna wyniosła 50 657,6 mln zł, a dotacje ogółem 39 664,7 mln zł.

Tabl. 7. Dochody JST

Wyszczególnienie

2011

2012

wykonanie

plan

wykonanie

wskaźnik

wykonania

w %

2011=100

w milionach złotych

w

odsetkach

Dochody ogółem .....

17 1309,1 181 841,8 177 413,5

100,0

97,6

103,6

dochody własne .....

83 644,1 89 234,1 87 091,3

49,1

97,6

104,1

dotacje ogółem .....

39 317,2 42 005,4 39 664,7

22,4
94,4
100,9
subwencja ogólna .....
48 347,9 50 602,3 50 657,6

28,6
100,1
104,8

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Finansów.

W 2012 r. dochody ogółem gmin wyniosły 78 407,5 mln zł i w porównaniu z 2011 r. wzrosły o 3,4%. Gminy wykonały plan dochodów budżetowych w 97,1%. Dochody miast na prawach powiatu wyniosły 61 247,0 mln zł, tj. wzrosły o 7,7%. Miasta na prawach powiatu wykonały plan w 98,2%. Dochody powiatów zrealizowane w wysokości 22 522,9 mln zł spadły o 4,4% w porównaniu do roku poprzedniego, a plan ich dochodów został wykonany w 98,2%. Dochody województw wzrosły o 1,1% do kwoty 15 236,1 mln zł, co oznaczało 96,3% kwoty planu.

0
500
1000
1500
2000
2500
2008
2009
2010
2011
2012
zł
dochody własne
dotacje ogółem
subwencja ogólna

0
1000
2000
3000
4000
2008
2009
2010
2011
2012

zł
bieżące
majątkowe
Page 38

38
Tabl. 8. Dochody JST według szczebli
Wyszczególnienie
2011
wykonanie

2012	
plan	
wykonanie	
wskaźnik	
wykonania	
w %	
2011=100	
w milionach złotych	
w odsetkach	
Ogółem JST	
171 309,1 181 841,8 177 413,5	
100,0	
97,6	
103,6	
Gminy	75 830,7
80 713,3 78 407,5	
44,2	
97,1	
103,4	
Miasta na prawach	
powiatu	
56 859,8	
62 362,0	
61 247,0	
34,5	
98,2	
107,7	
Powiaty	
23 551,6	
2	
22 947,4	
2	
22 522,9	
12,7	
98,2	
95,6	
Województwa.....	15 067,1
15 819,2 15 236,1	
8,6	
96,3	
101,1	

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Finansów.

W latach 2008-2012 w strukturze dochodów najważniejszą kategorią były dochody własne, które w 2012 r. stanowiły 49,1% całości dochodów. Z wyjątkiem 2008 r., udział ten w tym okresie rósł. Drugi rok z rządu rósł także udział subwencji ogólnej, który w 2012 r. osiągnął 28,6%. Po raz pierwszy w tym okresie udział dotacji ogółem zmniejszył się do 22,4%. Najbardziej zależne od dochodów z budżetu państwa przekazywanych w formie dotacji celowych i subwencji były powiaty. W 2012 r. udział tych dochodów w dochodach ogółem powiatów wyniósł 70,6%, województw 57,0%, gmin 53,4%, zaś miast na prawach powiatu 38,9%.

Wykres 4. Dochody JST

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

Wzrost dochodów ogółem w 2012 r. był najniższy na tle lat 2008-2011. Wszystkie poszczególne kategorie rosły wolniej niż średnia w tym okresie.

78,3

75,3

78,6

83,6

87,1

23,8

34,2

37,0

39,3

39,7

40,5

45,3

47,2

48,3

50,7

0

20

40

60

80

100

120

140

160

180

2008

2009

2010

2011

2012

mld zł

dochody własne

dotacje ogółem

subwencja ogólna

Page 39

39

Tabl. 9. Zmiana dochodów JST

Wyszczególnienie

2008

2009

2010

2011

2012

Średnia22

rok poprzedni = 100

Dochody ogółem 108,5

108,6	
105,1	
105,2	
103,6	
106,9	
dochody własne	114,0
96,1	
104,4	
106,4	
104,1	
105,2	
dotacje ogółem	91,6
144,1	
108,1	
106,2	
100,9	
112,5	
subwencja ogólna	110,1
112,0	
104,1	
102,5	
104,8	
107,2	

Źródło: opracowanie na podstawie danych Ministerstwa Finansów.

II.1.1. Dochody własne

W 2012 r. dochody własne JST wyniosły 87 091,3 mln zł, co stanowiło wzrost o 4,1% wobec roku poprzedniego oraz wykonanie planu w 97,6%.

22 Średni wzrost w ujęciu rok do roku dla okresu lat 2008–2011.

Page 40

40

Tabl. 10. Dochody własne JST

Wyszczególnienie

2011

wykonanie

2012

plan

wykonanie

wskaźnik

2011=100

w milionach złotych

w

odsetkach

wykonania

w %

Dochody własne.....

83 644,1 89 234,1

87 091,3

100,0

97,6

104,1

podatek dochodowy od osób	
prawnych (CIT)	
6 876,9 6 820,5	
6 800,6	
7,8	
99,7	
98,9	
podatek dochodowy od osób	
fizycznych (PIT).....	
29 430,2 31 619,8	
30 812,5	
35,4	
97,4	
104,7	
podatek rolny	
1 062,3 1 571,8	
1 545,9	
1,8	
98,4	
145,5	
podatek od nieruchomości	
16 253,1 17 414,4 17 602,7	
20,2	
101,1	
108,3	
podatek leśny	
187,8	
221,4	
226,7	
0,3	
102,4	
120,7	
podatek od środków	
transportowych	
884,4	
916,1	
916,8	
1,1	
100,1	
103,7	
podatek opłacany w formie karty	
podatkowej przez osoby fizyczne	
prowadzące działalność	
gospodarczą	
86,8	
84,8	
83,6	
0,1	
98,6	
96,3	

podatek od spadków i darowizn	
273,5	
263,6	
285,4	
0,3	
108,3	
104,4	
podatek od czynności	
cywilnoprawnych	
1 773,8	1 589,7
1 492,4	
1,7	
93,9	
84,1	
wpływy z opłaty skarbowej	
490,2	
509,3	
485,5	
0,6	
95,3	
99,0	
wpływy z opłaty eksploatacyjnej	
283,8	
245,8	
215,4	
0,2	
87,7	
75,9	
wpływy z opłaty targowej	
209,9	
211,4	
200,5	
0,2	
94,8	
95,5	
dochody z majątku	
6 452,2	8 009,4
6 945,3	
8,0	
86,7	
107,6	
pozostałe dochody	
19 379,1	19 756,0
19 478,1	
22,4	
98,6	
100,5	

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

Dochody z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT) wyniosły

30 812,5 mln zł, zaś z podatku dochodowego od osób prawnych (CIT) 6 800,6 mln zł.

Wpływy z podatku od osób fizycznych w 2012 r. zwiększyły się w stosunku do poprzedniego

roku o 4,7%, zaś od osób prawnych spadły o 1,1%. W rezultacie udział podatku od osób fizycznych w strukturze dochodów własnych wzrósł do 35,4%, zaś podatku od osób prawnych spadł do 7,8%. Dochód z podatku od nieruchomości²³ wyniósł 17 602,7 mln zł. Po wzroście 23 Podatek ten wiąże się z posiadaniem gruntu, budynku, bądź budowli. Nie jest on uzależniony od dochodów,

ani też korzyści uzyskiwanych z danej nieruchomości. Podatnikami tego podatku są osoby fizyczne, osoby prawne, jednostki organizacyjne, będące: właścicielami, posiadaczami samoistnymi nieruchomości lub obiektów

budowlanych, czy też będące użytkownikami wieczystymi gruntów. Podatnikami są również posiadacze

Page 41

41

o 8,3 p. proc., stanowił on 20,2% dochodów własnych JST. Pozostałe dochody zebrane w wysokości 19 478,1 mln zł wzrosły o 0,5%, a ich udział w strukturze dochodów własnych to 22,4%.

Wykres 5. Struktura dochodów własnych JST

Wykres 6. Zmiana wybranych

kategorii dochodów własnych (r/r)

Źródło: opracowanie na podstawie danych Ministerstwa Finansów.

W 2012 r. z całości dochodów z PIT w wysokości 30 812,5 mln zł najwięcej otrzymały miasta na prawach powiatu (14 409,1 mln zł). Wpływy z CIT w wysokości 6 800,6 mln zł w większości otrzymały województwa (4 385,3 mld zł). Udział dochodów z PIT stanowił 17,4% w dochodach ogółem JST. Największą rolę pełnił on w budżetach miast na prawach powiatu, w których stanowił 23,5%. Dla JST ogółem udział dochodów z CIT w dochodach ogółem wyniósł 3,8%, przy czym w budżetach województw było to 28,8% całości wpływów.

nieruchomości albo obiektów budowlanych, stanowiących własność Skarbu Państwa lub JST, jeżeli posiadanie

wynika z umowy zawartej z właścicielem, Agencją Nieruchomości Rolnych lub z innego tytułu prawnego, z wyjątkiem posiadania przez osoby fizyczne lokali mieszkalnych niestanowiących odrębnych nieruchomości.

Podstawę opodatkowania stanowi: dla gruntów – powierzchnia; dla budynków lub ich części – powierzchnia użytkowa. Stawki podatku zależą od sposobu użytkowania nieruchomości, a także podlegają ograniczeniu przez

ustawowe limity stawek podatkowych, których samorządowe organa stanowiące nie mogą swoimi uchwałami

przekraczać.

9,5

8,8

7,8

8,2

7,8

36,4

35,8

34,2

35,2

35,4

17,2

18,8

19,2

19,4

20,2

7,8
7,5
8,1
7,7
8,0
29,0
29,0
30,7
29,4
28,6
0
100
2008
2009
2010
2011
2012
%
inne
dochody z majątku
podatek od nieruchomości
PIT
CIT
-15
-10
-5
0
5
10
15
20
2008 2009 2010 2011 2012
%
dochody własne
CIT
PIT
podatek od nieruchomości
dochody z majątku
Page 42
42
Tabl. 11. Wpływy z podatków PIT i CIT w dochodach JST
Lata
Dochody
własne
Wpływy z
Udział w dochodach ogółem
CIT
PIT
dochody własne
wpływy z CIT wpływy z PIT

w milionach złotych

w %

JST OGÓŁEM

2008 .....

78 344,9

7 474,2

28 535,0

55,0

5,2

20,0

2009 .....

75 297,4

6 616,9

26 977,0

48,6

4,3

17,4

2010 .....

78 588,0

6 121,7

26 894,4

48,3

3,8

16,5

2011 .....

83 644,1

6 876,9

29 430,2

48,8

4,0

17,2

2012 .....

87 091,3

6 800,6

30 812,5

49,1

3,8

17,4

GMINY

2008 .....

30 694,7

696,0

10 664,2

49,3

1,1

17,1

2009 .....

30 021,9

652,8

9 906,3

46,3
1,0
15,3
2010 .....
32 264,4
617,4
10 080,3
44,6
0,9
14,3
2011 .....
34 489,9
757,0
11 339,8
45,5
1,0
15,0
2012 .....
36 522,9
789,0
12 077,2
46,6
1,0
15,4
MIASTA NA PRAWACH POWIATU
2008 .....
34 368,5
1 924,9
13 930,5
69,5
3,9
28,2
2009 .....
33 262,2
1 650,8
13 416,7
66,1
3,3
26,7
2010 .....
34 283,8
1 408,0
13 134,9
63,6
2,6
24,4
2011 .....
35 951,8
1 523,2
13 997,4

63,2
2,7
24,6
2012 .....
37 407,6
1 462,7
14 409,1
61,1
2,4
23,5
POWIATY
2008 .....
5 872,2
144,9
2 995,7
32,4
0,8
16,5
2009 .....
5 698,6
135,7
2 765,4
28,4
0,7
13,8
2010 .....
6 336,7
128,2
2 797,2
28,2
0,6
12,4
2011 .....
6 531,3
158,9
3 131,5
27,7
0,7
13,3
2012 .....
6 612,3
163,7
3 322,4
29,4
0,7
14,8
WOJEWÓDZTWA
2008 .....
7 409,4
4 708,3

944,5
58,5
37,2
7,5
2009 .....
6 314,7
4 177,7
888,7
32,3
21,4
4,6
2010 .....
5 703,1
3 968,2
881,9
40,4
28,1
6,3
2011 .....
6 672,6
4 437,8
961,6
44,3
29,5
6,4
2012 .....
6 549,1
4 385,3
1 003,9
43,0
28,8
6,6

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Finansów.

Page 43

43

II.1.2. Dotacje ogółem

W 2012 r. dotacje ogółem wyniosły 39 664,7 mln zł, co oznaczało wzrost o 0,9% w porównaniu z 2011 r. i wykonanie planu w 94,4%. W strukturze dochodów ogółem osiągniętych przez JST dotacje ogółem stanowiły 22,4%, z tego dotacje celowe 14,2%, a dotacje §§ 200 i 620 to 8,2%.

Tabl. 12. Dotacje ogółem JST

Wyszczególnienie

2011

wykonanie

2012

plan

wykonanie

wskaźnik

wykonania

w %

2011
 =100
 w milionach złotych
 w
 odsetkach
 DOTACJE OGÓŁEM 39 317,2 42 005,4 39 664,7
 100,0
 94,4
 100,9
 Dotacje celowe 26 060,0 25 793,7 25 144,2
 63,4
 97,5
 96,5
 na zadania z zakresu adm. rządowej 16 535,9 17 029,9 16 711,6
 42,1
 98,1
 101,1
 w tym inwestycyjne .....
 610,6
 687,0
 590,6
 1,5
 86,0
 96,7
 na zadania własne 6 754,2 5 939,3 5 733,2
 14,5
 96,5
 84,9
 w tym inwestycyjne 2 154,0 1 352,7 1 256,6
 3,2
 92,9
 58,3
 na zadania realizowane na podstawie
 porozumień z org. adm. rządowej .....
 66,7
 44,4
 42,7
 0,1
 96,3
 64,0
 w tym inwestycyjne .....
 9,5
 5,8
 5,8
 0,0
 99,7
 61,1
 na zadania realizowane na podstawie
 porozumień między JST 1 230,7 1 322,7 1 268,0
 3,2

95,9	
103,0	
w tym inwestycyjne	
364,9	
402,0	
355,0	
0,9	
88,3	
97,3	
z tytułu pomocy finansowej	
udzielanej między JST na	
dofinansowanie własnych zadań ²⁴	
905,9	
731,9	
671,1	
1,7	
91,7	
74,1	
w tym inwestycyjne	
808,1	
602,4	
546,0	
1,4	
90,6	
67,6	
otrzymane z funduszy celowych	
566,5	
725,6	
717,6	
1,8	
98,9	
126,7	
w tym inwestycyjne	
427,8	
475,1	
471,1	
1,2	
99,2	
110,1	
Dotacje §§ 200 i 620.....	13 257,2 16 211,8 14 520,5
36,6	
89,6	
109,5	
w tym inwestycyjne § 620	10 026,1 12 441,6 11 232,0
28,3	
90,3	
112,0	

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Finansów.

W ramach dotacji celowych, JST najwięcej środków otrzymały na zadania zlecone z zakresu administracji rządowej (66,5%) i na zadania własne (22,8%), pozostałe

kategorie stanowiły 10,7% dotacji celowych.

24 Kategoria ta pojawiła się w 2011 r. na skutek wyłączenia jej z dochodów własnych i przesunięcia do kategorii dotacje celowe.

Page 44

44

Wykres 7. Struktura otrzymanych przez JST dotacji celowych

Źródło: opracowanie na podstawie danych Ministerstwa Finansów.

II.1.3 Subwencja ogólna

W 2012 r. subwencja ogólna wyniosła 50 657,6 mln zł, co stanowiło wzrost o 4,8% wobec 2011 r. i wykonanie planu w 100,1%.

Tabl. 13. Subwencja ogólna JST

Wyszczególnienie

2011

wykonanie

2012

plan

wykonanie

wskaźnik

wykonania

w %

2011=100

w milionach złotych

w

odsetkach

Subwencja ogólna..... 48 347,9 50 602,3 50 657,6

100,0

100,1

104,8

część wyrównawcza 8 640,5 8 693,3 8 692,7

17,2

100,0

100,6

część oświatowa 36 924,7 39 155,1 39 161,1

77,3

100,0

106,1

część rekompensująca .....

15,6

14,7

14,7

0,0

100,0

94,2

część równoważąca 1 577,8 1 535,1 1 534,8

3,0

100,0

97,3

część regionalna .....

627,9

687,2
687,2
1,4
100,0
109,4
uzupełnienie subwencji ogólnej .....
561,3
516,9
567,0
1,1
109,7
101,0

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Finansów.

Największą składową subwencji ogólnej (77,3%) stanowiła część oświatowa w kwocie 39 161,1 mln zł, z tego gminy otrzymały 18 100,9 mln zł, powiaty 7 992,6 mln zł, miasta na prawach powiatu 12 295,7 mln zł, a województwa 772,0 mln zł.

W latach 2008-2012 część oświatowa subwencji ogólnej dla JST ogółem z każdym kolejnym rokiem rosła, co wiązało się głównie z podwyżkami wynagrodzeń oraz zmianami w strukturze zatrudnienia nauczycieli. Subwencja oświatowa w 2012 r. była wyższa od tej z 2011 r. o 6,1%, zaś skumulowany jej wzrost w okresie pięciu lat wyniósł 25,2%. Część

66,5
22,8
5,0
2,9
2,7
0,2
%

na zadania z zakresu adm. rządowej
na zadania własne
na zadania realizowane na podstawie porozumień
między JST
otrzymane z funduszy celowych
z tytułu pomocy finansowej udzielanej między JST
na dofinansowanie własnych zadań
na zadania realizowane na podstawie porozumień z
org. adm. rządowej

Page 45

45

wyrównawcza subwencji ogólnej zwiększyła się o 0,6% w porównaniu do 2011 r. Trzecia duża kategoria subwencji ogólnej – część równoważąca – zmniejszyła się o 2,7%.

II.1.4. Środki na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych

W 2012 r. przekazane JST środki na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów realizowanych ze środków funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności UE oraz na finansowanie i współfinansowanie programów ze środków bezzwrotnych pochodzących z Unii Europejskiej oraz na realizację płatności, których źródłem jest budżet środków europejskich, wyniosły 17 078,4 mln zł. Kwota ta była wyższa o 4,5% niż w 2011 r. i stanowiła 88,6% planu. Środki te stanowiły 9,6% dochodów ogółem JST. Na powyższą kwotę składały się środki Unii Europejskiej w wysokości 1 700,7 mln zł (85,8% planu), płatności z budżetu środków europejskich w wysokości 13 591,4 mln zł (89,5% planu) oraz środki z budżetu państwa lub inne na współfinansowanie programów i projektów z udziałem środków unijnych

w wysokości 1 786,3 mln zł (84,6% planu).

Tabl. 14. Finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych

Wyszczególnienie

2011

wykonanie

2012

plan

wykonanie

wskaźnik

wykonania

w %

2011=100

w milionach złotych

OGÓŁEM 16 344,9 19 271,2

17 078,4

88,6

104,5

w tym:

środki z UE na finansowanie programów

i projektów unijnych (dochody) 1 778,3

1 982,3

1 700,7

85,8

95,6

środki z budżetu państwa lub inne na

współfinansowanie programów i

projektów unijnych (dochody) 1 699,0

2 110,4

1 786,3

84,6

105,1

płatności z budżetu środków

europejskich (od 1 stycznia 2010 r.) 12 857,6 15 178,6

13 591,4

89,5

105,7

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Finansów.

Najmniejszy udział tych środków w łącznych dochodach poszczególnych szczebli JST wystąpił w dochodach powiatów (6,0%), natomiast największy w dochodach województw (28,5%).

W porównaniu z rokiem 2011 udziały środków na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych w dochodach ogółem dla: gmin zmniejszyły się o 1,0 p. proc., dla powiatów o 1,8 p. proc. i województw o 1,0 p. proc.

Natomiast wzrost tego udziału odnotowały miasta na prawach powiatu (o 2,7 p. proc.).

Page 46

46

Wykres 8. Środki na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych oraz pozostałe dochody JST

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Finansów.

Tabl. 15. Otrzymane środki na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych w 2012 r. według szczebli JST

Wyszczególnienie	
Otrzymane środki na	
programy i projekty UE	
Dochody ogółem	
w milionach	
złoty	
Udział finansowania	
i współfinansowania	
programów i projektów	
UE w dochodach ogółem	
w %	
w milionach	
złoty	
w	
odsetkach	
Ogółem JST	17 078,4
	100,0
	177 413,5
	9,6
Gminy	5 873,0
	34,4
	78 407,5
	7,5
Powiaty	1 341,3
	7,9
	22 522,9
	6,0
Miasta na prawach powiatu	5 524,4
	32,3
	61 247,0
	9,0
Województwa.....	4 339,6
	25,4
	15 236,1
	28,5

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Finansów.

II.2. Wydatki jednostek samorządu terytorialnego

II.2.1. Wydatki ogółem

W 2012 r. wydatki ogółem JST wyniosły 180 459,3 mln zł (o 0,6% mniej niż w 2011 r.) a ich plan został wykonany w 93,4%. W strukturze wydatków JST w 2012 r. wydatki bieżące stanowiły 80,3% (144 842,8 mln zł), zaś wydatki majątkowe 19,7% (35 616,5 mln zł).

62,9 67,2 69,4 72,5

19,2 20,4 21,7 21,2

48,3 50,9 53,3 55,7

10 10,4 10,6 10,9

2,0 5,1 6,5 5,9

0,9 2,1 1,8 1,3

2,0 2,9 3,6 5,5

9,6 3,7 4,5 4,3

0

20

40

60

80

100

2009 2010 2011 2012 2009 2010 2011 2012 2009 2010 2011 2012 2009 2010 2011 2012

gminy

powiaty

miasta na prawach

powiatu

województwa

mld zł

środki na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów

unijnych

pozostałe dochody

Page 47

47

Tabl. 16. Wydatki według szczebli JST

Wyszczególnienie

2011

wykonanie

2012

plan

wykonanie

wskaźnik

wykonania

w %

2011=100

w milionach złotych

w odsetkach

Ogółem JST .....

181 594,7 193 274,8 180 459,3

100,0

93,4

99,4

Gminy 79 686,9

84 575,1 78 491,4

43,5

92,8

98,5

Miasta na prawach

powiatu .....

61 510,5

67 754,7

63 730,8	
35,3	
94,1	
103,6	
Powiaty	24 058,8
23 748,8	22 476,5
12,5	
94,6	
93,4	
Województwa.....	16 338,6
17 196,1	15 760,5
8,7	
91,7	
96,5	

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Finansów.

Wydatki gmin wyniosły 78 491,4 mln zł, co oznaczało spadek o 1,5% w porównaniu do poprzedniego roku, zaś plan wydatków został wykonany w 92,8%. Wydatki miast na prawach powiatu w kwocie 63 730,8 mln zł były wyższe o 3,6% i stanowiły 94,1% planu. Powiaty wykonały wydatki w kwocie 22 476,5 mln zł, tj. niższej o 6,6%. Ich plan został wykonany w 94,6%. Wydatki województw wyniosły 15 760,5 mln zł i były niższe o 3,5%. Wskaźnik wykonania planu osiągnął wartość 91,7%.

Page 48

48

Tabl. 17. Wydatki ogółem JST

Wyszczególnienie

2011

wykonanie

2012

plan

wykonanie

wskaźnik

wykonania

w %

2011

=100

w milionach złotych

w

odsetkach

OGÓŁEM .....

181 594,7

193 274,8

180 459,3

100,0

93,4

99,4

Wydatki bieżące .....

139 160,6

151 108,5

144 842,8

80,3

95,9 104,1
wydatki na wynagrodzenia .....
54 135,1
57 062,0
56 148,9
31,1
98,4 103,7
w tym wynagrodzenia
osobowe .....
48 816,3
51 429,9
50 711,8
28,1
98,6 103,9
pochodne od wynagrodzeń .....
8 858,4
10 351,3
10 068,8
5,6
97,3 113,7
dotacje .....
13 511,1
14 635,6
14 237,5
7,9
97,3 105,4
wydatki na obsługę długu .....
2 711,4
3 696,9
3 489,5
1,9
94,4 128,7
wydatki z tytułu udzielenia
poręczeń i gwarancji .....
78,8
281,5
60,6
0,0
21,5
77,0
świadczenia na rzecz osób
fizycznych .....
15 983,5
16 695,9
16 219,1
9,0
97,1 101,5
pozostałe wydatki .....
43 882,4
48 385,2

44 618,3
24,7
92,2 101,7
Wydatki majątkowe.....
42 434,2
42 166,2
35 616,5
19,7
84,5
83,9
w tym inwestycyjne .....
41 188,2
40 817,1
34 401,1
19,1
84,3 83,5

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Finansów.

W 2012 r., po raz pierwszy w ostatnich pięciu latach, wydatki ogółem JST były niższe niż w roku poprzednim. Spadek wynikał z ograniczenia wydatków majątkowych, których wartość spadała drugi rok z rzędu. Jednocześnie wzrosły wydatki bieżące, chociaż wolniej niż w latach 2008-2011.

Tabl. 18. Zmiana wydatków JST

Wyszczególnienie

2008
2009
2010
2011
2012
Średnia
rok poprzedni = 100
Wydatki ogółem .....
112,4
115,6
105,9
102,2
99,4
109,0
bieżące na wynagrodzenia 112,2
109,6
107,9
98,1
115,0
107,0
bieżące bez wynagrodzeń 110,3
110,4
106,6
107,8
98,2
108,8
inwestycyjne 117,4

135,0
104,0
95,2
83,5
112,9
majątkowe bez inwestycji 136,3
138,3
63,4
128,8
97,5
116,7

Źródło: opracowanie na podstawie danych Ministerstwa Finansów.

Spadek wydatków JST w 2012 r. wynikał przede wszystkim ze spadku w kategorii wydatków inwestycyjnych. Znaczące ograniczenie inwestycji wpłynęło również na zmianę struktury wydatkowej. O ile w 2011 r. wydatki majątkowe stanowiły 34,9%, to w kolejnym

Page 49

49

roku było to 19,7% (w tym inwestycyjne o 19,1%). Udział wydatków bieżących wzrósł do 80,3% w 2012 r. z 76,6% w roku poprzednim.

Wykres 9. Wydatki JST

Wykres 10. Zmiana wybranych kategorii wydatkowych JST (r/r)

Źródło: opracowanie na podstawie danych Ministerstwa Finansów.

W 2012 r. wydatki bieżące JST wyniosły 144 842,8 mln zł i były większe o 4,1% w porównaniu do roku 2011. Najwyższy wzrost odnotowano miastach na prawach powiatu (o 5,4%) oraz w gminach (o 4,7%). W województwach wzrost wyniósł 0,8%, zaś w powiatach 0,6%. Najwyższy udział wydatków bieżących w wydatkach ogółem zaobserwowano w województwach (94,2%). W powiatach wyniósł on 87,5%, w gminach o 81,9%, a w miastach na prawach powiatu o 80,1%.

Największą część wydatków bieżących JST (45,7%) przeznaczono na wynagrodzenia wraz z pochodnymi. Najwyższy wzrost w porównaniu z rokiem 2011 zaobserwowany został w wydatkach na obsługę długu (o 28,7%), lecz ich udział w strukturze wydatków bieżących był niewielki, gdyż wynosił 2,4%.

W porównaniu z rokiem 2011 wydatki majątkowe JST obniżyły się o 16,1%, przy czym najwyższy spadek miał miejsce w powiatach, tj. o 37,8% oraz w gminach – o 22,3%. W województwach wydatki majątkowe zmniejszyły się o 10,0%, w miastach na prawach powiatu o 3,0%. Biorąc pod uwagę strukturę wydatków ogółem według poszczególnych szczebli JST, najwyższy udział wydatków majątkowych odnotowano w województwach (37,8%).

42,0
46,1
49,7
48,8
56,1
71,2
78,6
83,8
90,3
88,7
30,8

41,6

43,3

41,2

34,4

1,1

1,5

1,0

1,2

1,2

0

30

60

90

120

150

180

2008

2009

2010

2011

2012

mld zł

majątkowe bez inwestycyjnych

inwestycyjne

bieżące bez wynagrodzeń

bieżące na wynagrodzenia

-20

-10

0

10

20

30

40

2008

2009

2010

2011

2012

%

ogółem

bieżące na wynagrodzenia

bieżące bez wynagrodzeń

inwestycyjne

Page 50

50

II.2.2 Wydatki JST na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych

W 2012 r. wydatki JST na finansowanie i współfinansowanie programów

i projektów unijnych wyniosły 20 658,3 mln zł, co oznaczało ich spadek o 14,1%.

Wykonanie stanowiło 83,7% rocznego planu. Na finansowanie programów i projektów

unijnych ze środków unijnych, JST wydatkowały 1 427,3 mln zł, tj. 85,3% kwoty według planu. Wydatki, których źródłem był budżet środków europejskich, wyniosły 11 728,2 mln zł, (84,4% planu rocznego), zaś wydatki na współfinansowanie programów i projektów unijnych, stanowiące krajowy wkład publiczny, wyniosły 7 502,8 mln zł (82,4% planu rocznego).

Tabl. 19. Wydatki JST na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych

Wyszczególnienie

2011

wykonanie

2012

plan

wykonanie

wskaźnik

wykonania

w %

2011=100

w milionach złotych

w

odsetkach

OGÓŁEM 24 046,2

24 677,7

20 658,3

100,0

83,7

85,9

w tym:

na finansowanie programów

i projektów unijnych ze

środków UE 1 785,6

1 674,0

1 427,3

6,9

85,3

79,9

na współfinansowanie

programów i projektów

unijnych stanowiące

krajowy wkład publiczny 9 111,0

9 106,5

7 502,8

36,3

82,4

82,3

na finansowanie wydatków

z budżetu środków

europejskich

(od 1 stycznia 2010) 13 149,6

13 897,2

11 728,2

56,8

84,4

89,2

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Finansów.

W kategorii wydatków na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych w 2012 r. największy udział miały gminy oraz miasta na prawach powiatu (po 34,6%). Mimo to udział tej kategorii wydatków w wydatkach ogółem gmin stanowił tylko 9,1%, zaś w wydatkach miast na prawach powiatu 11,2%. Natomiast największy udział wydatków na programy i projekty unijne w wydatkach ogółem miały województwa (31,6%).

Page 51

51

Wykres 11. Wydatki na finansowanie programów i projektów unijnych oraz pozostałe wydatki JST

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Finansów.

Tabl. 20. Wydatki JST na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych w 2012 r.

Wyszczególnienie

Wydatki na programy

i projekty unijne

Wydatki ogółem

w milionach

złoty

Udział wydatków

na programy i projekty

unijne w wydatkach

ogółem w %

w milionach

złoty

w

odsetkach

Ogółem JST .....

20 658,3

100,0

180 459,3

11,4

Gminy .....

7 138,5

34,6

78 491,4

9,1

Powiaty .....

1 397,6

6,8

22 476,5

6,2

Miasta na prawach powiatu .....

7 140,0

34,6

63 730,8

11,2

Województwa .....

4 982,3
24,1
15 760,5
31,6

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Finansów.

Największą pozycję w wydatkach JST na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów realizowanych w 2012 r. z udziałem środków Unii Europejskiej stanowiły środki wydane w dziale „Transport i łączność” (38,6%). Drugą i trzecią pozycję zajmowały wydatki w działach: „Gospodarka komunalna i ochrona środowiska” (11,4%) oraz „Rolnictwo i łowiectwo” (9,5%).

II.3. Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego

W 2012 r. deficyt budżetów JST zamknął się kwotą 3 045,8 mln zł i był on niższy

o 70,4% od notowanego w 2011 r. Kwota deficytu stanowiła 26,6% planowanej wielkości.

Najwyższy deficyt w kwocie 2 483,8 mln zł zanotowały budżety miast na prawach powiatu,

66,5 70,5 70,1 71,4

19,7 21,1 21,7 21,1

53,2 54,1 54,9 56,6

10,8 11,1 10,8 10,8

3,5

9,2 9,6 7,1

1,4 2,8 2,3 1,4

3,0 4,9 6,6 7,4

9,7 4,2 5,5 5,0

0

10

20

30

40

50

60

70

80

90

2009 2010 2011 2012 2009 2010 2011 2012 2009 2010 2011 2012 2009 2010 2011 2012

gminy

powiaty

miasta na prawach

powiatu

województwa

mld zł

pozostałe wydatki

wydatki na finansowanie programów i projektów unijnych

Page 52

52

przy czym był on niższy o 46,6% od deficytu w 2011 r. Deficyt gmin wyniósł 83,9 mln zł

(spadek o 97,8% w porównaniu do roku poprzedniego), zaś województw 524,4 mln zł

(spadek o 58,8%). Tylko budżety powiatów odnotowały nadwyżkę w wysokości 46,4 mln zł.

Deficyt JST stanowił 1,7% całości ich dochodów, miast na prawach powiatu 4,1%,

województw 3,4%, zaś gmin 0,1%, ich dochodów. Nadwyżka powiatów wyniosła 0,2%

dochodów.

Tabl. 21. Wynik finansowy JST

Wyszczególnienie

2008

2009

2010

2011

2012

mln zł

Ogółem JST.....

-2 613,6

-12 985,7

-14 969,6

-10 285,6

-3 045,8

Gminy .....

-2 161,6

-5 649,1

-7895,7

-4 896,7

-83,9

Miasta na prawach powiatu .....

32,3

-1 071,3

-1 329,9

-507,2

-2 483,8

Powiaty .....

-1 728,6

-5 873,6

-5 068,6

-4 650,7

46,4

Województwa .....

-342,5

-920,4

-1 141,0

-1 271,5

-524,4

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Finansów.

Nadwyżka budżetowa w 2012 r. wystąpiła w 1 542 jednostkach samorządu terytorialnego (54,9% ogółu), z czego w 230 jednostkach (8,2%) wskaźnik ten był wyższy niż 10%. Deficyt odnotowało 1 267 JST, tj. 45,1% wszystkich samorządów. W 247 jednostkach (8,8% ogółu) deficyt przekraczał 10% dochodów.

Dla porównania, nadwyżkę budżetową w 2011 r. osiągnięto w 857 jednostkach samorządu terytorialnego (30,5% ogółu), z czego w 104 jednostkach wskaźnik ten był wyższy niż 10%. Deficyt wystąpił dla 1952 JST, tj. 69,5% wszystkich samorządów. W 713 jednostkach (25,4% ogółu) deficyt przekraczał 10% dochodów.

Wykres 12. Liczba JST według relacji wyniku finansowego do wykonanych dochodów

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Finansów.

sztuki

%

JST z nadwyżką budżetową

JST z deficytem budżetowym

Page 53

53

Tabl. 22. Liczba JST z nadwyżką i deficytem budżetowym

Lata

Liczba JST

z nadwyżką budżetową

z deficytem budżetowym

gminy

miasta na

prawach

powiatu

powiaty

województw

tw

gminy

miasta na

prawach

powiatu

powiaty

województw

tw

2008 .....

1 316

20

169

10

1 097

45

145

6

2009 .....

608

2

54

4

1 805

63

260

12

2010 .....

261

6

51

1

2 153

59

263
15
2011 .....
720
10
127
0
1 694
55
187
16
2012.....
1 340
22
178
14
1 074
43
136
2

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Finansów.

Wynik operacyjny budżetów JST

Wynik operacyjny budżetów JST jest to różnica pomiędzy dochodami bieżącymi a wydatkami bieżącymi. W sytuacji, gdy dochody bieżące JST są wyższe niż wydatki bieżące, występuje tzw. nadwyżka operacyjna. W przeciwnym wypadku mamy do czynienia z deficytem operacyjnym.

JST, która wypracowuje nadwyżkę operacyjną, może pokryć wydatki związane z bieżącym funkcjonowaniem dochodami bieżącymi, regulować spłatę wcześniej zaciągniętych zobowiązań oraz realizować nowe inwestycje. Wystąpienie deficytu operacyjnego wskazuje na to, że wydatki bieżące realizowane są na poziomie przekraczającym możliwości finansowe JST, co odbywa się kosztem sprzedaży majątku jednostki lub przez zaciągnięcie nowych zobowiązań.

Wykres 13. Wynik operacyjny budżetów JST

Ź r ó d ł o: opracowanie na podstawie danych Ministerstwa Finansów.

156,5
150,2
142,8
136,7
131,0
144,8
139,2
133,5
124,7
113,3
11,6
11,0
9,3
12,0
17,7
0

20
40
60
80
100
120
140
160
180
2012
2011
2010
2009
2008

mld zł

wynik operacyjny

wydatki bieżące

dochody bieżące

Page 54

54

W 2012 r. nadwyżka operacyjna JST wyniosła 11 626 mln zł, tj. wzrosła o 632 mln zł w porównaniu do roku poprzedniego. Nadwyżkę wykazało 2 707 JST, zaś deficyt 102 (spadek o 44% w porównaniu do roku poprzedniego). W okresie 2008-2012 najgorszy pod tym względem był rok 2010, gdy deficyt odnotowało 473 JST. W latach 2009-2010 spadek nadwyżki operacyjnej (o 8 455 mln zł) wynikał z istotnego spowolnienia wzrostu dochodów bieżących (przede wszystkim na skutek spadku wpływów z podatków PIT i CIT).

W 2012 r. najwyższy poziom nadwyżki operacyjnej na jednostkę wystąpił w miastach na prawach powiatu: 62 jednostki wypracowały nadwyżkę w wysokości 2 575 mln zł.

Ponadto, 2331 gmin odnotowało nadwyżkę równą 6 241 mln zł, w powiatach wyniosła ona 1 092 mln zł, zaś w województwach 1 721 mln zł.

Tabl. 23. Liczba JST z nadwyżką lub deficytem operacyjnym

2008

2009

2010

2011

2012

Nadwyżka .....

2721

2585

2336

2627

2707

Deficyt .....

87

223

473

182

102

Źródło: Opracowanie na podstawie: Ministerstwo Finansów Nadwyżka operacyjna w latach 2010-2012,

(2013), Warszawa oraz danych Ministerstwa Finansów.

II.4. Finansowanie

W 2012 r. przychody ogółem JST wyniosły 24 199,8 mln zł, co oznaczało spadek o 25,4% w porównaniu do roku poprzedniego. Najwyższe przychody wykazały gminy, gdzie ich wartość wyniosła 10 267,4 mln zł oraz miasta na prawach powiatu – przychody w kwocie 9 763,7 mln zł. Przychody powiatów wyniosły 2 159,4 mln zł, zaś województw 2 009,2 mln zł.

Przychody JST z tytułu zaciągniętych kredytów i pożyczek w kwocie 10 107,8 mln zł stanowiły 41,8% przychodów ogółem. Udział przychodów ze sprzedaży papierów wartościowych i obligacji jednostek samorządowych oraz związków komunalnych wyniósł 10,5%, co stanowiło wartość 2 541,0 mln zł. Nadwyżka z lat ubiegłych wyniosła 1 596,9 mln zł i stanowiła 6,6% przychodów ogółem.

Page 55

55

Wykres 14. Przychody JST

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

W 2012 r. rozchody ogółem JST wyniosły 12 145,5 mln zł i były mniejsze o 14,1% w porównaniu do roku poprzedniego. Rozchody gmin wyniosły 6 292,1 mln zł, miast na prawach powiatu 4 236,7 mln zł, powiatów 1 189,6 mln zł, zaś województw 427,1 mln zł. Największy udział (71,9%) w rozchodach JST miały spłaty kredytów i pożyczek w kwocie 8 727,4 mln zł. Rozchody z tytułu wykupu papierów wartościowych i obligacji samorządowych wyniosły 1 376,8 mln zł (11,3%).

40,2

0,5

17,4

4,4

0,6

36,9

2008

7,8

7,9

8,8

9,8

9,8

0,9

4,4

4,6

4,6

2,5

3,7

3,9

2,7

1,7

1,6

8,5

13,3

17,3 14,7

10,1

0

5

10
15
20
25
30
35
40
2008
2009
2010
2011
2012
mld zł
kredyty i pożyczki
spłata pożyczek
udzielonych
nadwyżka z lat ubiegłych
papiery wartościowe i
obligacje samorządowe
prywatyzacja majątku jst
inne źródła

41,8

0,6

6,6

10,5

0,0

40,5

2012

%

Page 56

56

Wykres 15. Rozchody JST

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

II.5. Zadłużenie jednostek samorządu terytorialnego

W 2012 r. zobowiązania ogółem JST wyniosły 67 834,5 mln zł. W porównaniu do 2011 r. zobowiązania ogółem JST wzrosły o 3,2%. We wszystkich JST, oprócz powiatów, nastąpił wzrost zobowiązań. Według szczebli JST najwyższa kwota zobowiązań wystąpiła dla miast na prawach powiatu, tj. 29 578,7 mln zł (wzrost o 5,4%). W gminach zobowiązania wyniosły 26 167,9 mln zł i były wyższe o 0,7% niż na koniec roku poprzedniego.

W powiatach zobowiązania miały wartość 5 975,1 mln zł (spadek o 2,6%), a w województwach 6 112,9 mln zł (wzrost o 10,0%).

Największy udział (92,5%) wśród zobowiązań ogółem JST miało zadłużenie z tytułu kredytów i pożyczek, które wyniosło 62 716,5 mln zł i jedynie w tej kategorii nastąpił w 2012 r. wzrost zadłużenia (o 3,7%). Zobowiązania z tytułu papierów wartościowych, które wyniosły 4 881,3 mln zł i stanowiły 7,2% ogółu zobowiązań JST, zmniejszyły się o 2,3%.

Zobowiązania wymagalne wyniosły 236,8 mln zł, tj. stanowiły 0,3% zobowiązań ogółem.

Na tle wysokiej dynamiki wzrostu zadłużenia budżetów JST w latach 2008-2011, przyrost zadłużenia w 2012 r. był stosunkowo niski. W dalszym ciągu udział JST w całości zadłużenia sektora finansów publicznych pozostawał niewielki. W 2012 r. wyniósł on 7,6% państwowego długu publicznego.

1,2
1,4
1,8
4,3
1,8
0,6
0,6
0,8
1,1
1,4
5,9
5,5
6,4
8,5
8,7
0
2
4
6
8
10
12
14
16
2008
2009
2010
2011
2012
mld zł
spłaty kredytów i
pożyczek
pożyczki
(udzielone)
wykup papierów
wartościowych i
obligacji
samorządowych
inne cele
73,7
4,0
7,6
14,7
2008
71,9
2,0
11,3
14,8
2012
%

Wykres 16. Zadłużenie JST na tle sektora finansów publicznych

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Finansów.

Kwota zobowiązań JST z tytułu kredytów i pożyczek na realizację programów i projektów finansowanych z udziałem środków pochodzących z Unii Europejskiej wyniosła 6 435,3 mln zł i była niższa o 7,5% niż w 2011 r. Udział tej kwoty w o ogólnej kwocie zobowiązań JST w 2011 r. stanowił 9,5% i w porównaniu z 2011 r. zmniejszył się o 1,1 p. proc. Najbardziej zadłużone z tego tytułu były miasta na prawach powiatu (3 221,9 mln zł, wzrost o 4,2% w porównaniu z 2011 r.) oraz gminy (2 707,2 mln zł, spadek o 15,2%). Wzrost zobowiązań odnotowano tylko w miastach na prawach powiatu, zaś w pozostałych jednostkach samorządu terytorialnego nastąpiło ich zmniejszenie (największe w województwach o 26,7%).

95,8

94,6

93,2

92,5

92,4

4,2

5,4

6,8

7,5

7,6

90

100

XII 2008

XII 2009

XII 2010

XII 2011

XII 2012

%

budżety JST

SFP bez JST

Page 58

58

Tabl. 24. Zestawienie zobowiązań poszczególnych szczebli JST z tytułu kredytów i pożyczek związanych z wykorzystaniem środków z UE

Wyszczególnienie

2011

2012

2011=100

w milionach złotych

Ogółem JST .....

6 958,0

6 435,3

92,5

Gminy .....

3 191,1

2 707,2

84,8

Powiaty	320,9
	246,5
	76,8
Miasta na prawach powiatu	3 091,7
	3 221,9
	104,2
Województwa	354,3
	259,7
	73,3

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Finansów.

Wskaźnik zadłużenia liczony jako udział zobowiązań w wykonanych dochodach dla JST w 2012 r. wyniósł 38,2% (spadek o 0,2 p. proc. w porównaniu do roku poprzedniego).

Najwyższy wskaźnik zadłużenia wystąpił w miastach na prawach powiatu (48,3%), a najniższy w powiatach (26,5%). Dla województw wyniósł on 40,1%, zaś gmin 33,4%.

Wykres 17. Wskaźnik relacji zadłużenia do dochodów

a Bez UE - bez zobowiązań na realizację programów i projektów finansowanych z udziałem środków unijnych, z UE - całość zobowiązań.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Finansów.

Bez uwzględniania zobowiązań związanych z realizacją programów i projektów z udziałem środków unijnych, wskaźnik zadłużenia JST w 2012 r. wyniósł 34,6% (wzrost o 0,3 p. proc.). Podobnie jak dla wskaźnika zadłużenia ogółem najwyższy wskaźnik zadłużenia bez uwzględniania ww. zobowiązań wystąpił w miastach na prawach powiatu

33,4
48,3
26,5
40,1
38,2
29,9
43,0
25,4
38,4
34,6
0
5
10
15
20
25
30
35
40
45
50
gminy
miasta na p. p.
powiaty
województwa

JST ogółem

%

bez UE

z UE

Page 59

59

(43,0%), a najniższy w powiatach (25,4%). Dla województw wyniósł on 38,4%, zaś dla gmin 29,9%.

W 2012 r. granicę 60% zadłużenia, określoną w regule fiskalnej, przekroczyło 30 JST25, zaś w roku poprzednim – 32 jednostki. Ustawowy limit długu przekraczało 26 gmin, 3 powiaty i 1 województwo, podczas gdy w roku poprzednim nadmiernie zadłużonych było 31 gmin i 1 powiat.

Wykres 18. Liczba JST według relacji zadłużenia do dochodów w 2012 r.a

a Bez zobowiązań na realizację programów i projektów finansowanych z udziałem środków unijnych.

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

25 Ograniczenia dotyczące limitu zadłużenia nie obejmują jednak zobowiązań z tytułu wyemitowanych papierów

wartościowych oraz kredytów i pożyczek zaciągniętych w związku z realizacją programów i projektów finansowanych z udziałem środków unijnych.

119

348

525

571

543

442

231

30

0

100

200

300

400

500

600

<0

0-10

10-20

20-30

30-40

40-50

50-60

60<

%

JST ogółem

114

297

451 472 478

380

196

26

0
100
200
300
400
500
600
<0 0-10 10-2020-3030-4040-5050-60 60<
%

Gminy

1
2
5
9
16
19
13
0
0
5
10
15
20
<0 0-10 10-2020-3030-4040-5050-60 60<
%

Miasta na prawach
powiatu

4
48
68
87
45
41
18
3
0
20
40
60
80
100
<0 0-10 10-2020-3030-4040-5050-60 60<
%

Powiaty

0
1
1
3
4
2

4
1
0
1
2
3
4
5
<0 0-10 10-20 20-30 30-40 40-50 50-60 60<
%

Województwa

Page 60

60

III. GOSPODARKA FINANSOWA GMIN

Page 61

61

W 2012 r. dochody gmin wyniosły 78 407,5 mln zł, wydatki 78 491,4 mln zł, co dało deficyt w wysokości 83,9 mln zł. W porównaniu z 2011 r. dochody wzrosły o 3,4%, przy spadku wydatków o 1,5%, co pozwoliło na znaczącą redukcję deficytu.

Tabl. 25. Dochody, wydatki i wynik budżetów gmin ogółem

Wyszczególnienie

2011

wykonanie

2012

plan

wykonanie

wskaźnik

wykonania w %

2011=100

w milionach złotych

Dochody 75 830,7

80 713,3

78 407,5

97,1

103,4

Wydatki 79 686,9

84 575,1

78 491,4

92,8

98,5

Wynik ..... -3 856,2

-3 861,8

-83,9

x

x

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Finansów.

W latach 2008-2011 średni wzrost dochodów wyniósł 7,4%, zaś wydatków 9,3%.

Pomimo obniżania się wydatków w ostatnich dwóch latach, w całym tym okresie utrzymywał się deficyt.

Wykres 19. Budżety gmin

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

III.1. Dochody gmin

W 2012 r. wykonanie dochodów gmin wyniosło 78 407,5 mln zł (o 3,4% więcej niż w 2011 r.) i stanowiło 97,1% planu. W strukturze dochodów gmin w 2012 r. największy udział miały dochody własne i wyniósł on 46,6% (36 522,9 mln zł). Subwencja ogólna stanowiła 31,4% dochodów ogółem (24 649,2 mln zł) a dotacja ogółem 22,0%

62,3

64,9

72,2

75,7

78,4

62,9

70,0

79,7

79,7

78,5

-0,6

-5,1

-7,6

-4,0

-0,1

-10

0

10

20

30

40

50

60

70

80

2008

2009

2010

2011

2012

mld zł

Dochody

Wydatki

Wynik

Page 62

62

(17 235,3 mln zł). Wzrost zanotowano w kategorii dochodów własnych i subwencji ogólnej (obydwie kategorie zwiększyły się o 5,9%), zaś wartość dotacji ogółem spadła o 4,6%.

W 2012 r. wzrost dochodów ogółem wyniósł 3,6% i był nie tylko niższy niż średni wzrost w latach 2008-2012, ale również okazał się najniższy w całym tym okresie.

Tabl. 26. Dochody gmin

Wyszczególnienie

2011

2012

wykonanie
plan
wykonanie
wskaźnik
2011=100
w milionach złotych
w
odsetkach
wykonania
w %

GMINY OGÓŁEM

O G Ó Ł E M.....

75 716,2

80 713,3

78 407,5

100,0

97,1

103,6

dochody własne .....

34 489,9

37 751,6

36 522,9

46,6

96,7

105,9

dotacje ogółem .....

17 958,8

18 343,8

17 235,3

22,0

94,0

95,4

subwencja ogólna .....

23 267,6

24 617,8

24 649,2

31,4

100,1

105,9

GMINY WIEJSKIE

O G Ó Ł E M.....

33 241,50

35 429,8

34 447,9

100,0

97,2

103,6

dochody własne .....

12 347,20

13 752,1

13 267,9
38,5
96,5
107,5
dotacje ogółem .....
8 473,20
8 548,6
8 037,0
23,3
94,0
94,9
subwencja ogólna .....
12 421,30
13 129,1
13 143,0
38,2
100,1
105,8
GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE
O G Ó Ł E M.....
25 261,6
27 060,8
26 323,7
100,0
97,3
104,2
dochody własne .....
11 982,2
13 104,4
12 717,5
48,3
97,0
106,1
dotacje ogółem .....
5 871,6
6 142,1
5 782,7
22,0
94,1
98,5
subwencja ogólna .....
7 407,8
7 814,3
7 823,5
29,7
100,1
105,6
GMINY MIEJSKIE
O G Ó Ł E M.....
17 327,6

18 222,7
17 635,9
100,0
96,8
101,8
dochody własne .....
10 160,6
10 895,2
10 537,6
59,8
96,7
103,7
dotacje ogółem .....
3 728,6
3 653,1
3 415,6
19,4
93,5
91,6
subwencja ogólna .....
3 438,5
3 674,5
3 682,7
20,9
100,2
107,1

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

W 2012 r. w strukturze dochodów gmin wiejskich najwyższy udział miały dochody własne (38,5%), subwencja ogólna stanowiła 38,2%, a dotacje ogółem 23,3%. W gminach miejsko-wiejskich dochody własne stanowiły blisko połowę dochodów ogółem (48,3%), a subwencja ogólna i dotacje ogółem odpowiednio 29,7% i 22,0%. W gminach miejskich udział dochodów własnych stanowił 59,8% dochodów ogółem, subwencji ogólnej 20,9%, zaś

Page 63

63
dotacji ogółem 19,4%. Udział dochodów własnych gmin miejskich był najwyższy na tle wszystkich typów gmin.

Wykres 20. Dochody gmin

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

III.1.1. Dochody własne

W 2012 r. dochody własne gmin wzrosły o 5,9% w relacji do roku poprzedniego i wyniosły 36 522,9 mln zł, co stanowiło wykonanie planu w 96,7%. W gminach wiejskich dochody własne zamknęły się kwotą 13 267,9 mln zł (wzrost o 7,5%), co oznaczało realizację planu w 96,5%. Gminy miejsko-wiejskie wykonały dochody własne w wysokości 12 717,5 mln zł (o 6,1% więcej niż w roku poprzednim), ich plan został zrealizowany w 97,0%. W gminach miejskich dochody własne wyniosły 10 537,6 mln zł (wzrost o 3,7%), co oznaczało wykonanie planu w 96,7%.

0
10
20
30

40
50
60
70
80
90
20
08
20
09
20
10
20
11
20
12
20
08
20
09
20
10
20
11
20
12
20
08
20
09
20
10
20
11
20
12
20
08
20
09
20
10
20
11
20
12

ogółem
wiejskie
miejsko-wiejskie
miejskie

mld zł
dochody własne
dotacje ogółem
subwencja ogólna
Page 64

64

Tabl. 27. Dochody własne gmin ogółem

Wyszczególnienie

2011

wykonanie

2012

plan

wykonanie

wskaźnik

wykonania

w %

2011=

100

w milionach złotych

w

odsetkach

Dochody własne 34 489,9 37 751,6 36 522,9

100,0

96,7 105,9

podatek dochodowy od osób prawnych

(CIT)..... 757

752,1

789,0

2,2

104,9 104,2

podatek dochodowy od osób fizycznych

(PIT) 11 339,8 12 400,8 12 077,2

33,1

97,4 106,5

podatek rolny 1 045,9 1547,6 1516,9

4,2

98,0 145,0

podatek od nieruchomości 9 770,6 10 546,2 10 608,0

29,0

100,6 108,6

podatek leśny 186,1

219,6

224,4

0,6

102,2 120,6

podatek od środków transportowych 596,5

624,4

624,4

1,7

100,0 104,7

podatek od dział. gosp. osób fizycznych, opłacany w formie karty podatkowej	45,2
43,4	
43,6	
0,1	
100,4	
96,4	
podatek od spadków i darowizn	119,2
114,2	
126,1	
0,3	
110,4	105,8
podatek od czynności cywilnoprawnych	761,6
702,2	
688,4	
1,9	
98,0	
90,4	
wpływy z opłaty skarbowej	217,4
225,5	
203,0	
0,6	
90,0	
93,4	
wpływy z opłaty eksploatacyjnej	278
240,6	
211,2	
0,6	
87,8	
76,0	
wpływy z opłaty targowej	148,6
150,4	
144,4	
0,4	
96,0	
97,2	
dochody z majątku	2 602,4 3 302,2 2 737,2
7,5	
82,9	105,2
pozostałe dochody	6 621,5 6 882,5 6 529,2
17,9	
94,9	
98,6	

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

W strukturze dochodów własnych gmin największą pozycją były wpływy z podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT) w wysokości 12 077,2 mln zł, co stanowiło 33,1% dochodów własnych. W 2012 r. nastąpił wzrost tej kwoty względem roku poprzedniego o 6,5%, zaś realizacja planu wyniosła 97,4%.

Głównym źródłem dochodów własnych gmin w 2012 r. był, poza udziałem w podatku dochodowym od osób fizycznych, podatek od nieruchomości (29,0%). Dochody z podatku

od nieruchomości wyniosły 10 608 mln zł; w porównaniu z 2011 r. dochody te wzrosły o 8,6%. Plan został przekroczony o 0,6%.

Na rachunki gmin przekazane zostały dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych (CIT) w wysokości 789,0 mln zł, co oznaczało wzrost o 4,2% w porównaniu z 2011 r. Wykonanie tych dochodów przekroczyło plan o 4,9%.

Page 65

65

Wpłaty z podatku rolnego²⁶, które zostały wykonane w kwocie 1 516,9 mln zł, w porównaniu z 2011 r. wzrosły o 45,0%. Kwota ta stanowiła 98,0% planu rocznego.

Dochody z majątku wyniosły 2 737,2 mln zł i były wyższe o 5,2%, przy realizacji 82,9% planu. Dochody z podatku leśnego wyniosły 224,4 mln zł i w porównaniu z 2011 r. wzrosły o 20,6%, przy przekroczeniu planu o 2,2%.

Wykres 21. Struktura dochodów własnych gmin

Wykres 22. Zmiana wybranych

kategorii dochodów własnych

(r/r)

Źródło: opracowanie na podstawie danych Ministerstwa Finansów.

W 2012 r. udział wpływów z podatków dochodowych wzrósł, podczas gdy w latach 2008-2011 malał. Udział podatku od nieruchomości, poza 2010 r., zwiększał się. Tendencję malejącą zauważyć można za to w kategorii dochodów z majątku.

III.1.2. Dotacje ogółem

W 2012 r. dotacje ogółem wyniosły 17 235,3 mln zł, co oznaczało spadek o 4,6%

wobec 2011 r. i wykonanie planu w 94,0%. W strukturze dochodów ogółem osiągniętych

26 Opodatkowaniu podatkiem rolnym podlegają grunty sklasyfikowane w ewidencji gruntów i budynków jako

użytki rolne lub jako grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych, z wyjątkiem gruntów zajętych na prowadzenie działalności gospodarczej innej niż działalność rolnicza. Podatnikami podatku rolnego są osoby fizyczne, osoby prawne, jednostki organizacyjne będące: właścicielami, posiadaczami samoistnymi, użytkownikami wieczystymi użytków rolnych, lub posiadaczami użytków rolnych, stanowiących własność Skarbu Państwa lub JST (posiadanie bez tytułu prawnego nie obejmuje jednak gruntów wchodzących w skład Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa lub będących w zarządzie Lasów Państwowych). Wysokość podatku zależy od: okręgu podatkowego, rodzaju i klasy użytków rolnych, przelicznika określonego w ustawie o podatku rolnym, sposobu użytkowania gruntu, średniej ceny skupu żyta za pierwsze trzy kwartały roku poprzedzającego rok podatkowy (wskaźnik wyliczany przez GUS).

2,3

2,2

1,9

2,2

2,2

34,7

33,0

31,2

32,9

33,1

26,1

28,3

28,1

28,3

29,0

9,0

8,0
8,1
7,5
7,5
27,8
28,6
30,6
29,1
28,2
0
100
2008
2009
2010
2011
2012
%
inne
dochody z majątku
podatek od nieruchomości
PIT
CIT
-15
-10
-5
0
5
10
15
2008 2009 2010 2011 2012
%
dochody własne
PIT
podatek od nieruchomości
dochody z majątku
Page 66
66

przez gminy dotacje łącznie stanowiły 22,0%, z tego dotacje celowe 16,3%, a dotacje §§ 200 i 620 – 5,7%. Dotacje celowe stanowiły 74,1% dotacji ogółem, zaś dotacje §§ 200 i 620 – 25,9%.

W ramach dochodów z tytułu dotacji ogółem, na zadania bieżące przeznaczonych było 12 435,8 mln zł, tj. 72,2% otrzymanych środków, zaś na zadania inwestycyjne 4 799,5 mln zł, tj. 27,8%. Kwota otrzymanych przez gminy dotacji w 94,8% pochodziła z dotacji z budżetu państwa na dofinansowanie lub finansowanie zadań realizowanych przez gminy.

Kwota z tytułu dotacji celowych dla gmin wyniosła 12 764,2 mln zł, tj. i była niższa o 3,6% niż w 2011 r. Z tego dotacje na zadania bieżące zrealizowane zostały w wysokości 11 491,3 mln zł, co stanowiło 92,6% otrzymanych środków, a na zadania inwestycyjne w wysokości 1 272,7 mln zł, czyli 7,4% otrzymanej kwoty tej dotacji. Wartość dotacji §§ 200 i 620 osiągnęła 4 471,1 mln zł, co oznaczało spadek o 7,4%

wobec roku poprzedniego. Zadania bieżące pochłonęły 944,3 mln zł czyli 21,1%, zaś zadania inwestycyjne – 3 526,8 mln zł czyli 78,9%.

Page 67

67

Tabl. 28. Dotacje ogółem gmin

Wyszczególnienie

2011

wykonanie

2012

plan

wykonanie

wskaźnik

wykonania

w %

2011=100

w milionach złotych

w

odsetkach

DOTACJE OGÓŁEM 18 073,2 18 343,8 17 235,3

100,0

94,0

95,4

Dotacje celowe 13 247,2 13 086,5 12 764,2

74,1

97,5

96,4

na zadania z zakresu adm. rządowej 8 895,2 8 966,8 8 822,4

51,2

98,4

99,2

w tym inwestycyjne .....

8,6

11,3

10,4

0,1

91,5

120,5

na zadania własne 3 401,0 3 136,4 3 023,8

17,5

96,4

88,9

w tym inwestycyjne 1 142,8

705,6

667,6

3,9

94,6

58,4

na zadania realizowane na podstawie

porozumień z org. adm. rządowej .....

19,7

21,1
20,6
0,1
97,5
104,3
w tym inwestycyjne .....
3,6
4,1
4,1
0,0
98,1
112,9
na zadania realizowane na podstawie
porozumień między JST .....
453,0
495,9
461,4
2,7
93,0
101,9
w tym inwestycyjne .....
225,8
241,2
212,2
1,2
88,0
94,0
z tytułu pomocy finansowej udzielanej
między JST na dofinansowanie
własnych zadań .....
251,1
243,3
224,1
1,3
92,1
89,3
w tym inwestycyjne .....
225,6
217,7
199,8
1,2
91,8
88,6
otrzymane z funduszy celowych .....
227,2
223,0
211,9
1,2
95,0
93,3

w tym inwestycyjne	
184,9	
187,5	
178,7	
1,0	
95,3	
96,6	
Dotacje §§ 200 i 620.....	4 826,0 5 257,3 4 471,1
25,9	
85,0	
92,6	
w tym inwestycyjne § 620	3 859,9 4 180,9 3 526,8
20,5	
84,4	
91,4	

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Finansów.

W ramach dotacji celowych, stanowiących 74,1% dotacji ogółem, gminy otrzymały najwięcej środków na zadania zlecone z zakresu administracji rządowej (69,1%) i na zadania własne (23,7%), pozostałe kategorie stanowiły 7,2% dotacji celowych.

Page 68

68

Wykres 23. Struktura działowa dotacji celowych otrzymanych przez gminy

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Finansów.

W 2012 r. gminy otrzymały dotacje celowe z budżetu państwa na zadania z zakresu administracji rządowej w kwocie 8 822,4 mln zł. W strukturze dochodów gmin, dotacje te stanowiły 11,3% dochodów ogółem. Dotacje celowe z budżetu państwa na zadania własne w 2012 r. wyniosły 3 023,8 mln zł. W strukturze dochodów gmin, dotacje te stanowiły 3,9% dochodów ogółem. Z otrzymanej kwoty dotacji celowych z budżetu państwa na zadania własne gminy przeznaczyły na zadania bieżące 2 356,3 mln zł, tj. 77,9%.

W 2012 r. kwota z tytułu dotacji §§ 200 i 620 wyniosła 4 471,1 mln zł, tj. spadła o 7,4% w stosunku do poprzedniego roku. Realizacja planu wyniosła 85,0%. Z tej kwoty dotacje na zadania bieżące zrealizowane zostały w wysokości 944,3 mln zł, co stanowiło 21,1% otrzymanych środków, a na zadania inwestycyjne w wysokości 3 526,8 mln zł, czyli 78,9% dotacji §§ 200 i 620.

W ramach dochodów ogółem w podziale na działy, gminy otrzymały najwięcej środków w działach dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej (35,9%) i na różne rozliczenia (32,2%).

69,1

23,7

0,2 3,6

1,8

1,7

%

na zadania z zakresu adm. rządowej

na zadania własne

na zadania realizowane na podstawie porozumień z org. adm. rządowej

na zadania realizowane na podstawie porozumień między JST z tytułu pomocy finansowej udzielanej między JST na dofinansowanie własnych zadań

otrzymane z funduszy celowych

Page 69

69

Wykres 24. Struktura rodzajowa dochodów ogółem otrzymanych przez gminy

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

III.1.3. Subwencja ogólna

W 2012 r. subwencja ogólna dla gmin wyniosła 24 649,2 mln zł, co stanowiło wzrost o 5,9% w porównaniu do 2011 r. i wykonanie planu w 100,1%.

Z kwoty tytułu subwencji ogólnej dla gmin wiejskich przypadło 13 143,0 mln zł (53,3%), gmin miejsko-wiejskich 7 823,5 mln zł (31,7%), zaś gmin miejskich 3 682,7 mln zł (14,9%).

Tabl. 29. Subwencja ogólna gmin

Wyszczególnienie

2011

wykonanie

2012

plan

wykonanie

wskaźnik

wykonania

w %

2011=100

w milionach złotych

w

odsetkach

Subwencja ogólna..... 23 267,6 24 617,8 24 649,2

100,0

100,1

105,9

część wyrównawcza 5845,1 6 078,7 6 078,1

24,7

100,0

104,0

część oświatowa 16 953,2 18 098,1 18 100,8

73,4

100,0

106,8

część rekompensująca 8,3

7,5

7,5

0,0

100,0

90,3

część równoważąca 331,5

353,7

353,4

1,4

99,9

106,6
uzupełnienie subwencji ogólnej .....

129,5

79,8

109,3

0,4

137,0

84,4

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

35,9

32,2

12,7

3,9

3,3

11,9

%

dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jed.

nieposiadających osob. prawnej

różne rozliczenia

pomoc społeczna

gospodarka mieszkaniowa

gospodarka komunalna i

ochrona środowiska

inne

Page 70

70

III.2. Wydatki gmin

W 2012 r. wydatki gmin wyniosły 78 491,4 mln zł (o 1,5% mniej niż w 2011 r.). Ich

plan został wykonany w 92,8%. W strukturze wydatków gmin w 2012 r. wydatki bieżące

stanowiły 81,9% (64 306,0 mln zł), zaś wydatki majątkowe 18,1% (14 185,4 mln zł).

Tabl. 30. Wydatki gmin

Wyszczególnienie

2011

wykonanie

2012

plan

wykonanie

wskaźnik

wykonania

w %

2011=100

w milionach złotych

w

odsetkach

GMINY OGÓŁEM

O G Ó Ł E M .....

79 686,9

84 575,1

78 491,4

100,0

92,8
98,5
wydatki bieżące .....
61 434,1
67 653,4
64 306,0
81,9
95,1
104,7
na wynagrodzenia .....
24 584,4 26 189,6 25 626,8
32,6
97,9
104,2
wydatki majątkowe .....
18 252,8
16 921,7
14 185,4
18,1
83,8
77,7
w tym inwestycyjne .....
17 922,3 16 555,7 13 857,5
17,7
83,7
77,3
GMINY WIEJSKIE
O G Ó Ł E M .....
34 976,5
37 089,0
34 191,5
100,0
92,2
97,8
wydatki bieżące .....
26 589,9
29 416,3
27 827,8
81,4
94,6
104,7
na wynagrodzenia .....
10 770,4 11 527,4 11 236,4
32,9
97,5
104,3
wydatki majątkowe .....
8 386,6
7 672,7
6 363,6

18,6
82,9
75,9
w tym inwestycyjne .....
8 328,5
7 594,2
6 291,8
18,4
82,9
75,5
GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE
O G Ó Ł E M .....
26 660,7
28 330,4
26 446,3
100,0
93,3
99,2
wydatki bieżące .....
20 642,3
22 709,4
21 667,1
81,9
95,4
105,0
na wynagrodzenia .....
8 213,7
8 728,3
8 559,9
32,4
98,1
104,2
wydatki majątkowe .....
6 018,3
5 621,0
4 779,2
18,1
85,0
79,4
w tym inwestycyjne .....
5 863,5
5 475,9
4 651,3
17,6
84,9
79,3
GMINY MIEJSKIE
O G Ó Ł E M .....
18 049,7
19 155,8

17 853,6
100,0
93,2
98,9
wydatki bieżące .....
14 201,9
15 527,7
14 811,1
83,0
95,4
104,3
na wynagrodzenia .....
5 600,3
5 934,0
5 830,6
32,7
98,3
104,1
wydatki majątkowe .....
3 847,8
3 628,0
3 042,5
17,0
83,9
79,1
w tym inwestycyjne .....
3 730,3
3 485,6
2 914,4
16,3
83,6
78,1

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Finansów.

Wydatki gmin w 2012 r. spadły po raz pierwszy od 2008 r. Wynikało to ze spadku wydatków majątkowych (o 22,3%). Pomimo wzrostu wydatków bieżących o 4,7%, wartość

Page 71

71

nominalna tego wzrostu była niższa niż spadek wydatków majątkowych, gdyż różnica pomiędzy zmianą tych kategorii wyniosła 1 195,5 mln zł.

Największy udział w wydatkach ogółem miały gminy wiejskie (43,6%), ich wydatki wyniosły

34 191,5 mln zł.

Wydatki

gmin

miejsko-wiejskich

osiągnęły

poziom 26 446,3 mln zł (33,7%), zaś najmniej wydały gminy miejskie – 17 853,6 mln zł

(22,7%). We wszystkich rodzajach gmin wydatki były niższe niż w 2011 r. Największy

spadek miał miejsce w gminach wiejskich (o 2,2%), następnie w gminach miejskich (o 1,1%),

zaś najniższy - w gminach miejsko-wiejskich (o 0,8%). Największy udział zadań bieżących

wśród wydatków ogółem wykazały gminy miejskie (83,0%). W gminach miejsko-wiejskich wyniósł on 81,9%, zaś w wiejskich 81,4%.

Wykres 25. Wydatki według typów gmin

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

0
10
20
30
40
50
60
70
80

20082009201020112012200820092010201120122008200920102011201220082009201020112012

ogółem

wiejskie

miejsko-wiejskie

miejskie

mld zł

bieżące na wynagrodzenia

bieżące bez wynagrodzeń

majątkowe bez inwestycji

inwestycyjne

Page 72

72

Wykres 26. Zmiana wybranych kategorii wydatków (r/r)

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

W strukturze wydatków według działów klasyfikacji budżetowej w 2012 r., podobnie jak w latach poprzednich, największy udział miały wydatki w działach: „Oświata i wychowanie” (37,1%), „Pomoc społeczna” (16,2%), „Administracja publiczna” (10,1%), „Gospodarka komunalna i ochrona środowiska” (7,9%) oraz „Transport i łączność” (7,4%).

Wykres 27. Struktura działowa wydatków gmin

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

W porównaniu z 2011 r. zwiększył się udział w strukturze wydatkowej kategorii:

„Oświata i wychowanie” (z 34,8% do 37,1%), „Pomoc społeczna” (z 15,5% do 16,2%) oraz

„Administracja publiczna” (z 9,5% do 10,1%). Z dużych kategorii zmniejszyły się udziały

wydatków w dziale „Transport i łączność” (z 9,6% do 7,4%) oraz „Gospodarka komunalna i ochrona środowiska” (z 8,4% do 7,9%).

Pomimo spadku wydatków ogółem w 2012 r., najważniejsze działy zanotowały

wzrosty. Wydatki wykonane przez gminy w dziale „Oświata i wychowanie” wzrosły o 4,9%

w stosunku do 2011 r., osiągając wartość 29 123,5 mln zł. Wartość wykonania w dziale

-30

-20

-10

0

10

20

30

2008

2009

2010

2011

2012

%

ogółem

inwestycyjne

bieżące na wynagrodzenia

bieżące bez wynagrodzeń

37,1

16,2

10,1

7,9

7,4

3,8

3,6

13,9

%

Oświata i wychowanie

Pomoc społeczna

Administracja publiczna

Gospodarka komunalna i ochrona środowiska

Transport i łączność

Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego

Rolnictwo i łowiectwo

inne

Page 73

73

„Pomoc społeczna” wzrosła o 2,8% do 12 711,8 mln zł, zaś w dziale „Administracja publiczna” – o 4,6% do 7 903,2 mln zł.

W 2012 r. wydatki bieżące gmin wyniosły 64 306,0 mln zł, tj. 81,9% wydatków ogółem. Najwyższe nakłady wykonano w działach „Oświata i wychowanie” (27 847,3 mln zł czyli 43,3% wydatków bieżących) oraz „Pomoc społeczna” (12 673,0 mln zł, stanowiące 19,7%). Wydatki majątkowe gmin wyniosły 14 185,4 mln zł, tj. 18,1% wydatków ogółem.

W strukturze działowej wydatków majątkowych największy udział miały wydatki w działach: „Transport i łączność” (3 570,3 mln zł, tj. 25,2%), „Gospodarka komunalna i ochrona środowiska” (3 141,6 mln zł, tj. 22,1%), „Kultura fizyczna” (1 220,0 mln zł, 8,6%), „Rolnictwo i łowiectwo” (1 852,4 mln zł, 13,1%), oraz „Oświata i wychowanie” (1 276,2 mln zł, 9,0%).

Tabl. 31. Wydatki gmin

Wyszczególnienie

2011

wykonanie

2012

plan

wykonanie

wskaźnik

wykonania

w %

2011

=100

w milionach złotych

w

odsetkach

O G Ó Ł E M .....

79 686,9 84 575,1

78 491,4

100,0

92,8

98,5

wydatki bieżące .....

61 434,1 67 653,4

64 306,0

81,9

95,1 104,7

na wynagrodzenia 24 584,4 26 189,6

25 626,8

32,6

97,9 104,2

w tym osobowe 22 091,8 23 536,0

23 088,6

29,4

98,1 104,5

pochodne od wynagrodzeń

4 214,8

5 010,3

4 828,1

6,2

96,4 114,6

dotacje 3 832,6

4 306,6

4 192,3

5,3

97,3 109,4

na obsługę długu 1 089,7

1 483,8

1 399,7

1,8

94,3 128,5

z tytułu udzielania

poręczeń i gwarancji 14,4

80,6

7,8

0,0

9,7

54,1

świadczenia na rzecz osób

fizycznych .....

11 306,0

11651,7

11 308,5

14,4
 97,1 100,0
 pozostałe wydatki 16 392,1 18 930,8
 16 942,8
 21,6
 89,5 103,4
 wydatki majątkowe .....
 18 252,8 16 921,7
 14 185,4
 18,1
 83,8
 77,7
 w tym inwestycyjne 17 922,3 16 555,7
 13 857,6
 17,7
 83,7
 77,3

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

Page 74

74

III.3. Wynik budżetów gmin

Deficyt gmin w 2012 r. wyniósł 83,9 mln zł wobec 3 856,2 mln zł w 2011 r.

W ustawie planowany był deficyt w wysokości 3 861,8 mln zł. Gminy miejskie zamknęły rok deficytem w wysokości 217,7 mln zł, zaś gminy miejsko-wiejskie 122,6 mln zł. Gminy wiejskie odnotowały nadwyżkę w wysokości 256,4 mln zł.

Wykres 28. Wynik według typów gmin

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

Nadwyżka budżetowa wystąpiła w 1 340 gminach (55,5% wszystkich gmin).

Dodatnią relację wyniku do dochodu powyżej 10% osiągnęło 226 gmin. Deficyt wystąpił w 1 074 gminach, tj. w 44,5% ogólnej liczby gmin. Wśród gmin, które odnotowały deficyt, 229 wykazało ujemny wynik finansowy do dochodów powyżej 10%. Dla porównania w 2011 r. nadwyżkę wypracowano w 720 gminach (29,8% ogólnej liczby gmin). Dodatnią relację wyniku do dochodu w wysokości powyżej 10% osiągnęło 99 gmin. Deficyt wystąpił w 1 694 gminach, tj. w 70,2% ogólnej liczby gmin. Wśród gmin, które odnotowały deficyt, 672 wykazały ujemny wynik finansowy do dochodów powyżej 10%.

-0,1
 -1,7
 -3,4
 -1,7
 0,3
 -0,3
 -1,8
 -2,5
 -1,4
 -0,1
 -0,2
 -1,6
 -1,5
 -0,7
 -0,2

-8
-7
-6
-5
-4
-3
-2
-1
0

1

2008

2009

2010

2011

2012

mld zł

wiejskie

miejsko-wiejskie

miejskie

Page 75

75

Wykres 29. Gminy według relacji wyniku budżetowego do dochodów

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych BDL oraz Ministerstwa Finansów.

III.4. Finansowanie

W 2012 r. przychody gmin wyniosły 10 267,4 mln zł. Największy udział

w finansowaniu potrzeb pożyczkowych gmin miały kredyty i pożyczki (47,0%

w przychodach gmin), które wyniosły 4 825,9 mln zł. Przychody z tytułu nadwyżki z lat

ubiegłych uzyskano w wysokości 1 060,9 mln zł, co stanowiło 10,3% ogółu przychodów, zaś

przychody ze sprzedaży papierów wartościowych oraz obligacji jednostek samorządowych

oraz związków komunalnych wyniosły 917,0 mln zł (8,9% ogółu przychodów).

Wykres 30. Przychody gmin

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

0

250

500

poniżej -20

-20 - -15

-15 - -10

-10 - -5

-5 - -2,5

-2,5 - 0

0-2,5

2,5-5

5-10

powyżej 10

%

2008

0

250 500

2009

0
250 500
2010
0
250 500
2011
0
250 500
2012
37,5
0,3
21,0
5,6
1,4
34,3
2008
3,0
3,5
3,8
4,2
3,4
3,3
5,6
8,9
7,4
4,8
1,8
2,0
1,5
1,1
1,1
0,5
1,0
1,7
1,2
0,9
0
2
4
6
8
10
12
14
16
18
2008
2009
2010
2011

2012
mld zł
prywatyzacja
majątku JST
papiery wartościowe
i obligacje
samorządowe
nadwyżka z lat
ubiegłych
spłata pożyczek
udzielonych
kredyty i pożyczki
inne źródła

47,0

0,3

10,3

8,9

0,1

33,3

2012

%

Page 76

76

W 2012 r. rozchody gmin wyniosły 6 292,1 mln zł. Największy udział w rozchodach (77,6%) stanowiły spłaty kredytów i pożyczek w kwocie 4 879,6 mln zł. Wykup papierów wartościowych i obligacji samorządowych stanowił 8,0% rozchodów gmin ogółem, tj. 504,0 mln zł.

Wykres 31. Rozchody gmin

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

III.5. Zadłużenie gmin

W 2012 r. zobowiązania gmin ogółem wyniosły 26 167,9 mln zł (wzrost o 0,7% w porównaniu do 2011 r.). Zadłużenie z tytułu kredytów i pożyczek stanowiło 98,6% zobowiązań ogółem wszystkich gmin, tj. 25 790,7 mln zł. Zobowiązania ogółem w 2012 r. wystąpiły w 2 358 gminach (95,1% ogółu) i była to liczba mniejsza o 6 jednostek w porównaniu z 2011 r. Zadłużenie bez zobowiązań na realizację programów i projektów realizowanych z udziałem środków unijnych odnotowano w 2 300 gminach, co odpowiadało 95,3% ogółu.

Wskaźnik zadłużenia liczony jako udział zobowiązań ogółem w wykonanych dochodach ogółem dla gmin w 2012 r. wyniósł 33,4% co oznaczało spadek o 0,9 p. proc. w stosunku do 2011 r. Wskaźnik zadłużenia bez zobowiązań na realizację programów i projektów realizowanych z udziałem środków unijnych wynosił 29,9% (spadek o 0,2 p. proc. w porównaniu do 2011 r.). Bez uwzględnienia tych zobowiązań limit zadłużenia 60% przekraczało 26 gmin (o 5 mniej niż w 2011 r.).

1,0

0,7

1,6

1,7

0,9

2,4

2,4

3,0
4,3
4,9
0,2
0,2
0,3
0,4
0,5
0

1
2
3
4
5
6
7

2008
2009
2010
2011
2012

mld zł
wykup papierów
wartościowych i
obligacji
samorządowych
pożyczki
(udzielone)
spłaty kredytów i
pożyczek
inne cele

67,8

0,6

5,2

26,5

2008

77,6

0,6

8,0

13,9

2012

%

Page 77

77

Wykres 32. Gminy według wskaźnika zadłużenia

Gminy ogółem

Gminy wiejskie

Gminy miejsko-wiejskie

0

500 1000

0
0 - 10
10 - 20
20 - 30
30 - 40
40 - 50
50 - 60
60 - 70
70 - 80
powyżej 80
%

2008
0
500 1000

2009
0
500 1000

2010
0
500 1000

2011
0
500 1000

2012
0
300 600

0
0 - 10
10 - 20
20 - 30
30 - 40
40 - 50
50 - 60
60 - 70
70 - 80
powyżej 80
%

2008
0
300 600

2009
0
300 600

2010
0
300 600

2011
0
300 600

2012

0
100
200
0
0 - 10
10 - 20
20 - 30
30 - 40
40 - 50
50 - 60
60 - 70
70 - 80
powyżej 80
%

2008

0

100 200

2009

0

100 200

2010

0

100 200

2011

0

100

200

2012

Page 78

78

Gminy miejskie

a Całość zobowiązań, tj. z uwzględnieniem zobowiązań na realizację programów i projektów finansowanych z udziałem środków unijnych.

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.

0

30 60

0

0 - 10

10 - 20

20 - 30

30 - 40

40 - 50

50 - 60

60 - 70

70 - 80

powyżej 80

%

2008

0

30

60
2009
0
30
60
2010
0
30
60
2011
0
30 60
2012
Page 79
79

IV. GOSPODARKA FINANSOWA MIAST NA PRAWACH POWIATU

Page 80
80

W 2012 r. dochody miast na prawach powiatu wyniosły 61 247,0 mln zł, wydatki 63 730,8 mln zł, a deficyt 2 483,8 mln zł. W porównaniu z poprzednim rokiem dochody zwiększyły się o 7,7%, zaś wydatki rosły dwa razy wolniej (wzrost o 3,6%), co przyczyniło się do znacznej redukcji deficytu.

Tabl. 32. Dochody, wydatki i wynik budżetów miast na prawach powiatu

Wyszczególnienie

2011

wykonanie

2012

plan

wykonanie

wskaźnik

wykonania w %

2011=100

w milionach złotych

Dochody .....

56 859,8

62 362,0

61 247,0

98,2

107,7

Wydatki .....

61 510,5

67 754,7

63 730,8

94,1

103,6

Wynik.....

-4 650,7

-5 392,8

-2 483,8

x

x

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Finansów.

W latach 2008-2011 średni wzrost dochodów wyniósł 5,5%, zaś wydatków 6,8%.

W całym tym okresie budżety miast na prawach powiatu odnotowały deficyt, niemniej, od 2009 r. następowała jego redukcja.

Wykres 33. Budżety miast na prawach powiatu

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Finansów.

IV.1. Dochody miast na prawach powiatu

W 2012 r. wykonanie dochodów miast na prawach powiatu wyniosło 61 247,0 mln zł (o 7,7% więcej niż w 2011 r.) i stanowiło 98,2% planu. W strukturze dochodów miast na

61,2

56,9

53,9

50,3

49,4

63,7

61,5

59,0

56,2

51,2

-2,5

-4,7

-5,1

-5,9

-1,7

-10

0

10

20

30

40

50

60

70

2012

2011

2010

2009

2008

mld zł

Wynik

Wydatki

Dochody

Page 81

81

prawach powiatu największą pozycją były dochody własne, stanowiące 61,1%

(tj. 37 407,6 mln zł). Subwencja ogólna stanowiła 21,7% (tj. 13 280,4 mln zł), zaś dotacje ogółem – 17,2% (tj. 10 559,0 mln zł).

Tabl. 33. Dochody miast na prawach powiatu

Wyszczególnienie

2011

wykonanie

2012

plan

wykonanie

wskaźnik

wykonania w %

2011=100

w milionach złotych

w odsetkach

Dochody ogółem .....

56 859,8

62 362,0

61 247,0

100,0

98,2

107,7

dochody własne .....

35 951,8 38 322,2 37 407,6

61,1

97,6

104,0

dotacje ogółem .....

8 424,8 10 771,5 10 559,0

17,2

98,0

125,3

subwencja ogólna .....

12 483,2 13 268,3 13 280,4

21,7

100,1

106,4

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Finansów.

Wzrost dochodów ogółem w 2012 r. był wyższy niż średni wzrost w ciągu czterech lat (7,7% wobec 5,5% w latach 2008-2011). W 2012 r. dochody własne wzrosły o 4,0% i miały decydujący wpływ na wzrost dochodów ogółem miast na prawach powiatu.

Wykres 34. Dochody miast na prawach powiatu

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Finansów.

IV.1.1. Dochody własne

W 2012 r. dochody własne miast na prawach powiatu wyniosły 37 407,6 mln zł i były większe o 4,0% niż w roku poprzednim. Plan dochodów własnych w 2012 r. został zrealizowany w 97,6%.

34,4

33,3

34,3

36,0

37,4

4,9

5,8

7,8
8,4
10,6
10,2
11,3
11,8
12,5
13,3
0
10
20
30
40
50
60
70

2008
2009
2010
2011
2012

mld zł
dochody własne
dotacje ogółem
subwencja ogólna
Page 82

82

Tabl. 34. Wykonanie dochodów własnych miast na prawach powiatu

Wyszczególnienie

2011

wykonanie

2012

plan

wykonanie

wskaźnik

wykonania

w %

2011=100

w milionach złotych

w

odsetkach

Dochody własne.....

35 951,8 38 322,2 37 407,6

100,0

97,6

104,0

podatek dochodowy od osób prawnych

(CIT), w tym: .....

1 523,2

1 613,4

1 462,7	
3,9	
90,7	
96,0	
część gminna	
1 260,4	1 332,9
3,2	1 210,0
90,8	
96,0	
część powiatowa	262,8
280,5	
252,7	
0,7	
90,1	
96,1	
podatek dochodowy od osób	
fizycznych (PIT), w tym:	
13 997,4	14 845,9
38,5	14 409,1
97,1	
102,9	
część gminna	
10 968,7	11 640,1
30,2	11 300,4
97,1	
103,0	
część powiatowa	
3 028,6	3 205,8
8,3	3 108,7
97,0	
102,6	
podatek rolny	16,4
24,1	
29,0	
0,1	
120,1	
176,7	
podatek od nieruchomości	
6 482,5	6 868,2
18,7	6 994,6
101,8	
107,9	
podatek leśny	1,8
1,8	
2,3	
0,0	
124,9	
125,5	
podatek od środków transportowych	287,9
291,6	

292,4	
0,8	
100,3	
101,6	
podatek od dział. gosp. osób	
fizycznych, opłacany w formie karty	
podatkowej	
41,5	
41,4	
40,1	
0,1	
96,7	
96,6	
podatek od spadków i darowizn	154,3
149,4	
159,3	
0,4	
106,6	
103,2	
podatek od czynności cywilnoprawnych	
1 012,2	
887,6	
804,0	
2,1	
90,6	
79,4	
opłata skarbowa	272,8
283,8	
282,5	
0,8	
99,5	
103,5	
opłata eksploatacyjna	5,8
5,2	
4,2	
0,0	
80,8	
72,9	
opłata targowa	61,3
61,0	
56,1	
0,1	
91,9	
91,5	
dochody z majątku	
3 353,4 4 075,5 3 692,3	
9,9	
90,6	
110,1	
pozostałe dochody	

8 741,2 9 173,1 9 179,1

24,5

100,1

105,0

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Finansów.

W strukturze dochodów własnych miast na prawach powiatu największą pozycją były wpływy z podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT), które stanowiły 38,5% dochodów własnych i wyniosły 14 409,1 mln zł. W 2012 r. nastąpił wzrost tej kwoty względem roku poprzedniego o 2,9%, zaś realizacja planu wyniosła 97,1%. Jednocześnie nastąpiło nieznaczne zmniejszenie się całości wpływów z podatku dochodowego od osób prawnych (CIT) do 1 462,7 mln zł (tj. spadek o 4,0%). Istotnym źródłem dochodów własnych miast na prawach powiatu były dochody z podatku od nieruchomości w kwocie

Page 83

83

6 994,6 mln zł, które wzrosły o 7,9% w stosunku do roku poprzedniego oraz dochody z majątku wynoszące 3 692,3 mln zł, czyli o 10,1% więcej niż przed rokiem.

Wykres 35. Struktura dochodów własnych miast

na prawach powiatu

Wykres 36. Zmiana wybranych

kategorii dochodów własnych (r/r)

Ź r ó d ł o: opracowanie na podstawie danych Ministerstwa Finansów.

Wpływy z podatku od osób fizycznych utrzymały w 2012 r. dodatnią dynamikę, pomimo iż w latach 2009-2010 zmniejszyły (odpowiednio o 3,7% oraz 2,1%). Udział podatku od nieruchomości w strukturze dochodów własnych wzrastał w całym badanym okresie i w 2012 r. osiągnął 18,7%.

IV.1.2. Dotacje ogółem

W 2012 r. dotacje ogółem wyniosły 10 559,0 mln zł, co oznaczało wzrost o 25,3% wobec 2011 r. i wykonanie planu w 98,0%. W strukturze dochodów ogółem osiągniętych przez miasta na prawach powiatu w 2012 r., dotacje ogółem stanowiły 17,2%, z tego dotacje celowe to 8,8%, a dotacje §§ 200 i 620 wyniosły 8,4%. Dotacje celowe stanowiły 51,2% dotacji ogółem, zaś dotacje §§ 200 i 620 – 48,8%.

5,6

5,0

4,1

4,2

3,9

40,5

40,3

38,3

38,9

38,5

15,8

17,1

17,7

18,0

18,7

38,1

37,6

39,9

38,8

38,9
 0
 100
 2008
 2009
 2010
 2011
 2012
 %
 CIT
 PIT
 podatek od nieruchomości
 inne
 -10
 -5
 0
 5
 10
 15
 2008 2009 2010 2011 2012
 %
 dochody własne
 PIT
 podatek od nieruchomości
 dochody z majątku
 Page 84
 84
 Tabl. 35. Dotacje ogółem miast na prawach powiatu
 Wyszczególnienie
 2011
 wykonanie
 2012
 plan
 wykonanie
 wskaźnik
 wykonania
 w %
 2011=100
 w milionach złotych
 w
 odsetkach
 DOTACJE OGÓŁEM 8 424,80 10 771,5 10 559,0
 100,0
 98,0
 125,3
 Dotacje celowe 5 187,90 5 454,7 5 405,2
 51,2
 99,1
 104,2
 część gminna 3 121,10 3 323,9 3 274,7

31,0
 98,5
 104,9
 na zadania z zakresu adm. rządowej 2 260,90 2 307,0 2 279,8
 21,6
 98,8
 100,8
 w tym inwestycyjne 1,0
 1,1
 1,1
 0,0
 98,2
 105,6
 na zadania własne 832,60 1 009,7
 988,0
 9,4
 97,8
 118,7
 w tym inwestycyjne 69,9
 63,9
 60,3
 0,6
 94,4
 86,3
 na zadania realizowane na podstawie
 porozumień z org. adm. rządowej .....
 27,6
 7,1
 6,9
 0,1
 96,7
 25,0
 w tym inwestycyjne 1,5
 0,0
 0,0
 0,0
 100,0
 3,2
 część powiatowa..... 1 652,00 1 689,6 1 680,7
 15,9
 99,5
 101,7
 na zadania z zakresu adm. rządowej 1 315,20 1 377,8 1 373,2
 13,0
 99,7
 104,4
 w tym inwestycyjne 16,5
 13,8
 12,8
 0,1

92,8	
77,4	
na zadania własne	332,7
307,0	
303,6	
2,9	
98,9	
91,2	
w tym inwestycyjne	127,9
97,8	
96,0	
0,9	
98,2	
75,0	
na zadania realizowane na podstawie	
porozumień z org. adm. rządowej	
4,1	
4,8	
4,0	
0,0	
83,0	
97,0	
w tym inwestycyjne	2,1
0,0	
0,0	
0,0	
x	
0,0	
pozostałe	414,8
441,2	
449,7	
4,3	
101,9	
108,4	
na zadania realizowane na podstawie	
porozumień między JST	291,2
306,7	
304,1	
2,9	
99,2	
104,4	
w tym inwestycyjne	21,5
12,4	
6,6	
0,1	
53,3	
30,8	
otrzymane z funduszy celowych	96,9
111,0	
121,5	

1,2	
109,5	
125,4	
w tym inwestycyjne	80,5
96,5	
105,2	
1,0	
109,0	
130,7	
z tytułu pomocy finansowej udzielanej między JST na dofinansowanie własnych zadań	
26,8	
23,5	
24,1	
0,2	
102,6	
89,9	
w tym inwestycyjne	23,1
19,4	
20,1	
0,2	
103,5	
87,1	
Dotacje §§ 200 i 620.....	3 236,90 5 316,8 5 153,9
48,8	
96,9	
159,2	
w tym: inwestycyjne § 620	2 827,60 4 796,0 4 713,0
44,6	
98,3	
166,7	

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Finansów.

Dotacje §§ 200 i 620 zrealizowano w kwocie 5 153,9 mln zł. W 2012 r. nastąpił ich wzrost o 59,2% w stosunku do roku poprzedniego. W strukturze działowej najwięcej środków

Page 85

85
dotacji celowych przekazano w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich. Przekazano je w następujących działach: Transport i łączność (67,7% dotacji), Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego (5,5%), Gospodarka komunalna i ochrona środowiska (5,3%), Oświata i wychowanie (4,8%), Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej (3,1%).

Dotacje celowe w wysokości 5 405,2 mln zł były wyższe o 4,2% niż w 2011 r.

Wykres 37. Struktura dotacji celowych otrzymanych przez miasta na prawach powiatu

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Finansów.

Miasta na prawach powiatu otrzymały najwięcej środków na zadania z zakresu administracji rządowej (67,6%) i na zadania własne (23,9%), pozostałe kategorie stanowiły 8,5% dotacji celowych.

W 2012 r. miasta na prawach powiatu otrzymały, w ramach dotacji celowych, dotacje

z budżetu państwa na zadania z zakresu administracji rządowej w wysokości 3 653,0 mln zł, 62,4% tej kwoty przeznaczone było na zadania gminne, a 37,6% na powiatowe. Prawie całość dotacji na realizację zadań gminnych tj. 2 278,8 mln zł, przeznaczono na zadania bieżące.

W strukturze działowej omawianych dotacji największą kwotę przeznaczono na zadania z działu „Pomoc społeczna”, tj. 2 199,4 mln zł. Na dział „Administracja publiczna” części gminne miast na prawach powiatu otrzymały 3,1% środków tych dotacji, czyli 70,2 mln zł. Na realizację zadań powiatowych tytułem omawianych dotacji miasta na prawach powiatu otrzymały środki głównie na zadania bieżące (99,1%, tj. 1 360,4 mln zł). W ramach dotacji celowych z budżetu państwa na realizację zadań własnych miasta na prawach powiatu otrzymały 1 291,6 mln zł, tj. 98,1% planu rocznego. Z kwoty tej 76,5%

67,6

23,9

5,6 2,2 0,4 0,2

%

z budżetu państwa na zadania z zakresu adm. rządowej

z budżetu państwa na zadania własne

na zadania realizowane na podstawie porozumień między JST

otrzymane z funduszy celowych

z tytułu pomocy finansowej udzielanej między JST na

dofinansowanie własnych zadań

z budżetu państwa na zadania realizowane na podstawie

porozumień z org. adm. rządowej

Page 86

86

przeznaczone było na zadania części gminnej, a 23,5% powiatowej. Większość środków na realizację zadań gminnych, tj. 93,9%, przeznaczono na zadania bieżące (tj. 927,7 mln zł). W strukturze działowej tych dotacji na realizację zadań bieżących w części gminnej przeznaczono 779,2 mln zł na dział „Pomoc społeczna”, m.in. na wypłaty zasiłków stałych z pomocy społecznej, opłaty składek na ubezpieczenia społeczne, a także na prowadzenie ośrodków pomocy społecznej.

IV.1.3. Subwencja ogólna

W 2012 r. subwencja ogólna wyniosła 13 280,4 mln zł, co oznaczało wzrost o 6,4% wobec 2011 r. i wykonanie planu w 100,1%.

Tabl. 36. Subwencja ogólna miast na prawach powiatu

Wyszczególnienie

2011

wykonanie

2012

plan

wykonanie

wskaźnik

wykonania w %

2011=100

w milionach złotych

w odsetkach

Subwencja ogólna.....

12 483,2 13 268,3 13 280,4

100,0

100,1

106,4
część oświatowa .....
11 475,1 12 294,6 12 295,7
92,6
100,0
107,2
uzupełnienie subwencji ogólnej 221,5
266,3
277,3
2,1
104,1
125,2
Subwencja ogólna dla gmin .....
215,8
222,9
222,9
1,7
100,0
103,3
część wyrównawcza 99,5
103,0
103,0
0,8
100,0
103,5
część rekompensująca 7,3
7,2
7,2
0,1
100,0
99,3
część równoważąca 109
112,7
112,7
0,8
100,0
103,4
Subwencja ogólna dla powiatów ...
570,8
484,6
484,6
3,6
100,0
84,9
część równoważąca 529,6
445,0
445,0
3,4
100,0
84,0

część wyrównawcza 41,2
39,6
39,6
0,3
100,0
96,1

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Finansów.

W 2012 r. uzupełnienie subwencji ogólnej w kwocie 277,3 mln zł pochodziło z rezerw, o których mowa w ustawie o dochodach JST. Z rezerwy, o której mowa w art. 36 ust. 4 pkt. 1 ustawy o dochodach JST, 65 miast na prawach powiatu, prowadzących różnego typu jednostki wychowania przedszkolnego, a także dokonujących wpłat do budżetu państwa z przeznaczeniem na część równoważącą subwencji ogólnej dla gmin otrzymało kwotę 91,6 mln zł. Z rezerwy, o której mowa w art. 26 ust. 1 pkt. 1, 2 i 3 ustawy o dochodach JST, rozdysponowano 185,7 mln zł na następujące zadania:

Page 87

87

135,5 mln zł dla 18 miast na prawach powiatu na dofinansowanie inwestycji na drogach powiatowych, wojewódzkich i krajowych w granicach miast na prawach powiatu;

28,2 mln zł dla 18 miast na prawach powiatu na dofinansowanie remontu, utrzymania, ochrony i zarządzania drogami krajowymi i wojewódzkimi w granicach miast na prawach powiatu;

22,0 mln zł na utrzymanie rzecznej przeprawy promowej w Świnoujściu.

IV.2. Wydatki miast na prawach powiatu

W 2012 r. wydatki miast na prawach powiatu wyniosły 63 730,8 mln zł (o 3,6% więcej niż w 2011 r.). Plan wydatków został wykonany w 94,1%. W strukturze wydatków miast na prawach powiatu wydatki bieżące stanowiły 80,1% (51 053,4 mln zł), zaś wydatki majątkowe – 19,9% (12 677,4 mln zł).

Wykres 38. Struktura działowa wydatków ogółem miast na prawach powiatu

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Finansów.

W strukturze działowej wydatków ogółem miast na prawach powiatu największy udział odnotowano w działach:

„Oświata i wychowanie” – 28,7%, tj. 18 272,3 mln zł, co stanowiło 98,4% realizacji planu. Kwota ta wzrosła w porównaniu do 2011 r. o 6,2%

i w większości została przeznaczona na wynagrodzenia osobowe dla nauczycieli oraz pracowników zatrudnionych w administracji i obsłudze szkół i placówek oświatowych i wychowawczych;

„Transport i łączność” – 23,2%, tj. 14 788,0 mln zł, co stanowiło 91,7% realizacji planu. Kwota ta była o 5,7% wyższa niż w poprzednim roku i została wykorzystana głównie na wydatki inwestycyjne oraz zakup usług pozostałych;

23,2
28,7

10,4
6,4

6,0
25,3

Transport i łączność

Oświata i wychowanie
Pomoc społeczna
Administracja publiczna
Gospodarka mieszkaniowa
Pozostałe działy

%

Page 88

88

„Pomoc społeczna” – 10,4%, tj. 6 620,7 mln zł, co stanowiło 98,2% realizacji planu. Kwota ta była o 3,9% wyższa niż w poprzednim roku. Połowę wydatków przeznaczono na świadczenia społeczne na rzecz osób fizycznych.

W latach 2008-2012 wzrósł udział w wydatkach w dziale „Transport i łączność”, zaś zmalał udział wydatków w działach „Administracja publiczna” i „Pomoc społeczna”.

Wydatki w dziale „Oświata i wychowanie” utrzymywały się w tym okresie na stabilnym poziomie 28,0%.

Tabl. 37. Wydatki miast na prawach powiatu

Wyszczególnienie

2011

wykonanie

2012

plan

wykonanie

wskaźnik

wykonania

w %

2011

=100

w milionach złotych

w

odsetkach

O G Ó Ł E M .....

z tego:

61 510,5

67 754,7

63 730,8

100,0

94,1 103,6

wydatki bieżące .....

z tego:

48 443,3

52 625,7

51 053,4

80,1

97,0 105,4

na wynagrodzenia .....

17 651,2 18 499,1 18 327,6

28,8

99,1 103,8

w tym osobowe .....

16 062,6 16 822,8 16 689,5

26,2	
99,2 103,9	
pochodne od wynagrodzeń	2 815,9
3 254,2	
3 203,1	
5,0	
98,4 113,8	
dotacje	4 657,0
4 923,2	
4 853,6	
7,6	
98,6 104,2	
na obsługę długu	1 134,2
1 558,7	
1 484,8	
2,3	
95,3 130,9	
z tytułu udzielania poręczeń	
i gwarancji	19,6
102,5	
18,7	
0,0	
18,2	
95,4	
świadczenia na rzecz osób	
fizycznych	
3 846,8	
4 060,3	
3 978,5	
6,2	
98,0 103,4	
pozostałe wydatki	
18 318,7 20 227,8 19 205,8	
30,1	
94,9 104,8	
wydatki majątkowe	
13 067,1	
15 129,0	
12 677,4	
19,9	
83,8	
97,0	
w tym inwestycyjne	
12 365,0 14 478,1 12 103,3	
19,0	
83,6 97,9	

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Finansów.

Wydatki bieżące miast na prawach powiatu w 2012 r. wzrosły o 5,4%. W strukturze tych wydatków nie zaszły istotne zmiany w stosunku do poprzednich lat. Główną pozycją pozostały wynagrodzenia wraz z pochodnymi (33,8%). Udział dotacji wyniósł 7,6%,

świadczeń na rzecz osób fizycznych 6,2%, a wydatków na obsługę długu 2,3%. Na pozostałe wydatki bieżące przypadało 30,1% wszystkich wydatków bieżących.

W 2012 r. miasta na prawach powiatu przeznaczyły na wynagrodzenia kwotę 18 327,6 mln zł, tj. więcej o 3,8% niż w 2011 r. Wydatki te zrealizowano w 99,1%.

Page 89

89

W strukturze wydatków na wynagrodzenia najwyższy udział stanowiły wydatki w dziale: „Oświata i wychowanie” (59,9%). W dalszej kolejności były to: „Administracja publiczna” (12,4%), „Pomoc społeczna” (7,6%), „Edukacyjna opieka wychowawcza” (5,7%), „Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa” (5,5%), oraz „Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej” (2,4%).

W 2012 r. wydatki majątkowe zmniejszyły się o 3,0%. W znacznej części, bo w 95,5%, przeznaczono je na cele inwestycyjne, przy czym wydatki inwestycyjne zmniejszyły się o 2,1%. Udział wydatków inwestycyjnych w zrealizowanych wydatkach ogółem wyniósł 19,0%, tj. spadł o 1,1 p. proc. w stosunku do poprzedniego roku.

W strukturze działowej wydatków majątkowych miast na prawach powiatu największy udział odnotowano w dziale „Transport i łączność” – 55,9%, tj. 7 083,3 mln zł. Kwota ta była o 1,2% wyższa niż w poprzednim roku, zaś jej udział wzrósł o 2,4 p. proc. Wydatki majątkowe w dziale „Gospodarka komunalna i ochrona środowiska” stanowiły 7,2%, tj. 910,4 mln zł. W porównaniu z 2011 r. kwota ta wzrosła o 9,8%.

Wykres 39. Wydatki bieżące i majątkowe w budżetach miast na prawach powiatu

Wykres 40. Zmiana wybranych kategorii wydatkowych (r/r)

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

W 2012 r. wydatki majątkowe spadły o 3,0%. W latach 2008-2009 wzrost wydatków majątkowych przekraczał wzrost wydatków bieżących²⁷

. Z tego powodu udział wydatków

majątkowych w wydatkach ogółem w tych latach rósł. W latach 2010-2012 udział ten spadał.

²⁷ Wzrost wydatków majątkowych oraz bieżących wynosił odpowiednio 11,0% i 9,5% w 2009 r., 12,7% i 11,2%

w 2008 r.

13,8

15,0

16,0

17,7

18,3

25,7

28,3

29,9

30,8

32,7

0,5

0,8

0,4

0,7

0,6

11,1

12,1

12,7

12,4
 12,1
 0
 10
 20
 30
 40
 50
 60
 70
 2008
 2009
 2010
 2011
 2012
 mld zł
 inwestycyjne
 majątkowe bez inwestycyjnych
 bieżące bez wynagrodzeń
 bieżące na wynagrodzenia
 -5
 0
 5
 10
 15
 2008 2009 2010 2011 2012
 %
 ogółem
 inwestycyjne
 bieżące bez wynagrodzeń
 bieżące na wynagrodzenia
 Page 90
 90

IV.3. Wynik budżetów miast na prawach powiatu

W 2012 r. deficyt budżetów miast na prawach powiatu wyniósł 2 483,8 mln zł (o 2 166,9 mln zł mniej niż w 2011 r.). Nadwyżka budżetowa wystąpiła w 22 miastach (33,8% ogółu miast na prawach powiatu), jednak nie przekraczała ona relacji 10% do dochodów. Wśród pozostałych 43 miast na prawach powiatu, których budżety zamknęły się deficytem, w 8 miastach niedobór środków budżetowych w relacji do dochodów ogółem przekroczył 10,0%. Dla porównania w 2011 r. deficyt odnotowano w 55 miastach na prawach powiatu (w 19 deficyt był większy niż 10,0%), zaś nadwyżka budżetowa wystąpiła w 10 jednostkach.

Wykres 41. Miasta na prawach powiatu według relacji wyniku budżetowego do dochodów

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL oraz Ministerstwa Finansów.

IV.4. Finansowanie

W 2012 r. miasta na prawach powiatu zrealizowały przychody w łącznej kwocie 9 763,7 mln zł. W strukturze przychodów 39,0% ich wartości stanowiły kredyty i pożyczki. Udział kredytów i pożyczek w przychodach wzrósł w stosunku do 2011 r. o 2,4 p. proc, choć jednocześnie ich kwota zmniejszyła się do 3 812,5 mln zł (o 18,8%). Istotnie zmniejszyły się

w finansowaniu potrzeb pożyczkowych udział papierów wartościowych i obligacji samorządowych (do 12,4%), podczas gdy w 2011 r. wyniósł on 21,8%. Spadły także przychody z prywatyzacji majątku JST (poniżej 0,1% w 2012 r. wobec 11,3% rok wcześniej).

0
10
20
poniżej -20
-20 - -15
-15 - -10
-10 - -5
-5 - -2,5
-2,5 - 0
0-2,5
2,5-5
5-10
powyżej 10
%

2008

0

10

20

2009

0

10

20

2010

0

10 20

2011

0

10

20

2012

Page 91

91

Wykres 42. Przychody miast na prawach powiatu

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

W 2012 r. rozchody miast na prawach powiatu wyniosły 4 236,7 mln zł. Największy udział (61,1%) w 2012 r. stanowiły spłaty kredytów i pożyczek, był on wyższy o 13,8 p. proc. w porównaniu z poprzednim rokiem. W istotny sposób zmniejszyła się kwota w kategorii rozchodów na inne cele (o 1 744,8 mln zł) oraz ich udział w rozchodach ogółem (o 22,2 p. proc.)

Wykres 43. Rozchody miast na prawach powiatu

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

44,8

42,7

0,3

9,4

2,7

0,1

2008

3,6

3,2

3,6

3,6

4,5

3,4

5,2

5,0

4,7

3,8

0,7

0,7

0,4

0,2

0,2

0,2

2,7

2,4

2,8

1,2

0,1

0,2

1,4

0,0

0

2

4

6

8

10

12

14

2008

2009

2010

2011

2012

mld zł

prywatyzacja majątku

jst

papiery wartościowe i

obligacje samorządowe

nadwyżka z lat

ubiegłych

spłata pożyczek

udzielonych

kredyty i pożyczki

inne źródła

45,8

39,0
0,8
1,9
12,4
0,0
2012
0,1
0,6
0,1
2,6
0,9
1,9
1,7
2,3
2,9
2,6
0,0
0,1
0,0
0,1
0,1
0,3
0,3
0,4
0,5
0,7
0
1
2
3
4
5
6
7
2008
2009
2010
2011
2012
mld zł
wykup papierów
wartościowych i
obligacji
samorządowych
pożyczki (udzielone)
spłaty kredytów i
pożyczek
inne cele
5,8
78,7

1,9
13,6
2008
20,8
61,1
2,5
15,6
2012
%
%
Page 92
92

IV.5. Zadłużenie miast na prawach powiatu

W 2012 r. zobowiązania ogółem miast na prawach powiatu wyniosły 29 578,7 mln zł (wzrost o 5,4% w porównaniu do 2011 r.). Zadłużenie z tytułu kredytów i pożyczek wyniosło 25 327,3 mln zł (85,6% ogółu zadłużenia) i było większe o 6,5% niż rok wcześniej.

Zobowiązania z tytułu papierów wartościowych wyniosły 4 183,8 mln zł, czyli stanowiły 14,1% ogółu zadłużenia i ich poziom nie zmienił się w sposób istotny w stosunku do roku 2011.

Wskaźnik zadłużenia bez zobowiązań związanych z realizacją programów i projektów realizowanych z udziałem środków unijnych w dochodach ogółem miast na prawach powiatu, osiągnął poziom 48,3% (wzrost o 4,4 p. proc. w porównaniu do 2011 r.).

Zadłużenie wykazały 64 miasta na prawach powiatu.

Wykres 44. Miasta na prawach powiatu według wskaźnika zadłużenia

a Bez zobowiązań na realizację programów i projektów finansowanych z udziałem środków unijnych.

Źródło: opracowanie na podstawie danych Ministerstwa Finansów.

0 10 20 30
0
0 - 10
10 - 20
20 - 30
30 - 40
40 - 50
50 - 60
60 - 70
70 - 80
powyżej 80
%
2008
0 10 20 30
2009
0 10 20 30
2010
0
10 20 30
2011
0
10 20 30
2012
Page 93

93

Wykres 45. Miasta na prawach powiatu według wskaźnika zadłużenia

a Całość zobowiązań, tj. z uwzględnieniem zobowiązań na realizację programów i projektów finansowanych z udziałem środków unijnych.

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów

Page 94

94

V. GOSPODARKA FINANSOWA

POWIATÓW

Page 95

95

W 2012 r. dochody powiatów wyniosły 22 522,9 mln zł, wydatki 22 476,5 mln zł, a nadwyżka 46,4 mln zł. W porównaniu z rokiem poprzednim dochody zmniejszyły się o 4,4%, wydatki o 6,6%.

Tabl. 38. Dochody, wydatki i wynik budżetów powiatów

Wyszczególnienie

2011

wykonanie

2012

plan

wykonanie

wskaźnik

wykonania

w %

2011=100

w milionach złotych

Dochody .....

23 551,6

22 947,4

22 522,9

98,2

95,6

Wydatki .....

24 058,8

23 748,8

22 476,5

94,6

93,4

Wynik .....

-507,2

-801,4

46,4

x

x

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

W latach 2008-2011 średni wzrost dochodów wyniósł 9,9%, zaś wydatków 10,8%.

W 2008 r. budżety powiatów odnotowały nadwyżkę w wysokości 32,3 mln zł, w latach 2009-

2011 zamknęły się deficytem, natomiast 2012 r. zakończył się nadwyżką w kwocie

46,4 mln zł.

Wykres 46. Budżety powiatów

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

V.1. Dochody powiatów

W 2012 r. wykonanie dochodów powiatów wyniosło 22 522,9 mln zł (o 4,4% mniej niż w 2011 r.) i stanowiło 98,2% planu. W strukturze dochodów największą kategorią była

22,5

23,6

22,5

20,1

18,1

22,5

24,1

23,8

21,2

18,1

0,1

-0,5

-1,3

-1,1

0,0

-5

0

5

10

15

20

25

2012

2011

2010

2009

2008

Wynik

Wydatki

Dochody

mln zł

Page 96

96

subwencja ogólna, stanowiąca 45,4% (tj. 10 221,6 mln zł). Dotacje ogółem stanowiły 25,3% (tj. 5 689,0 mln zł) a dochody własne 29,4% (tj. 6 612,3 mln zł).

Tabl. 39. Dochody powiatów

Wyszczególnienie

2011

wykonanie

2012

plan

wykonanie

wskaźnik

wykonania

w %

2011=100

w milionach złotych

w

odsetkach

O G Ó Ł E M 23 551,6

22 947,4

22 522,9

100,0

98,2

95,6

dochody własne .....

6 531,3

6 727,3

6 612,3

29,4

98,3

101,2

dotacje ogółem .....

6 922,2

6 010,3

5 689,0

25,3

94,7

82,2

subwencja ogólna 10 098,1

10 209,9

10 221,6

45,4

100,1

101,2

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Finansów.

W badanym okresie 2008-2012 po raz pierwszy wystąpił spadek dochodów ogółem w 2012 r. i wyniósł on 4,4%. Na tę zmianę najbardziej wpłynęło obniżenie dotacji ogółem o 17,8%. Inne kategorie dochodowe wykazały spowolnienie wzrostu. Największą kategorią dochodową budżetów powiatowych w latach 2008-2012 była subwencja ogólna.

Wykres 47. Dochody powiatów

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Finansów.

V.1.1. Dochody własne

W 2012 r. dochody własne wyniosły 6 612,3 mln zł, co stanowiło wzrost o 1,2% wobec 2011 r. oraz wykonanie planu w 98,3%. W strukturze dochodów własnych powiatów

5,9

5,7

6,3

6,5

6,6

4,2

5,2

6,4

6,9

5,7

8,1

9,2

9,7

10,1

10,2

0

5

10

15

20

25

2008

2009

2010

2011

2012

dochody własne

dotacje ogółem

subwencja ogólna

mld zł

Page 97

97

największą pozycją (50,2%) były wpływy z podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT) w wysokości 3 322,4 mln zł. W 2012 r. nastąpił ich wzrost o 6,1% w stosunku do poprzedniego roku, a realizacja planu wyniosła 98,2%.

Tabl. 40. Dochody własne powiatów

Wyszczególnienie

2011

wykonanie

2012

plan

wykonanie

wskaźnik

wykonania w %

2011=100

w milionach złotych

w

odsetkach

Dochody własne .....

6 531,3

6 727,3

6 612,3

100,0

98,3

101,2

podatek dochodowy od osób

prawnych (CIT) .....

158,9

145,1

163,7

2,5

112,8
103,0
podatek dochodowy od osób
fizycznych (PIT) .....
3 131,5
3 382,9
3 322,4
50,2
98,2
106,1
dochody z majątku .....
325,1
416,8
314,7
4,8
75,5
96,8
pozostałe dochody .....
2 915,8
2 782,5
2 811,5
42,5
101,0
96,4

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

Wykres 48. Struktura dochodów własnych powiatów

Wykres 49. Zmiana dochodów z tytułu

CIT i PIT (r/r)

Źródło: opracowanie na podstawie danych Ministerstwa Finansów.

V.1.2. Dotacje ogółem

W 2012 r. dotacje ogółem wyniosły 5 689,0 mln zł, czyli o 17,8% mniej w porównaniu do 2011 r., zaś wskaźnik wykonania planu wyniósł 94,7%. W strukturze

2,5
2,4
2,0
2,4
2,5
51,0 48,5
44,1
47,9 50,2
5,1
4,5
4,8
5,0
4,8
41,5 44,6
49,0
44,6 42,5
0

100
2008
2009
2010
2011
2012
CIT
PIT
dochody z majątku
pozostałe

2008
2009
2010
2011
2012

-20
-10
0

10
20
30
%

dochody własne
PIT
dochody z majątku
CIT
%

Page 98
98

dochodów ogółem osiągniętych przez powiaty dotacje ogółem stanowiły 25,3%, z tego dotacje celowe 20,4%, a 4,9% dotacje §§ 200 i 620.

Tabl. 41. Dotacje powiatów

Wyszczególnienie

2011

wykonanie

2012

plan

wykonanie

wskaźnik

wykonania

w %

2011=100

w milionach złotych

w

odsetkach

DOTACJE OGÓŁEM .....

6 922,2 6 010,3

5 689,0

100,0

94,7

82,2
 Dotacje celowe .....
 5 423,2 4 686,8
 4 587,8
 80,6
 97,9
 84,6
 na zadania z zakresu adm. rządowej..... 2 480,9 2 613,6
 2 591,4
 45,6
 99,2
 104,5
 w tym inwestycyjne..... 50,6
 64,5
 62,7
 1,1
 97,2
 123,9
 na zadania własne 1 906,5 1 211,2
 1 185,6
 20,8
 97,9
 62,2
 w tym inwestycyjne..... 626,9
 269,1
 258,1
 4,5
 95,9
 41,2
 na zadania realizowane na
 podstawie porozumień z org. adm.
 rządowej 13,4
 10,5
 10,5
 0,2
 100,0
 78,2
 w tym inwestycyjne..... 1,9
 1,6
 1,7
 0,0
 106,3
 89,5
 na zadania realizowane na
 podstawie porozumień między JST 408,2
 395,4
 378,9
 6,7
 95,8
 92,8

w tym inwestycyjne.....	69,8
55,2	
43,4	
0,8	
78,6	
62,2	
z tytułu pomocy finansowej	
udzielanej między JST na	
dofinansowanie własnych zadań	538,6
354,8	
317,3	
5,6	
89,4	
58,9	
w tym inwestycyjne	486,8
296,1	
260,9	
4,6	
88,1	
53,6	
otrzymane z funduszy celowych	75,6
101,3	
104,1	
1,8	
102,8	
137,8	
w tym inwestycyjne.....	49,8
74,1	
79,7	
1,4	
107,6	
160,1	
Dotacje §§ 200 i 620	
1 499,1 1 323,5	
1 101,1	
19,4	
83,2	
73,5	
w tym inwestycyjne § 620	1 032,4
798,5	
634,8	
11,2	
79,5	
61,5	

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Finansów.

W ramach zrealizowanych dochodów z tytułu dotacji ogółem, dotacje na zadania bieżące wyniosły 4 347,8 mln zł, tj. 76,4% ogółu dotacji, zaś dotacje na zadania inwestycyjne 1 341,2 mln zł, tj. 23,6%. W 2012 r. powiaty otrzymały 1 101,1 mln zł tytułem dotacji §§ 200 i 620, czyli o 26,5% mniej w porównaniu z rokiem poprzednim. Na zadania bieżące (§ 200) przeznaczono dotację w kwocie 466,4 mln zł, tj. 42,4%, a na zadania inwestycyjne (§ 620)

634,8 mln zł, tj. 57,6%. Dotacje celowe wyniosły 4 587,8 mln zł, co oznaczało spadek o 15,4% w porównaniu z 2011 r. Środki na zadania bieżące w ramach tej dotacji wyniosły 3 881,4 mln zł (84,6%), zaś na zadania inwestycyjne 706,4 mln zł (15,4%).

Page 99

99

Powiaty otrzymały najwięcej środków z tytułu dotacji celowych z budżetu państwa na zadania zlecone z zakresu administracji rządowej (56,5%) i na zadania własne (25,8%), pozostałe kategorie stanowiły 17,7% dotacji celowych.

Dotacje celowe z budżetu państwa na realizację zadań z zakresu administracji rządowej wyniosły 2 591,4 mln zł. Na zadania bieżące przeznaczono 2 528,7 mln zł, tj. 97,6% tych dotacji. Na zadania inwestycyjne dla powiatów przekazano 62,7 mln zł, tj. 2,4%. Dotacje celowe z budżetu państwa na zadania własne powiatu zrealizowano w kwocie 1 185,6 mln zł. Dotacje do zadań inwestycyjnych wyniosły 258,1 mln zł i stanowiły 21,8% dotacji celowych, zaś na zadania bieżące przekazano 927,5 mln zł czyli 78,2%.

Wykres 50. Struktura dotacji celowych otrzymanych przez powiaty

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

V.1.3. Subwencja ogólna

W 2012 r. subwencja ogólna wyniosła 10 221,6 mln zł, co oznaczało wzrost o 1,2% w porównaniu z rokiem poprzednim i wykonanie planu w 100,1%.

Tabl. 42. Subwencja ogólna powiatów

Wyszczególnienie

2011

wykonanie

2012

plan

wykonanie

wskaźnik

wykonania

w %

2011=100

w milionach złotych

w

odsetkach

Subwencja ogólna.....

10 098,1 10 209,9 10 221,6

100,0

100,1

101,2

część oświatowa .....

7 757,8 7 990,4 7 992,6

78,2

100,0

103,0

część równoważąca .....

607,7

623,7

623,7

6,1

100,0

102,6

część wyrównawcza .....
 1 542,7 1 467,2 1 467,2
 14,4
 100,0
 95,1
 uzupełnienie subwencji ogólnej .....
 189,9
 128,5
 138,1
 1,4
 107,5
 72,7
 Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Finansów.
 56,5
 25,8
 8,3
 6,9
 2,3
 na zadania z zakresu adm. rządowej
 na zadania własne
 na zadania realizowane na podstawie porozumień
 między JST
 z tytułu pomocy finansowej udzielanej między JST na
 dofinansowanie własnych zadań
 z funduszy celowych
 %
 Page 100
 100
 Największa część subwencji ogólnej przeznaczana jest na finansowanie zadań
 oświatowych prowadzonych przez powiaty. W ramach części oświatowej przekazano
 w 2012 r. kwotę 7 992,6 mln zł, czyli 78,2% subwencji ogólnej.
 V.2. Wydatki powiatów
 W 2012 r. wydatki powiatów wyniosły 22 476,5 mln zł (o 6,6% mniej niż w 2011 r.),
 a ich plan został wykonany w 94,6%. W strukturze wydatków powiatów w 2012 r. wydatki
 bieżące stanowiły 87,5% (19 675,3 mln zł), zaś wydatki majątkowe 12,5% (2 801,2 mln zł).
 Tabl. 43. Wydatki powiatów
 Wyszczególnienie
 2011
 wykonanie
 2012
 plan
 wykonanie
 wskaźnik
 wykonania
 w %
 2011=100
 w milionach złotych
 w
 odsetkach
 OGÓŁEM .....

z tego:
 24 058,8 23 748,8 22 476,5
 100,0
 94,6
 93,4
 wydatki bieżące.....
 z tego
 19 556,8 20 417,9 19 675,3
 87,5
 96,4
 100,6
 na wynagrodzenia 9 833,3 10 172,8 10 068,6
 44,8
 99,0
 102,4
 w tym osobowe 8 814,5 9 106,4 9 028,8
 40,2
 99,1
 102,4
 pochodne od wynagrodzeń 1 497,9 1 697,6 1 665,1
 7,4
 98,1
 111,2
 dotacje 1 260,1 1 369,8 1 330,4
 5,9
 97,1
 105,6
 na obsługę długu 280,8
 358,3
 341,3
 1,5
 95,2
 121,5
 z tytułu udzielania poręczeń
 i gwarancji .....
 19,5
 46,1
 14,4
 0,1
 31,2
 73,7
 świadczenia na rzecz osób
 fizycznych .....
 737,8
 864,2
 819,4
 3,6
 94,8
 111,1
 pozostałe wydatki 5 927,3 5 909,1 5 436,1

24,2
 92,0
 91,7
 wydatki majątkowe 4 502,0
 3 330,9
 2 801,2
 12,5
 84,1
 62,2
 w tym wydatki inwestycyjne 4 468,9 3 304,4 2 775,2
 12,3
 84,0
 62,1

Źródło: dane Ministerstwa Finansów

Page 101

101

Wykres 51. Struktura działowa wydatków powiatów

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

W 2012 r. największy udział w zrealizowanych wydatkach ogółem miały wydatki w działach klasyfikacji budżetowej: „Oświata i wychowanie” (32,0%), „Pomoc społeczna” (14,7%), „Transport i łączność” (12,6%), „Administracja publiczna” (11,1%). Wydatki ogółem były niższe niż w roku poprzednim o 6,6%, co wynikało m.in. z ich ograniczenia w działach „Transport i łączność” oraz „Ochrona zdrowia”, odpowiednio o 35,9% i 24,2%. Najbardziej wzrosły wydatki na „Pomoc społeczną” oraz „Edukacyjną opiekę wychowawczą” (5,0% i 4,3%).

W latach 2008-2010 wydatki majątkowe (w tym inwestycyjne) powiatów rosły szybciej niż wydatki bieżące. W kolejnych dwóch latach wydatki te spadały – w 2012 r. o 37,8% w porównaniu do 2011 r.

Wykres 52. Wydatki bieżące i majątkowe powiatów

Wykres 53. Zmiana wybranych kategorii wydatkowych (r/r)

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

32,0
 14,7
 12,6
 11,1
 7,1
 22,5
 Oświata i wychowanie
 Pomoc społeczna
 Transport i łączność
 Administracja publiczna
 Edukacyjna opieka wychowawcza
 Pozostałe działy
 7,7
 8,5
 9,5
 9,7
 9,6

7,8
8,6
9,2
9,8
10,1
2,6
4,1
5,2
4,5
2,8
0,0
0,0
0,0
0,0
0

5

10

15

20

25

2008

2009

2010

2011

2012

mld zł

majątkowe bez inwestycyjnych

inwestycyjne

bieżące na wynagrodzenia

bieżące bez wynagrodzeń

-40

-20

0

20

40

60

2008

2009

2010

2011

2012

ogółem

bieżące na wynagrodzenia

bieżące bez wynagrodzeń

inwestycyjne

%

%

Page 102

102

W wydatkach ogółem powiatów największy udział miały wydatki na wynagrodzenia, które stanowiły 44,8% oraz pozostałe wydatki – 24,2%. Najwyższy wzrost w wydatkach bieżących powiatów w 2012 r. zaobserwowano w wydatkach na obsługę długu (o 21,5%), choć ich udział w strukturze wydatków pozostawał niewielki (1,5%). Spadek o 26,3% zaznaczył się w kategorii wydatków z tytułu poręczeń i gwarancji, niskie było także wykonanie planu, na poziomie 31,2%. W 2012 r. powiaty wydały na wynagrodzenia kwotę 10 068,6 mln zł, tj. więcej o 2,4% niż w 2011 r. Wydatki majątkowe, które wyniosły 2 801,2 mln zł, niemal w całości (99,1%) przeznaczone zostały na realizację zadań inwestycyjnych.

V.3. Wynik budżetów powiatów

W 2012 r. po raz pierwszy od 2008 r. wystąpiła nadwyżka budżetowa, która wyniosła 46,4 mln zł (przy planowanym deficycie wynoszącym 801,4 mln zł). Nadwyżka budżetowa wystąpiła w 178 powiatach, tj. 56,7% wszystkich powiatów (był to wzrost o 40,2% w porównaniu z rokiem 2011). W 34 powiatach nadwyżka przekraczała 5% dochodów. Deficyt budżetowy odnotowało 136 powiatów, tj. 43,3% ogółu. W 8 powiatach przekraczał on 10% dochodów, w 29 znajdował się w przedziale 5-10%, zaś w 99 kształtował się na poziomie poniżej 5%. Dla porównania w 2011 r. deficyt wystąpił w 187 powiatach (w 19 przypadkach przekraczał 10% dochodów), a nadwyżka w 127 (w 19 przypadkach przekraczała poziom 5% dochodów).

Wykres 54. Powiaty według relacji wyniku budżetowego do dochodów

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL oraz Ministerstwa Finansów.

0
50
100
poniżej -20
-20 - -15
-15 - -10
-10 - -5
-5 - -2,5
-2,5 - 0
0-2,5
2,5-5
5-10
powyżej 10
2008
0
50 100
2009
0
50
100
2010
0
50 100
2011
0
50 100
2012
%

V.4. Finansowanie

W 2012 r. przychody powiatów zostały zrealizowane w wysokości 2 159,4 mln zł.

Kwota przychodów ogółem zmniejszyła się drugi rok z rzędu i w porównaniu z 2011 r. spadła o 19,2%. Najważniejszą kategorią były przychody z tytułu zaciągniętych kredytów i pożyczek w wysokości 799,8 mln zł, stanowiły one 37,0% ogółu przychodów.

Wykres 55. Przychody powiatów

Źródło: dane Ministerstwa Finansów

Kwota rozchodów ogółem powiatów rosła od 2009 r. osiągając w 2012 r. poziom 1 189,6 mln zł. Wzrost ten spowodowany był zwiększeniem się w latach 2008-2012 r. kategorii rozchody z tytułu spłaty kredytów i pożyczek. W 2012 r. wyniosły one 1 022,8 mln zł i stanowiły 86,0% ogółu rozchodów.

45,6

7,9

10,3

36,2

2008

0,8

1,4

2,0

1,4

0,8

0,6

0,8

0,9

1,0

1,1

0,1

0,2

0,4

0,2

0,2

0,2

0,2

0,1

0,1

0,1

0

1

1

2

2

3

3

4

2008

2009

2010

2011

2012

nadwyżka z lat
ubiegłych
papiery
wartościowe i
obligacje
samorządowe
inne źródła
kredyty i pożyczki

37,0

7,5

5,5

50,0

2012

mld zł

%

Page 104

104

Wykres 56. Rozchody powiatów

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

V.5. Zadłużenie powiatów

W 2012 r. zobowiązania ogółem powiatów wyniosły 5 975,1 mln zł, co oznaczało spadek o 2,6% w stosunku do poprzedniego roku. Zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek wyniosły 5 821,2 mln zł, czyli 97,4% zadłużenia (zmniejszyły się o 1,9%). Zobowiązania wymagalne stanowiły 0,3% kwoty zobowiązań ogółem, tj. 17,0 mln zł.

Wskaźnik zadłużenia powiatów, liczony jako udział zobowiązań ogółem w dochodach ogółem powiatów w 2012 r., osiągnął poziom 26,5% (wzrost o 0,4 p. proc. w stosunku do 2011 r.). Przy nieuwzględnianiu zobowiązań z tytułu realizacji projektów unijnych, wskaźnik ten wyniósł 25,4% (wzrost o 0,7 p. proc.). Zobowiązania wystąpiły w 311 powiatach, w przypadku nie uwzględnienia zobowiązań z tytułu realizacji projektów z wykorzystaniem środków unijnych w 310 powiatach. Ustawowy limit zadłużenia (bez uwzględnienia zobowiązań związanych z wykorzystaniem środków unijnych) przekroczyły trzy powiaty (w 2010 r. przekroczenie nie wystąpiło, w 2009 r. oraz w 2011 r. w jednym przypadku).

0,1

0,02 0,03 0,03 0,02

0,6

0,6

0,8

0,9

1,0

0,1

0,1

0,1

0,1

0,1

0,1

0,1

0,1

0,04

0,05

0,0

0,2

0,4

0,6

0,8

1,0

1,2

2008

2009

2010

2011

2012

pozostałe rozchody

wykup papierów

wartościowych i obligacji

samorządowych

spłaty kredytów i

pożyczek

udzielone pożyczki

1,6

86,0

8,6 3,8

2008

7,2

75,8

8,1

8,9

2012

mld zł

%

Page 105

105

Wykres 57. Powiaty według wskaźnika zadłużenia

a Bez zobowiązań na realizację programów i projektów finansowanych z udziałem środków unijnych.

Źródło: opracowanie na podstawie danych Ministerstwa Finansów.

0 40 80 120

0

0-10

10-20

20-30

30-40

40-50

50-60

60-70

70-80

powyżej 80

2008

0 40 80 120

2009

0 40 80 120

2010
0 40 80 120
2011
0 40 80 120
2012
%

Page 106
106

Wykres 58. Powiaty według wskaźnika zadłużeniaa

a Całość zobowiązań, tj. z uwzględnieniem zobowiązań na realizację programów i projektów finansowanych z udziałem środków unijnych.

Ź r ó d ł o: opracowanie na podstawie danych Ministerstwa Finansów

Page 107
107

VI. GOSPODARKA FINANSOWA WOJEWÓDZTW

Page 108
108

W 2012 r. dochody województw wyniosły 15 236,1 mln zł, wydatki 15 760,5 mln zł, a deficyt 524,4 mln zł. W porównaniu z rokiem poprzednim dochody wzrosły o 1,1%, zaś wydatki były niższe o 3,5%, co przyczyniło się do znacznej redukcji deficytu.

Tabl. 44. Dochody, wydatki i wynik budżetów województw

Wyszczególnienie

2011

wykonanie

2012

plan

wykonanie

wskaźnik

wykonania

w %

2011=100

w milionach złotych

Dochody .....

15 067,1

15 819,2

15 236,1

96,3

101,1

Wydatki .....

16 338,6

17 196,1

15 760,5

91,7

96,5

Wynik.....

-1 271,5

-1 376,9

-524,4

x

x

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

W latach 2008-2012 średni wzrost dochodów województw wyniósł 11,2%, zaś wydatków 14,1%. Wzrost dochodów w 2012 r. okazał się najniższy w okresie, wyłączając 2010 r., w którym nastąpił ich spadek. W całym tym okresie budżet województw zamykał się deficytem.

Wykres 59. Budżety województw

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

VI.1. Dochody województw

W 2012 r. wykonanie dochodów województw wyniosło 15 236,1 mln zł (o 1,1% więcej niż w 2011 r.) i stanowiło 96,3% planu. W strukturze dochodów województw

12,7

19,5

14,1

15,1

15,2

13,0

20,5

15,2

16,3

15,8

-0,3

-0,9

-1,1

-1,3

-0,5

-3

3

9

15

21

2008

2009

2010

2011

2012

mln zł

Dochody

Wydatki

Wynik

Page 109

109

największą pozycją były dochody własne, stanowiące 43,0% (tj. 6 549,1 mln zł).

Dotacje ogółem stanowiły 40,6% (tj. 6 180,7 mln zł), zaś subwencja ogólna 16,4% (tj. 2 506,3 mln zł).

Tabl. 45. Dochody województw

Wyszczególnienie

2011

wykonanie

2012

plan	
wykonanie	
wskaźnik	
wykonania	
w %	
2011 =100	
w milionach złotych	
w odsetkach	
Dochody ogółem	
15 067,1	
15 819,2	
15 236,1	
100,0	
96,3	
101,1	
Dochody własne	
6 672,6	
6 433,7	
6 549,1	
43,0	
101,8	
98,1	
Dotacje ogółem	
5 895,5	
6 879,2	
6 180,7	
40,6	
89,8	
104,8	
Subwencja ogólna	
2 499,1	
2 506,3	
2 506,3	
16,4	
100,0	
100,3	

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

W latach 2008-2012 największą pozycją w kategorii dochodów województw były dochody własne, jedynie w 2009 r. największy udział stanowiły dotacje ogółem

Wykres 60. Dochody województw

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

28 Jednak wynikało to z ujmowania w sprawozdaniach dotacji rozwojowych przekazanych przez województwa

gminom, powiatom i miastom na prawach powiatu jednocześnie jako dochodów województw, jak i pozostałych

szczebli (ujęcie nieskonsolidowane budżetów JST). Por. Uwagi ogólne pkt. 3.

7,4

6,3

5,7

6,7
6,5
3,0
10,4
5,5
5,9
6,2
2,3
2,8
2,9
2,5
2,5

0
5
10
15
20

2008
2009
2010
2011
2012

mld zł

dochody własne
dotacje ogółem
subwencja ogólna

Page 110

110

VI.1.1. Dochody własne

W 2012 r. dochody własne województw wyniosły 6 549,1 mln zł, co stanowiło spadek o 1,9% w relacji do roku poprzedniego oraz wykonanie planu w 101,8%. W strukturze dochodów własnych województw największą pozycją (67,0%) były wpływy z podatku dochodowego od osób prawnych (CIT) w wysokości 4 385,3 mln zł. W 2012 r. nastąpił ich spadek względem roku poprzedniego o 1,2%, a realizacja planu wyniosła 101,7%.

Tabl. 46. Dochody własne województw

Wyszczególnienie

2011

2012

wykonanie

plan

wykonanie

wskaźnik

2011=100

w milionach złotych

w

odsetkach

wykonania

w %

Dochody własne .....

6 672,6

6 433,7	
6 549,1	
100,0	
101,8	
98,1	
podatek dochodowy od osób	
prawnych (CIT)	4 437,8
4 309,9	
4 385,3	
67,0	
101,7	
98,8	
podatek dochodowy od osób	
fizycznych (PIT)	
961,6	
990,1	
1 003,9	
15,3	
101,4	
104,4	
dochody z majątku	
171,2	
215,0	
201,0	
3,1	
93,5	
117,4	
pozostałe dochody	1 102,1
918,6	
958,9	
14,6	
104,4	
87,0	

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Finansów.

Udział wpływów z podatku dochodowego od osób prawnych (CIT) w dochodach własnych wzrósł w stosunku do poprzedniego roku o 0,5 p. proc., udział pozostałych dochodów zmniejszył się o 1,9 p. proc. W 2012 r. o 4,4% wzrosły dochody województw z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT) z 961,6 mln zł do 1 003,9 mln zł. Najbardziej wzrosły (o 17,4%) dochody z majątku.

Page 111

111

Wykres 61. Struktura dochodów własnych województw

Wykres 62. Zmiana dochodów własnych, PIT, CIT oraz dochodów z majątku (r/r)

Ź r ó d ł o: opracowanie na podstawie danych Ministerstwa Finansów.

VI.1.2. Dotacje ogółem

W 2012 r. dotacje ogółem wyniosły 6 180,7 mln zł, co oznaczało wzrost o 4,8% w odniesieniu do 2011 r. i wykonanie planu w 89,8%. W strukturze dochodów ogółem

osiągniętych przez województwa dotacje ogółem stanowiły 40,6% dochodów, z tego: dotacje celowe o 15,7%, a dotacje §§ 200 i 620 o 24,9%. Dotacje §§ 200 i 620 stanowiły 61,4% dotacji ogółem, zaś dotacje celowe – 38,6%.

63,5

66,2

69,6

66,5

67,0

12,7

14,1

15,5

14,4

15,3

1,3

1,4

2,5

2,6

3,1

22,4

18,4

12,4

16,5

14,6

0

100

2008

2009

2010

2011

2012

%

CIT

PIT

dochody z majątku

pozostałe

-20

-10

0

10

20

2008

2009

2010

2011

2012

%

dochody własne

CIT

PIT

dochody z majątku

Page 112

112

Tabl. 47. Dotacje ogółem województw

Wyszczególnienie

2011

wykonanie

2012

plan

wykonanie

wskaźnik

wykonania

w %

2011

=100

w milionach złotych

w

odsetkach

DOTACJE OGÓŁEM 5 895,5 6 879,2 6 180,7

100,0

89,8 104,8

Dotacje celowe 2 200,3 2 565,0 2 386,3

38,6

93,0 108,5

na zadania z zakresu adm.

rządowej 1 583,8

1764,6 1 644,8

26,6

93,2 103,9

w tym inwestycyjne 533,9

596,4

503,7

8,1

84,5 94,3

na zadania własne 279,9

274,3

231,6

3,7

84,4 82,7

w tym inwestycyjne 184,9

216,3

174,6

2,8

80,7 94,4

na zadania realizowane na podstawie

porozumień z org. adm. rządowej .....

2,0

0,9

0,8

0,0

92,6

41,0	
w tym inwestycyjne	
0,5	
0,0	
0,0	
0,0	
0,0	
0,0	
na zadania realizowane na podstawie	
porozumień między JST	
78,3	
124,6	
123,5	
2,0	
99,1 157,7	
w tym inwestycyjne	47,8
93,1	
92,8	
1,5	
99,7 194,2	
z tytułu pomocy finansowej udzielanej	
między JST na dofinansowanie	
własnych zadań	
89,5	
110,3	
105,6	
1,7	
95,8 118,0	
w tym inwestycyjne	72,7
69,2	
65,2	
1,1	
94,2 89,6	
otrzymane z funduszy celowych	
166,8	
290,3	
280,0	
4,5	
96,5 167,9	
w tym inwestycyjne	112,5
116,9	
107,5	
1,7	
92,0 95,6	
Dotacje §§ 200 i 620	3 695,2 4 314,2 3 794,4
61,4	
88,0 102,7	
w tym inwestycyjne § 620	2 306,2 2 666,2 2 357,4
38,1	
88,4 102,2	

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Finansów.

W ramach zrealizowanych dochodów z tytułu dotacji ogółem, dotacje na zadania bieżące wyniosły 2 879,5 mln zł, tj. 46,6% otrzymanych środków, zaś na zadania inwestycyjne 3 301,2 mln zł, tj. 53,4%.

Dotacje celowe wyniosły 2 386,3 mln zł, tj. 108,5% wobec roku poprzedniego. Część dotacji celowych przekazana na zadania bieżące wyniosła 1 442,5 mln zł (tj. 60,4%), zaś na zadania inwestycyjne 943,8 mln zł (39,6%).

Tytułem dotacji celowych z budżetu państwa na zadania zlecone z zakresu administracji rządowej województwa otrzymały 1 644,8 mln zł, tj. 68,9% wszystkich dotacji celowych. Na zadania własne województwa otrzymały 231,6 mln zł, tj. 9,7% dotacji celowych ogółem. Pozostałe kategorie stanowiły 21,4% dotacji celowych.

Page 113

113

Wykres 63. Struktura dotacji celowych otrzymanych przez województwa

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Finansów.

W ramach dotacji celowych z budżetu państwa na zadania z zakresu administracji rządowej przekazano 1 644,8 mln zł. Z tej kwoty na zadania bieżące przeznaczono 1 141,1 mln zł, zaś na zadania inwestycyjne – 503,7 mln zł. Tytułem dotacji celowych z budżetu państwa na zadania własne województwa otrzymały 231,6 mln zł, z czego na zadania bieżące przeznaczono 57,0 mln zł, a na zadania inwestycyjne przekazano 174,6 mln zł.

W ramach dotacji §§ 200 i 620 województwom zostało przekazane 3 794,4 mln zł, tj. o 2,7% więcej niż w 2011 r. Na realizację zadań bieżących przekazano 1 437,0 mln zł, tj. 37,9% tej dotacji, a na zadania inwestycyjne 2 357,4 mln zł, tj. 62,1%.

68,9

9,7

0,0

5,2

4,4

11,7

%

na zadania z zakresu adm. rządowej

na zadania własne

na zadania realizowane na podstawie

porozumień z org. adm. rządowej

na zadania realizowane na podstawie

porozumień między jst

z tytułu pomocy finansowej udzielanej

między jst na dofinansowanie własnych

zadań

Page 114

114

VI.1.3. Subwencja ogólna

W 2012 r. subwencja ogólna wyniosła 2 506,3 mln zł, co oznaczało wzrost o 0,3% w porównaniu do 2011 r. oraz wykonanie planu w 100,0%.

Tabl. 48. Subwencja ogólna województw

Wyszczególnienie

2011

wykonanie

2012

plan	
wykonanie	
wskaźnik	
wykonania	
w %	
2011=100	
w milionach złotych	
w	
odsetkach	
Subwencja ogólna.....	2 499,1
	2 506,3
	2 506,3
	100,0
	100,0
	100,3
część oświatowa	
	738,7
	772,0
	772,0
	30,8
	100,0
	104,5
część regionalna	
	627,9
	687,2
	687,2
	27,4
	100,0
	109,4
część wyrównawcza	1 112,1 1 004,9 1 004,9
	40,1
	100,0
	90,4
uzupełnienie subwencji ogólnej	
	20,4
	42,3
	42,3
	1,7
	100,0
	207,3

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

Pomimo spadku, w porównaniu do 2011 r., największą częścią subwencji ogólnej pozostawała część wyrównawcza stanowiąca 40,1% (wobec 44,5% rok wcześniej). Udział pozostałych kategorii wzrósł: części oświatowej do 30,8% (z 29,6%), zaś części regionalnej – do 27,4% (wobec 25,1%).

VI.2. Wydatki województw

W 2012 r. wydatki województw wyniosły 15 760,5 mln zł (o 3,5% mniej niż w 2011 r.), a ich plan został wykonany w 91,7%. W strukturze wydatków województw wydatki bieżące stanowiły 62,2% (9 808,1 mln zł), zaś wydatki majątkowe 37,8% (5 952,4 mln zł).

Tabl. 49. Wydatki województw

Wyszczególnienie

2011

wykonanie

2012

plan

wykonanie

wskaźnik

wykonania

w %

2011

=100

w milionach złotych

w

odsetkach

OGÓŁEM .....

16 338,6

17 196,1

15 760,5

100,0

91,7

96,5

wydatki bieżące.....

9 726,4

10 411,4

9 808,1

62,2

94,2

100,8

na wynagrodzenia .....

2 066,2

2 200,5

2 126,0

13,5

96,6

102,9

w tym osobowe .....

1 847,3

1 964,8

1 905,0

12,1

97,0

103,1

pochodne od wynagrodzeń 329,8

389,3

372,4

2,4

95,7

112,9
dotacje .....
3 761,4
4 036,1
3 861,1
24,5
95,7
102,7
wydatki na obsługę długu 206,7
296,1
282,4
1,8
95,4
136,6
wydatki z tytułu udzielania
poręczeń i gwarancji .....
25,3
52,3
19,8
0,1
37,9
78,3
świadczenia na rzecz osób
fizycznych .....
92,8
119,7
112,7
0,7
94,2
121,5
pozostałe wydatki .....
3 244,2
3 317,6
3 033,6
19,2
91,4
93,5
wydatki majątkowe .....
6 612,3
6 784,7
5 952,4
37,8
87,7
90,0
w tym inwestycyjne .....
6 432,0
6 478,9
5 665,0
35,9
87,4

88,1

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

Wykres 64. Struktura działowa wydatków ogółem województw

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

37,9

10,2

9,2

8,6

6,1

6,0

22,1

%

Transport i łączność

Rolnictwo i łowiectwo

Administracja publiczna

Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego

Oświata i wychowanie

Ochrona zdrowia

Pozostałe działy

Page 116

116

W strukturze wydatków według działów klasyfikacji budżetowej w 2012 r.

największy udział w zrealizowanych wydatkach ogółem miały wydatki w dziale „Transport i łączność” (5 978,1 mln zł), tj. 37,9%. W dziale tym najważniejszą kategorię wydatkową stanowiły wydatki na wojewódzkie drogi publiczne (57,7%) oraz wydatki na krajowe przewozy kolejowe (27,3%). Znaczący udział w wydatkach ogółem województw miały również wydatki wykonane w następujących działach: „Rolnictwo i łowiectwo” – 10,2%, „Administracja publiczna” – 9,2%, „Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego” – 8,6%. W dwóch największych działach wydatki zmniejszyły się: w dziale „Transport i łączność” o 8,9%, „Rolnictwo i łowiectwo” o 6,8%. W dziale „Administracja publiczna” wzrosły o 1,9%.

W 2012 r. wydatki ogółem spadły o 3,5% w porównaniu z 2011 r. W latach 2008-2012 (z wyjątkiem roku 2010) następował wzrost wydatków bieżących, w 2012 r. wzrosły one o 0,8%. Niższe wydatki wiązały się przede wszystkim ze spadkiem wydatków majątkowych (o 10,0%). W związku z tym, spadł udział tych wydatków w strukturze wydatków ogółem z 40,5% w 2011 r. do 37,8% w 2012 r.

Wykres 65. Wydatki bieżące i majątkowe województw

Wykres 66. Zmiana wybranych kategorii wydatkowych (r/r)

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

Istotny udział w wydatkach bieżących miały: dotacje 39,4% (tj. 3 861,1 mln zł) oraz wydatki na wynagrodzenia 21,7% (tj. 2 126,0 mln zł). W strukturze wydatków na wynagrodzenia największą kategorię wydatkową stanowił dział „Administracja

4,5

9,7

5,7

6,4

5,7

0,2

0,3
0,2
0,2
0,3
6,8
8,9
7,5
7,7
7,7
1,4
1,7
1,8
2,1
2,1
0

5
10
15
20
25

2008
2009
2010
2011
2012

mld zł

bieżące na wynagrodzenia
bieżące bez wynagrodzeń
majątkowe bez inwestycyjnych
majątkowe inwestycyjne

-80
-40

0
40
80
120

160
2008
2009
2010
2011
2012

%

Ogółem

Bieżące na wynagrodzenia

Bieżące bez wynagrodzeń

Majątkowe inwestycyjne

Page 117

117

publiczna" (35,1%). W dalszej kolejności były to: „Oświata i wychowanie" (24,9%),

„Rolnictwo i łowiectwo” (10,2%) „Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej” (9,7%), „Transport i łączność” (8,3%).

Największą część wydatków majątkowych (95,2%) stanowiły wydatki na inwestycje, których wartość wyniosła 5665,0 mln zł. Blisko połowę wydatków majątkowych województw, tj. 49,8%, zrealizowano w dziale „Transport i łączność”. W dziale tym dominującą kategorię stanowiły wydatki na drogi publiczne (83,8%). Znaczna część wydatków majątkowych została zrealizowana także w działach „Rolnictwo i łowiectwo” 14,8% oraz „Ochrona zdrowia” 12,7%.

VI.3. Wynik budżetów województw

W 2012 r. deficyt budżetów województw wyniósł 524,4 mln zł (o 58,8% mniej niż w 2011 r.), co stanowiło 38,1% planowanej kwoty. Dwa województwa uzyskały nadwyżkę budżetową na łączną kwotę 29,1 mln zł. Dla porównania w 2011 r. wszystkie województwa zamknęły rok budżetowy deficytem, w 2010 r. nadwyżka wystąpiła w jednym, w 2009 r. – w czterech województwach, zaś w 2008 r. – w jedenastu. W 2012 r. w ośmiu województwach deficyt w relacji do dochodów nie przekroczył 5%, w czterech znajdował się w przedziale 5-10%, zaś w dwóch był on jeszcze wyższy.

Wykres 67. Województwa według relacji wyniku budżetowego do dochodów

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL oraz Ministerstwa Finansów.

VI.4. Finansowanie

W 2012 r. województwa zrealizowały przychody w łącznej wysokości 2 009,2 mln zł, zaś rozchody w wysokości 427,1 mln zł. Przychody z kredytów i pożyczek stanowiły 33,3%,

0 2 4 6 8 10

poniżej -20

-20 - -15

-15 - -10

-10 - -5

-5 - -2,5

-2,5 - 0

0-2,5

2,5-5

5-10

powyżej 10

%

2008

0 2 4 6 8 10

2009

0 2 4 6 8 10

2010

0 2 4 6 8 10

2011

0 2 4 6 8 10

2012

Page 118

118

zaś z nadwyżki z lat ubiegłych 11,6%. Rozchody z tytułu spłaty kredytów i pożyczek stanowiły 55,6%, zaś wykup obligacji samorządowych 26,0%.

Wykres 68. Przychody województw

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

Wykres 69. Rozchody województw

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

VI.5. Zadłużenie województw

Zobowiązania wystąpiły we wszystkich województwach i na koniec 2012 r. wyniosły łącznie 6 112,9 mln zł (o 10,0% więcej niż w roku poprzednim). Wzrost był wynikiem

38,5

1,6

33,1

3,4

0,0

23,5

2008

0,6

0,4

0,6

1,0

0,8

1,1

1,2

1,4

1,3

0,7

0,9

0,9

0,6

0,3

0,2

0,1

0,5

0,1

0,4

0,2

0,0

0,5

1,0

1,5

2,0

2,5

3,0

3,5

2008

2009

2010

2011

2012

mln zł

prywatyzacja

majątku JST

papiery wartościowe

i obligacje

samorządowe

nadwyżka z lat

ubiegłych
spłata pożyczek
udzielonych
kredyty i pożyczki
inne źródła

33,3

0,8

11,6

12,4

0,0

41,9

2012

0,9

0,9

0,3

0,5

0,2

0,2

0,1

0,1

0,1

0,1

0,1

0,1

0,0

0,2

0,4

0,6

0,8

1,0

1,2

2008

2009

2010

2011

2012

mld zł

wykup papierów

wartościowych i obligacji

samorządowych

pożyczki (udzielone)

spłaty kredytów i

pożyczek

inne cele

80,6

17,6

1,8

0,0

2008

55,6

18,5
26,0
0,0
2012
%
%

Page 119

119

wyższej o 11,4% wartości zobowiązań z tytułu kredytów i pożyczek, które stanowiły prawie całość zobowiązań (94,5%), tj. 5 777,3 mln zł. W większości były to długoterminowe kredyty i pożyczki wynoszące 5 747,3 mln zł. Na zobowiązania z tytułu papierów wartościowych przypadało 335,2 mln zł, czyli o 8,5% mniej niż w roku poprzednim. Zobowiązania wymagalne spadły o 53,1% do 0,4 mln zł i był to drugi rok z rzędu, kiedy były one niższe niż w roku poprzednim.

Wskaźnik zadłużenia liczony jako udział zobowiązań ogółem w wykonanych dochodach ogółem bez zobowiązań związanych z realizacją programów i projektów z udziałem środków unijnych w 2012 r. wyniósł 38,4%, podczas gdy w 2011 r. było to 35,4%, zaś w 2010 r. – 29,0%. W jednym województwie relacja ta (bez uwzględnienia projektów z udziałem środków z UE) przekroczyła 60%.

Wykres 70. Województwa według wskaźnika zadłużeniaa

a Bez zobowiązań na realizację programów i projektów finansowanych z udziałem środków unijnych.

Źródło: opracowanie na podstawie danych Ministerstwa Finansów.

0 2 4 6 8 10
0
0 - 10
10 - 20
20 - 30
30 - 40
40 - 50
powyżej 50
%

2008
0 2 4 6 8 10
2009
0 2 4 6 8 10
2010
0 2 4 6 8 10
2011
0 2 4 6 8 10
2012

Page 120

120

Wykres 71. Województwa według wskaźnika zadłużeniaa

a Całość zobowiązań, tj. z uwzględnieniem zobowiązań na realizację programów i projektów finansowanych z udziałem środków unijnych.

Źródło: opracowanie na podstawie danych Ministerstwa Finansów.

Page 121

121

PODSUMOWANIE

Page 122

Gospodarka finansowa jednostek samorządu terytorialnego w 2012 r. była prowadzona w oparciu o przepisy ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych. Dane dotyczące sposobu przekazywania środków europejskich JST w 2012 r. były w pełni porównywalne z rokiem poprzednim. Wynika to z faktu, iż od początku 2010 r. wszystkie JST otrzymują środki europejskie z budżetu środków europejskich w formie płatności, a środki stanowiące współfinansowanie krajowe w formie dotacji celowej.

W 2012 r. dochody ogółem budżetów JST wyniosły 177 413,5 mln zł i były wyższe o 3,6% niż w roku poprzednim. Przy wydatkach na poziomie 180 459,3 mln zł (niższych o 0,6% niż w 2011 r.), deficyt budżetowy JST zmniejszył się o 70,4% do kwoty 3 045,8 mln zł. Jednocześnie w 2012 r. odnotowano zwiększenie nadwyżki operacyjnej JST o 5,7% do kwoty 11 626,0 mln zł. Wzrost ten wynikał z szybszego tempa przyrostu dochodów bieżących w porównaniu do dynamiki wzrostu wydatków bieżących.

Łączna kwota dotacji ogółem przekazanych w 2012 r. do JST wynosiła 39 664,7 mln zł. Dotacje celowe wyniosły 25 144,2 mln zł i spadły o 3,5% w porównaniu do 2011 r., zaś dotacje przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich, innych środków zagranicznych nie podlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich (§ 200 i 620) wyniosły łącznie 14 520,5 mln zł i wzrosły o 9,5% w porównaniu do roku poprzedniego.

W 2012 r. wydatki bieżące wyniosły 144 842,8 mln zł, co oznaczało wzrost o 4,1%.

Wydatki majątkowe ukształtowały się na poziomie 35 616,5 mln zł, a ich udział w wydatkach ogółem wynosił 19,7%. Wydatki te spadły o 16,1% w porównaniu z 2011 r.

W 2012 r. wydatki JST na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych wyniosły 20 658,3 mln zł, co oznacza spadek o 14,1%. Wydatki JST finansowane z budżetu środków europejskich ukształtowały się na poziomie 11 728,2 mln zł, środki z Unii Europejskiej wyniosły 1 427,3 mln zł, a środki przekazane z budżetu państwa i inne na współfinansowanie programów i projektów unijnych osiągnęły wartość 7 502,8 mln zł.

Zobowiązania ogółem JST w końcu 2012 r. osiągnęły kwotę 67 834,5 mln zł i wzrosły w ciągu roku o 3,2%. Udział zadłużenia budżetów JST w państwowym długu publicznym kształtował się na poziomie 7,6% i był wyższy o 0,1 p. proc. niż w roku poprzednim.

Zobowiązania ogółem w relacji do wykonanych dochodów ogółem spadły o 0,2 p. proc. do poziomu 38,2%. Przy wyłączeniu zobowiązań związanych z realizacją programów i projektów z udziałem środków unijnych, zadłużenie JST do dochodów ogółem wyniosło 34,6%, czyli o 0,3 p. proc. więcej niż w 2011 r.

Page 123

The financial economy of Local Governments Units (LGU) in 2012 was conducted under the provisions of the Act of 27 August 2009 on public finances. Data on the transferring European funds to LGU in 2012 were fully comparable with the data from previous year. This results from the fact that since the beginning of 2010 all LGU receive European funds from the budget of European funds in the form of payments while the resources constituting the national co-financing were received in the form of subsidy.

In 2012, the revenue of budgets of LGU amounted to 177 413.5 million PLN and was higher by 3.6% than in the previous year. With an expenditure of 180 459,3 million PLN (lower by 0.6% than in 2011) budget deficit of LGU fell by 70.4% to 3 045,8 million PLN.

In 2012 there was an increase in the operating surplus of LGU by 5.7% to 11 626.0 million PLN. This increase resulted from a faster growth rate of current revenue as compared to the growth's dynamics in current expenditure.

The total amount of the subsidies transferred in 2012 to LGU reached 39 664,7 million PLN. The special purpose grants amounted to 25 144,2 million PLN and

decreased by 3,5% in comparison to 2011. The subsidies provided under programs financed with the participation of European funds, other non-refundable foreign funds and payments from budget of European funds (subsidies from paragraphs: 200 and 620) amounted to 14 520,5 million PLN and increased by 9,5% in comparison to the previous year.

In 2012, current expenditures amounted to 144 842,8 million PLN which means an increase of 4.1%. Capital expenditure reached the level 35 616,5 million PLN and their share in expenditures amounted to 19,7%. These expenditure decreased by 16,1% compared to 2011.

In 2012 current expenses of LGU amounted 144 842,8 million PLN, which means increase of 4,1%. The capital expenses amounted 35 616,5 million PLN and their share in total expenses accounted for 19,7%. These expenses have noticed declined by 16,1% compared to 2011. The expenses of Local Government Units for financing and co-financing European Union programs and projects in 2012 amounted 20 658,3 million PLN, and noticed decline of 14,1%. The expenses of LGU funded from EU budget amounted 11 728,2 million PLN, including sources from EU which reach the level of 1 427,3 million PLN and sources transferred from the state budget and others units for the purpose of European Union programs and projects co-financing recorded the level of 7 502,8 million PLN.

Total liabilities of LGU in the end of 2012 amounted 67 834,5 million PLN and have increased during this year by 3,2%, this growth was lower comparing to the previous year.

Page 124

124

The share of LGU budget debt in the state public debt noticed a level of 7,6% and was by 0,1 p.p. higher than in the corresponding period.

The debt ratio reflecting to relation of total liabilities to achieved income has decreased by 0,2 p.p. and reached the level of 38,2%. The LGU debt ratio which excluded liabilities connected with financing European Union programs and projects has attained the level of 34,6%, and was higher of 0,3 p.p. than in 2011.

Page 125

125

ZAŁĄCZNIK – AKTY PRAWNE

Page 126

126

Ważniejsze akty prawne dotyczące gospodarki budżetowej jednostek samorządu terytorialnego:

Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie terytorialnym (Dz. U. 1990 Nr 16, poz. 95, z późn. zm.);

Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. 2001 Nr 142, poz. 1591, z późn. zm.);

Ustawa z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (Dz. U. 1991 Nr 9, poz. 31, z późn. zm.);

Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych - tekst jednolity (Dz. U. 1991 Nr 80, poz. 350, z późn. zm.);

Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty - tekst jednolity (Dz. U. 2004 Nr 256 poz. 2572, z późn. zm.);

Ustawa z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych - tekst jednolity (Dz. U. 2000 Nr 54, poz. 654, z późn. zm.);

Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. 1994 Nr 27, poz. 96, z późn. zm.);

Ustawa z dnia 10 czerwca 1994 r. o zagospodarowaniu nieruchomości Skarbu Państwa

przejętych od wojsk Federacji Rosyjskiej (Dz. U. 1994 Nr 79, poz. 363, z późn. zm.);
Ustawa z dnia 20 października 1994 r. o specjalnych strefach ekonomicznych - tekst jednolity (Dz. U. z 2007 Nr 42, poz. 274, z późn. zm.);
Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa - tekst jednolity (Dz. U. 2001 Nr 142, poz. 1590, z późn. zm.);
Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym - tekst jednolity (Dz. U. 2001 Nr 142, poz. 1592, z późn. zm.);
Ustawa z dnia 24 lipca 1998 r. o wprowadzeniu zasadniczego trójstopniowego podziału terytorialnego państwa (Dz. U. 1998 Nr 96, poz. 603, z późn. zm.);
Ustawa z dnia 13 października 1998 r. Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną, (Dz. U. 1998 Nr 133, poz. 872, z późn. zm.);
Ustawa z dnia 26 listopada 1998 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego w latach 1999-2002, (Dz. U. 1998 Nr 150, poz. 983, z późn. zm.);
Ustawa z dnia 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych, (Dz. U. 1998 Nr 155, poz. 1014, z późn. zm.) uchylona 1.01.2006 r.;

Page 127

127

Ustawa z dnia 12 maja 2000 r. o zasadach wspierania rozwoju regionalnego (Dz. U. 2000 Nr 48, poz. 550, z późn. zm.);
Ustawa z dnia 2 października 2003 r. o zmianie ustawy o specjalnych strefach ekonomicznych, (Dz. U. 2003 Nr 188, poz. 1840 z późn. zm.);
Ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego - tekst jednolity (Dz. U. 2003 Nr 203, poz. 1966, z późn. zm.);
Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych - tekst jednolity (Dz. U. 2006 Nr 139 poz. 992, z późn. zm.);
Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, (Dz. U. 2008 Nr 115, poz. 728, z późn. zm.) uchylona 2.10.2009 r.;
Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej - tekst jednolity (Dz. U. 2009 Nr 175, poz. 1362.);
Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy - tekst jednolity (Dz. U. 2008 Nr 69 poz. 415);
Ustawa z dnia 25 listopada 2004 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz o zmianie niektórych ustaw, (Dz. U. 2004 Nr 273, poz. 2703 z późn. zm.);
Ustawa z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (Dz. U. 2005 Nr 249, poz. 2104, z późn. zm.) uchylona 01.01.2010 r.;
Ustawa z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. 2005 Nr 164, poz. 1365, z późn. zm.);
Ustawa z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej (Dz. U. 2006 Nr 225, poz. 1635 z późn. zm.);
Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. 2006 Nr 227, poz. 1658);
Ustawa z dnia 7 grudnia 2006 r. o zmianie ustawy o podatkach i opłatach lokalnych oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. 2006 Nr 249, poz. 1828);
Ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. 2006 Nr 249, poz. 1832);
Ustawa z dnia 17 października 2008 r. o zmianie ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. 2008 Nr 220, poz. 1419);
Ustawa z dnia 7 listopada 2008 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z wdrażaniem funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności (Dz. U. 2008 Nr 216, poz. 1370);

Page 128

Ustawa z dnia 21 listopada 2008 r. o zmianie ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. 2009 Nr 1, poz. 2);

Ustawa z dnia 19 grudnia 2008 r. o partnerstwie publiczno-prywatnym (Dz. U. 2009 Nr 19, poz. 100);

Ustawa z dnia 23 stycznia 2009 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze zmianami w organizacji i podziale zadań administracji publicznej w województwie (Dz. U. 2009 Nr 92, poz. 753);

Ustawa z dnia 20 lutego 2009 r. o funduszu sołeckim (Dz. U. 2009 Nr 52, poz. 420 z późn. zm.);

Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. 2009 Nr 157, poz. 1240);

Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. Przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych (Dz. U. 2009 Nr 157, poz. 1241 z późn. zm.);

Ustawa z dnia 24 września 2009 r. o zmianie ustawy o pomocy społecznej (Dz. U. 2009 Nr 202, poz. 1551) - weszła w życie z dniem 16 grudnia 2009 r.;

Ustawa z dnia 20 listopada 2009 r. o zmianie ustawy - Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw, (Dz. U. 2009 Nr 215, poz. 1664) - weszła w życie z dniem 1 stycznia 2010 r.;

Ustawa z dnia 12 lutego 2010 r. o zmianie ustawy o pomocy społecznej oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2010 Nr 40, poz. 229) - weszła w życie z dniem 31 marca 2010 r.;

Ustawa z dnia 25 czerwca 2010 r. o zmianie ustawy o działach administracji rządowej (Dz. U. 2010 Nr 155, poz. 1035) - weszła w życie z dniem 10 lipca 2010 r.;

Ustawa z dnia 24 września 2010 r. o ewidencji ludności (Dz. U. 2010 Nr 217, poz. 1427) - weszła w życie z dniem 1 sierpnia 2011 r.;

Ustawa z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2010 Nr 257, poz. 1726) - weszła w życie z dniem 1 stycznia 2011 r., z licznymi wyjątkami;

Ustawa budżetowa na rok 2011 z dnia 20 stycznia 2011 r. (Dz. U. 2011 Nr 29, poz. 150) - weszła w życie z dniem 9 lutego 2011 r., z mocą od dnia 1 stycznia 2011 r.;

Page 129

Ustawa z dnia 28 kwietnia 2011 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2011 Nr 138, poz. 808) - weszła w życie z dniem 20 lipca 2011 r.;

Ustawa z 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. 2011 Nr 112, poz. 654) weszła w życie z dniem 1 lipca 2011 r.

Ustawa z dnia 1 lipca 2011 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2011 Nr 152, poz. 897) - weszła w życie z dniem 1 stycznia 2012 r.;

Ustawa z dnia 19 sierpnia 2011 r. o zmianie ustawy o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2011 Nr 240, poz. 1429) - weszła w życie z dniem 11 lutego 2012 r.;

Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 18 lipca 2000 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów i wydatków oraz przychodów i rozchodów (Dz. U. 2000 Nr 59, poz. 688, z późn. zm.) uchylone 22.04.2003 r.;

Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 13 marca 2001 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (Dz. U. 2001 Nr 24, poz. 279), uchylone 22.09.2005 r.;

Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 25 marca 2003 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów i wydatków oraz przychodów i rozchodów (Dz. U. 2003 Nr 68, poz. 634, z późn. zm.), uchylone 01.01.2005 r.;

Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 20 września 2004 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych (Dz. U. 2004 Nr 209, poz. 2132, z późn. zm.) uchylone 01.07.2006 r.;

Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 19 sierpnia 2005 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (Dz. U. 2005 Nr 170, poz. 1426), uchylone 01.07.2006 r.;

Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 14 czerwca 2006 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych (Dz. U. 2006 Nr 107, poz. 726, z późn. zm.), uchylone 01.01.2010 r.;

Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 27 czerwca 2006 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (Dz. U. 2006 Nr 115, poz. 781), uchylone 08.02.2010 r.;

Page 130

130

Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 15 września 2006 r. w sprawie podziału części równoważącej subwencji ogólnej dla gmin na rok 2007 (Dz. U. 2006 Nr 169, poz. 1205), wygaśnięcie aktu 01.01.2008 r.;

Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 19 września 2006 r. w sprawie podziału części równoważącej subwencji ogólnej dla województw na 2007 (Dz. U. 2006 Nr 169, poz. 1206), wygaśnięcie aktu 01.01.2008 r.;

Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 21 września 2006 r. w sprawie podziału części równoważącej subwencji ogólnej dla powiatów na rok 2007 (Dz. U. 2006 Nr 169, poz. 1208), wygaśnięcie aktu 01.01.2008 r.;

Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 28 maja 2007 r. w sprawie wykazu gmin, którym przysługuje część rekompensująca subwencji ogólnej za rok 2006 (Dz. U. 2007 Nr 102, poz. 697);

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 grudnia 2008 r. w sprawie części podziału oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego w 2009 r. (Dz. U. 2008 Nr 235 poz. 1588), wygaśnięcie aktu 01.01.2010 r.;

Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 26 czerwca 2009 r. w sprawie wykazu gmin, którym przysługuje część rekompensująca subwencji ogólnej za rok 2008 (Dz. U. 2009 Nr 108, poz. 905);

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28 lipca 2009 r. w sprawie utworzenia, ustalenia granic i nazw gmin oraz siedzib ich władz, ustalenia granic niektórych miast oraz nadania niektórym miejscowościom statusu miasta (Dz. U. 2009 Nr 120, poz. 1000);

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 listopada 2009 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie wprowadzenia Nomenklatury Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NTS) (Dz. U. 2009 Nr 202, poz. 1558) - rozporządzenie weszło w życie z dniem 1 stycznia 2010 r.;

Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 25 stycznia 2010 r. w sprawie trybu zwrotu wydatków gmin wykonywanych w ramach funduszu sołeckiego (Dz. U. 2010 Nr 21 poz. 106);

Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 3 lutego 2010 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (Dz. U. 2010 Nr 20, poz. 103);

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 23 lutego 2010 r. w sprawie dysponowania rezerwą ogólną budżetu państwa (Dz. U. 2010 Nr 45, poz. 257) - rozporządzenie weszło w życie z dniem 24 kwietnia 2010 r.;

Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 2 marca 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych (Dz. U. 2010 Nr 38, poz. 207 z późn. zm.);

Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 15 lipca 2010 r. w sprawie wykazu gmin, którym przysługuje część rekompensująca subwencji ogólnej za rok 2009 (Dz. U. 2010 Nr 135, poz. 908);

Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 7 grudnia 2010 r. w sprawie sposobu prowadzenia gospodarki finansowej jednostek budżetowych i samorządowych zakładów budżetowych (Dz. U. 2010 Nr 241, poz. 1616) - rozporządzenie weszło w życie z dniem 1 stycznia 2011 r.;

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 grudnia 2010 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie wprowadzenia Nomenklatury Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NTS) (Dz. U. 2010 Nr 249, poz. 1658) - rozporządzenie weszło w życie z dniem 1 stycznia 2011 r.;

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 17 grudnia 2010 r. w sprawie przypadków, w których nie stosuje się ograniczeń dotyczących zaciągania niektórych zobowiązań finansowych przez jednostki sektora finansów publicznych, z wyjątkiem Skarbu Państwa. (Dz. U. 2010 Nr 250, poz. 1678) - rozporządzenie weszło w życie z dniem 1 stycznia 2011 r.;

Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 13 czerwca 2011 r. w sprawie wykazu gmin, którym przysługuje część rekompensująca subwencji ogólnej za rok 2010 (Dz. U. 2011 Nr 133 poz. 769) - rozporządzenie weszło w życie z dniem 13 lipca 2011 r.;

Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 29 sierpnia 2011 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych. (Dz. U. 2011 Nr 185, poz. 1098) - rozporządzenie weszło w życie z dniem 1 stycznia 2012 r.;

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2011 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie udzielania dotacji celowych dla jednostek samorządu terytorialnego na przebudowę, budowę lub remonty dróg powiatowych i gminnych (Dz. U. 2011 Nr 201, poz. 1184) - rozporządzenie weszło w życie z dniem 26 września 2011 r.;

Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 28 grudnia 2011 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych (Dz. U. 2011 Nr 296 poz. 1758) - rozporządzenie weszło w życie z dniem 1 stycznia 2012 r.;

Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 28 grudnia 2011 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej w układzie zadaniowym (Dz. U. 2011 Nr 298, poz. 1766) - rozporządzenie weszło w życie z dniem 1 stycznia 2012 r.;

Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 28 grudnia 2011 r. w sprawie szczegółowego sposobu klasyfikacji tytułów dłużnych zaliczanych do państwowego długu publicznego (Dz. U. 2011 Nr 298, poz. 1767) - rozporządzenie weszło w życie z dniem 1 stycznia 2012 r.;

Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 5 lipca 2012 r. w sprawie wykazu gmin,

którym przysługuje część rekompensująca subwencji ogólnej za rok 2011
(Dz. U. 2012 Nr 0 poz. 824) - rozporządzenie weszło w życie z dniem
3 sierpnia 2012 r.

Page 133

133

SPIS WYKRESÓW

WYKRES 1. LUDNOŚĆ POLSKI WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2012 R.....	15
WYKRES 2. BUDŻETY JST.....	36
WYKRES 3. DOCHODY I WYDATKI JST NA JEDNEGO MIESZKAŃCA.....	37
WYKRES 4. DOCHODY JST.....	38
WYKRES 5. STRUKTURA DOCHODÓW WŁASNYCH JST.....	41
WYKRES 6. ZMIANA WYBRANYCH KATEGORII DOCHODÓW WŁASNYCH (R/R).....	41
WYKRES 7. STRUKTURA OTRZYMANYCH PRZEZ JST DOTACJI CELOWYCH	44
WYKRES 8. ŚRODKI NA FINANSOWANIE I WSPÓŁFINANSOWANIE PROGRAMÓW I PROJEKTÓW UNIJNYCH ORAZ POZOSTAŁE DOCHODY JST.....	46
WYKRES 9. WYDATKI JST	49
WYKRES 10. ZMIANA WYBRANYCH KATEGORII WYDATKOWYCH JST (R/R)	49
WYKRES 11. WYDATKI NA FINANSOWANIE PROGRAMÓW I PROJEKTÓW UNIJNYCH ORAZ POZOSTAŁE WYDATKI JST.....	51
WYKRES 12. LICZBA JST WEDŁUG RELACJI WYNIKU FINANSOWEGO DO WYKONANYCH DOCHODÓW ..	52
WYKRES 13. WYNIK OPERACYJNY BUDŻETÓW JST.....	53
WYKRES 14. PRZYCHODY JST.....	55
WYKRES 15. ROZCHODY JST.....	56
WYKRES 16. ZADŁUŻENIE JST NA TLE SEKTORA FINANSÓW PUBLICZNYCH	57
WYKRES 17. WSKAŹNIK RELACJI ZADŁUŻENIA DO DOCHODÓW.....	58
WYKRES 18. LICZBA JST WEDŁUG RELACJI ZADŁUŻENIA DO DOCHODÓW W 2012 R.A	59
WYKRES 19. BUDŻETY GMIN	61
WYKRES 20. DOCHODY GMIN.....	63
WYKRES 21. STRUKTURA DOCHODÓW WŁASNYCH GMIN	65
WYKRES 22. ZMIANA WYBRANYCH KATEGORII DOCHODÓW WŁASNYCH (R/R)	65
WYKRES 23. STRUKTURA DZIAŁOWA DOTACJI CELOWYCH OTRZYMANYCH PRZEZ GMINY	68
WYKRES 24. STRUKTURA RODZAJOWA DOCHODÓW OGÓŁEM OTRZYMANYCH PRZEZ GMINY.....	69
Page 134	
134	
WYKRES 25. WYDATKI WEDŁUG TYPÓW GMIN.....	71
WYKRES 26. ZMIANA WYBRANYCH KATEGORII WYDATKÓW (R/R).....	72
WYKRES 27. STRUKTURA DZIAŁOWA WYDATKÓW GMIN.....	72
WYKRES 28. WYNIK WEDŁUG TYPÓW GMIN	

74	
WYKRES 29. GMINY WEDŁUG RELACJI WYNIKU BUDŻETOWEGO DO DOCHODÓW.....	75
WYKRES 30. PRZYCHODY GMIN.....	
75	
WYKRES 31. ROZCHODY	
GMIN.....	76
WYKRES 32. GMINY WEDŁUG WSKAŹNIKA ZADŁUŻENIA.....	
77	
WYKRES 33. BUDŻETY MIAST NA PRAWACH POWIATU.....	
80	
WYKRES 34. DOCHODY MIAST NA PRAWACH POWIATU	
81	
WYKRES 35. STRUKTURA DOCHODÓW WŁASNYCH MIAST NA PRAWACH POWIATU.....	83
WYKRES 36. ZMIANA WYBRANYCH KATEGORII DOCHODÓW WŁASNYCH (R/R)	83
WYKRES 37. STRUKTURA DOTACJI CELOWYCH OTRZYMANÝCH PRZEZ MIASTA NA PRAWACH	
POWIATU.....	
85	
WYKRES 38. STRUKTURA DZIAŁOWA WYDATKÓW OGÓŁEM MIAST NA PRAWACH POWIATU	87
WYKRES 39. WYDATKI BIEŻĄCE I MAJĄTKOWE W BUDŻETACH MIAST NA PRAWACH POWIATU	89
WYKRES 40. ZMIANA WYBRANYCH KATEGORII WYDATKOWYCH (R/R)	89
WYKRES 41. MIASTA NA PRAWACH POWIATU WEDŁUG RELACJI WYNIKU BUDŻETOWEGO	
DO DOCHODÓW	
90	
WYKRES 42. PRZYCHODY MIAST NA PRAWACH POWIATU	
91	
WYKRES 43. ROZCHODY MIAST NA PRAWACH POWIATU	
91	
WYKRES 44. MIASTA NA PRAWACH POWIATU WEDŁUG WSKAŹNIKA ZADŁUŻENIA	92
WYKRES 45. MIASTA NA PRAWACH POWIATU WEDŁUG WSKAŹNIKA ZADŁUŻENIA	93
WYKRES 46. BUDŻETY POWIATÓW.....	
95	
WYKRES 47. DOCHODY POWIATÓW	
.....	96
WYKRES 48. STRUKTURA DOCHODÓW WŁASNYCH POWIATÓW.....	
97	
WYKRES 49. ZMIANA DOCHODÓW Z TYTUŁU CIT I PIT (R/R).....	
97	
WYKRES 50. STRUKTURA DOTACJI CELOWYCH OTRZYMANÝCH PRZEZ POWIATY.....	99
WYKRES 51. STRUKTURA DZIAŁOWA WYDATKÓW POWIATÓW.....	101
Page 135	
135	
WYKRES 52. WYDATKI BIEŻĄCE I MAJĄTKOWE POWIATÓW.....	101
WYKRES 53. ZMIANA WYBRANYCH KATEGORII WYDATKOWYCH (R/R)	101
WYKRES 54. POWIATY WEDŁUG RELACJI WYNIKU BUDŻETOWEGO DO DOCHODÓW	102
WYKRES 55. PRZYCHODY POWIATÓW	
103	
WYKRES 56. ROZCHODY POWIATÓW	
104	
WYKRES 57. POWIATY WEDŁUG WSKAŹNIKA ZADŁUŻENIA	105
WYKRES 58. POWIATY WEDŁUG WSKAŹNIKA ZADŁUŻENIA	106

WYKRES 59. BUDŻETY WOJEWÓDZTW	
108	
WYKRES 60. DOCHODY WOJEWÓDZTW	
109	
WYKRES 61. STRUKTURA DOCHODÓW WŁASNYCH WOJEWÓDZTW	
111	
WYKRES 62. ZMIANA DOCHODÓW WŁASNYCH, PIT, CIT ORAZ DOCHODÓW Z MAJĄTKU (R/R).....	111
WYKRES 63. STRUKTURA DOTACJI CELOWYCH OTRZYMANYCH PRZEZ WOJEWÓDZTWA	113
WYKRES 64. STRUKTURA DZIAŁOWA WYDATKÓW OGÓŁEM WOJEWÓDZTW	115
WYKRES 65. WYDATKI BIEŻĄCE I MAJĄTKOWE WOJEWÓDZTW.....	116
WYKRES 66. ZMIANA WYBRANYCH KATEGORII WYDATKOWYCH (R/R)	116
WYKRES 67. WOJEWÓDZTWA WEDŁUG RELACJI WYNIKU BUDŻETOWEGO DO DOCHODÓW.....	117
WYKRES 68. PRZYCHODY WOJEWÓDZTW.....	
118	
WYKRES 69. ROZCHODY WOJEWÓDZTW.....	
118	
WYKRES 70. WOJEWÓDZTWA WEDŁUG WSKAŹNIKA ZADŁUŻENIA.....	119
WYKRES 71. WOJEWÓDZTWA WEDŁUG WSKAŹNIKA ZADŁUŻENIA.....	120
Page 136	
136	
SPIS TABLIC	
TABL. 1. LUDNOŚĆ POLSKI WEDŁUG WOJEWÓDZTW I TYPÓW GMIN W 2012 R.	
16	
TABL. 2. WYDATKI ZREALIZOWANE PRZEZ JST W RAMACH FUNDUSZU SOŁECKIEGO	22
TABL. 3. SAMORZĄDOWE ZAKŁADY BUDŻETOWE.....	
24	
TABL. 4. WSKAŹNIKI UDZIAŁÓW JST WE WPŁYWACH Z PODATKU DOCHODOWEGO	27
TABL. 5. WSKAŹNIK UDZIAŁU BUDŻETÓW JST WE WPŁYWACH Z PIT I CIT	28
TABL. 6. DOCHODY, WYDATKI I WYNIK BUDŻETÓW JST.....	36
TABL. 7. DOCHODY	
JST.....	37
TABL. 8. DOCHODY JST WEDŁUG SZCZEBLI	
38	
TABL. 9. ZMIANA DOCHODÓW JST.....	
39	
TABL. 10. DOCHODY WŁASNE JST	
.....	40
TABL. 11. WPŁYWY Z PODATKÓW PIT I CIT W DOCHODACH JST	42
TABL. 12. DOTACJE OGÓŁEM JST.....	
43	
TABL. 13. SUBWENCJA OGÓLNA JST	
.....	44
TABL. 14. FINANSOWANIE I WSPÓŁFINANSOWANIE PROGRAMÓW I PROJEKTÓW UNIJNYCH.....	45
TABL. 15. OTRZYMANE ŚRODKI NA FINANSOWANIE I WSPÓŁFINANSOWANIE PROGRAMÓW	
I PROJEKTÓW UNIJNYCH W 2012 R. WEDŁUG SZCZEBLI JST	46
TABL. 16. WYDATKI WEDŁUG SZCZEBLI JST	
47	
TABL. 17. WYDATKI OGÓŁEM JST.....	
48	
TABL. 18. ZMIANA WYDATKÓW JST.....	

48	
TABL. 19. WYDATKI JST NA FINANSOWANIE I WSPÓLFINANSOWANIE PROGRAMÓW I PROJEKTÓW UNIJNYCH.....	
50	
TABL. 20. WYDATKI JST NA FINANSOWANIE I WSPÓLFINANSOWANIE PROGRAMÓW I PROJEKTÓW UNIJNYCH W 2012 R.....	
51	
TABL. 21. WYNIK FINANSOWY JST	
.....	52
TABL. 22. LICZBA JST Z NADWYŻKĄ I DEFICYTEM BUDŻETOWYM	53
TABL. 23. LICZBA JST Z NADWYŻKĄ LUB DEFICYTEM OPERACYJNYM.....	54
TABL. 24. ZESTAWIENIE ZOBOWIĄZAŃ POSZCZEGÓLNYCH SZCZEBLI JST Z TYTUŁU KREDYTÓW I POŻYCZEK ZWIĄZANYCH Z WYKORZYSTANIEM ŚRODKÓW Z UE	58
TABL. 25. DOCHODY, WYDATKI I WYNIK BUDŻETÓW GMIN OGÓŁEM	61
Page 137	
137	
TABL. 26. DOCHODY GMIN.....	62
TABL. 27. DOCHODY WŁASNE GMIN OGÓŁEM.....	
64	
TABL. 28. DOTACJE OGÓŁEM GMIN.....	
67	
TABL. 29. SUBWENCJA OGÓLNA GMIN	
.....	69
TABL. 30. WYDATKI GMIN.....	70
TABL. 31. WYDATKI GMIN.....	73
TABL. 32. DOCHODY, WYDATKI I WYNIK BUDŻETÓW MIAST NA PRAWACH POWIATU	80
TABL. 33. DOCHODY MIAST NA PRAWACH POWIATU	
81	
TABL. 34. WYKONANIE DOCHODÓW WŁASNYCH MIAST NA PRAWACH POWIATU.....	82
TABL. 35. DOTACJE OGÓŁEM MIAST NA PRAWACH POWIATU.....	
84	
TABL. 36. SUBWENCJA OGÓLNA MIAST NA PRAWACH POWIATU.....	
86	
TABL. 37. WYDATKI MIAST NA PRAWACH POWIATU.	
88	
TABL. 38. DOCHODY, WYDATKI I WYNIK BUDŻETÓW POWIATÓW	95
TABL. 39. DOCHODY POWIATÓW	
.....	96
TABL. 40. DOCHODY WŁASNE POWIATÓW.....	
97	
TABL. 41. DOTACJE POWIATÓW.....	
98	
TABL. 42. SUBWENCJA OGÓLNA POWIATÓW.....	
99	
TABL. 43. WYDATKI POWIATÓW	
100	
TABL. 44. DOCHODY, WYDATKI I WYNIK BUDŻETÓW WOJEWÓDZTW	108

TABL. 45. DOCHODY WOJEWÓDZTW	109
TABL. 46. DOCHODY WŁASNE WOJEWÓDZTW.....	110
TABL. 47. DOTACJE OGÓŁEM WOJEWÓDZTW	112
TABL. 48. SUBWENCJA OGÓLNA WOJEWÓDZTW.....	114
TABL. 49. WYDATKI WOJEWÓDZTW.....	115

Page 138

138

ANEKS STATYSTYCZNY DOSTĘPNY W WERSJI

ELEKTRONICZNEJ W FORMACIE XLS

STATISTICAL APPENDIX AVAILABLE IN THE ELECTRONIC VERSION IN

XLS FORMAT

DANE ILOŚCIOWE JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO

LOCAL GOVERNMENT UNITS' QUNTITATIVE DATA

TABL. 1

LICZBA GMIN WEDŁUG PODZIAŁU ADMINISTRACYJNEGO

NUMBER OF GMINAS BY ADMINISTRATIVE DIVISION

TABL. 2

LICZBA POWIATÓW WEDŁUG PODZIAŁU ADMINISTRACYJNEGO

NUMBER OF POWIATS BY ADMINISTRATIVE DIVISION

TABL. 3.

LICZBA LUDNOŚCI WEDŁUG WOJEWÓDZTW I PODZIAŁU ADMINISTRACYJNEGO

POPULATION BY VOIVODSHIP AND ADMINISTRATIVE DIVISION

DANE FINANSOWE

FINANCIAL DATA

I.

GOSPODARKA BUDŻETOWA JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO -

OGÓŁEM

LOCAL GOVERNMENT UNITS' BUDGETARY ECONOMY - TOTAL

TABL. 1.

DOCHODY, WYDATKI I WYNIK BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZADU

TERYTORIALNEGO

LOCAL GOVERNMENT UNITS' REVENUE, EXPENDITURE AND BUDGETARY RESULT

TABL. 2.

DOCHODY, WYDATKI I WYNIK BUDŻETÓW GMIN RAZEM

TOTAL GMINAS' REVENUE, EXPENDITURE AND BUDGETARY RESULT

TABL.3.

DOCHODY, WYDATKI I WYNIK BUDŻETÓW GMIN MIEJSKICH

URBAN GMINAS' BUDGETS' REVENUE, EXPENDITURE AND BUDGETARY RESULT

TABL.4.

DOCHODY, WYDATKI I WYNIK BUDŻETÓW GMIN MIEJSKO-WIEJSKICH

URBAN-RURAL GMINAS' BUDGETS' REVENUE, EXPENDITURE AND BUDGETARY

RESULT

TABL. 5.

DOCHODY, WYDATKI I WYNIK BUDŻETÓW GMIN WIEJSKICH

RURAL GMINAS' BUDGETS' REVENUE, EXPENDITURE AND BUDGETARY RESULT

TABL. 6.

DOCHODY, WYDATKI I WYNIK BUDŻETÓW POWIATÓW
POWIATS' BUDGETS' REVENUE, EXPENDITURE AND BUDGETARY RESULT

TABL. 7.

DOCHODY, WYDATKI I WYNIK BUDŻETÓW MIAST NA PRAWACH POWIATU
CITIES ON POWIAT STATUS' BUDGETS' REVENUE, EXPENDITURE AND BUDGETARY
RESULT

TABL. 8.

DOCHODY, WYDATKI I WYNIK BUDŻETÓW WOJEWÓDZTW
VOIVODSHIPS' BUDGETS' REVENUE, EXPENDITURE AND BUDGETARY RESULT
II.

DOCHODY I WYDATKI BUDŻETÓW JST - WEDŁUG WOJEWÓDZTW
LOCAL GOVERNMENT UNITS' REVENUE AND EXPENDITURE BY VOIVODSHIP

TABL. 1.

DOCHODY WŁASNE I POZOSTAŁE DOCHODY BUDŻETÓW GMIN WEDŁUG
WOJEWÓDZTW
GMINAS' BUDGETS' OWN REVENUE AND OTHER REVENUE BY VOIVODSHIP

TABL. 2.

DOCHODY I WYDATKI BUDŻETÓW GMIN: MIEJSKICH, MIEJSKO-WIEJSKICH I
WIEJSKICH WEDŁUG WOJEWÓDZTW
URBAN, URBAN-RURAL AND RURAL GMINAS' BUDGETS' OWN REVENUE AND
OTHER REVENUE BY VOIVODSHIP

TABL. 3.

DOCHODY BUDŻETÓW GMIN WEDŁUG RODZAJÓW I WOJEWÓDZTW
GMINAS' BUDGETS' REVENUE BY TYPE AND VOIVODSHIP

TABL. 4.

DOTACJE CELOWE DLA GMIN WEDŁUG WOJEWÓDZTW
GMINAS' DESIGNATED SUBSIDIES BY VOIVODSHIP

TABL. 5.

DOTACJE §§ 200 I 620 DLA GMIN OGÓŁEM ORAZ GMIN: MIEJSKICH, MIEJSKO-
WIEJSKICH I WIEJSKICH WEDŁUG WOJEWÓDZTW
TOTAL GMINAS' AND URBAN, URBAN-RURAL, RURAL GMINAS' §§ 200 I 620
SUBSIDIES BY VOIVODSHIP

Page 139

139

TABL. 6.

WYDATKI BUDŻETÓW GMIN WEDŁUG RODZAJÓW I WOJEWÓDZTW
GMINAS' BUDGETS' EXPENDITURE BY TYPE AND VOIVODSHIP

TABL. 7.

WYDATKI BUDŻETÓW GMIN W "DZIALE 700 - GOSPODARKA MIESZKANIOWA"
WEDŁUG WOJEWÓDZTW
GMINAS' BUDGETS' EXPENDITURE IN "SECTION 700 - HOUSING" BY VOIVODSHIP

TABL. 8.

WYDATKI BUDŻETÓW GMIN W "DZIALE 801 - OŚWIATA I WYCHOWANIE"
WEDŁUG WOJEWÓDZTW
GMINAS' BUDGETS' EXPENDITURE IN "SECTION 801 - EDUCATION AND
UPBRINGING" BY VOIVODSHIP

TABL. 9.

WYDATKI BUDŻETÓW GMIN W "DZIALE 854 - EDUKACYJNA OPIEKA
WYCHOWAWCZA" WEDŁUG WOJEWÓDZTW

GMINAS' BUDGETS' EXPENDITURE IN "SECTION 854 - EDUCATIONAL CARE" BY VOIVODSHIP

TABL. 10.

WYDATKI BUDŻETÓW GMIN W "DZIALE 900 - GOSPODARKA KOMUNALNA I OCHRONA ŚRODOWISKA" WEDŁUG WOJEWÓDZTW

GMINAS' BUDGETS' EXPENDITURE IN "SECTION 900 - MUNICIPAL WASTE AND ENVIROMENTAL PROTECTION" BY VOIVODSHIP

TABL. 11.

WYDATKI BUDŻETÓW GMIN W "DZIALE 921 - KULTURA I OCHRONA DZIEDZICTWA NARODOWEGO" WEDŁUG WOJEWÓDZTW

GMINAS' BUDGETS' EXPENDITURE IN "SECTION 921 – CULTURE AND PROTECTION OF NATIONAL HERITAGE" BY VOIVODSHIP

TABL. 12.

WYNIK FINANSOWY BUDŻETÓW GMIN ORAZ DOCHODY I WYDATKI W PRZELICZENIU NA 1 MIESZKAŃCA WEDŁUG WOJEWÓDZTW

GMINAS' BUDGETS' RESULT AND REVENUE AND EXPENDITURE PER CAPITA BY VOIVODSHIP

TABL. 13.

DOCHODY WŁASNE I POZOSTAŁE DOCHODY BUDŻETÓW POWIATÓW WEDŁUG WOJEWÓDZTW

POWIATS' BUDGETS' OWN REVENUE AND OTHER REVENUE BY VOIVODSHIP

TABL. 14.

DOCHODY BUDŻETÓW POWIATÓW WEDŁUG RODZAJÓW I WOJEWÓDZTW

POWIATS' BUDGETS' REVENUE BY TYPE AND VOIVODSHIP

TABL. 15.

DOTACJE CELOWE DLA POWIATÓW WEDŁUG WOJEWÓDZTW

POWIATS' DESIGNATED SUBSIDIES BY VOIVODSHIP

TABL. 16.

DOTACJE §§ 200 I 620 DLA POWIATÓW WEDŁUG WOJEWÓDZTW

POWIATS' §§ 200 I 620 SUBSIDIES BY VOIVODSHIPS

TABL. 17.

WYDATKI BUDŻETÓW POWIATÓW WEDŁUG RODZAJÓW I WOJEWÓDZTW

POWIATS' BUDGETS' EXPENDITURE BY TYPE AND VOIVODSHIP

TABL. 18.

WYDATKI BUDŻETÓW POWIATÓW W "DZIALE 801 - OŚWIATA I WYCHOWANIE" WEDŁUG WOJEWÓDZTW

POWIATS' BUDGETS' EXPENDITURE IN "SECTION 801 - EDUCATION AND UPBRINGING" BY VOIVODSHIP

TABL. 19.

WYNIK FINANSOWY BUDŻETÓW POWIATÓW ORAZ DOCHODY I WYDATKI W PRZELICZENIU NA 1 MIESZKAŃCA WEDŁUG WOJEWÓDZTW

POWIATS' BUDGETS' RESULT AND REVENUE AND EXPENDITURE PER CAPITA BY VOIVODSHIP

TABL. 20.

DOCHODY WŁASNE I POZOSTAŁE DOCHODY BUDŻETÓW MIAST NA PRAWACH POWIATU WEDŁUG WOJEWÓDZTW

CITIES ON POWIAT STATUS' BUDGETS' OWN REVENUE AND OTHER REVENUE BY VOIVODSHIP

TABL. 21.

DOCHODY BUDŻETÓW MIAST NA PRAWACH POWIATU WEDŁUG RODZAJÓW I

WOJEWÓDZTW

CITIES ON POWIAT STATUS' BUDGETS' REVENUE BY TYPE AND VOIVODSHIP

TABL. 22.

DOTACJE CELOWE DLA MIAST NA PRAWACH POWIATU WEDŁUG

WOJEWÓDZTW

CITIES ON POWIAT STATUS' DESIGNATED SUBSIDIES BY VOIVODSHIP

TABL. 23.

DOTACJE §§ 200 I 620 DLA MIAST NA PRAWACH POWIATU WEDŁUG

WOJEWÓDZTW

CITIES ON POWIAT STATUS' §§ 200 I 620 SUBSIDIES BY VOIVODSHIP

TABL. 24.

WYDATKI BUDŻETÓW MIAST NA PRAWACH POWIATU WEDŁUG RODZAJÓW I

WOJEWÓDZTW

CITIES ON POWIAT STATUS' BUDGETS' EXPENDITURE BY TYPE AND VOIVODSHIP

Page 140

140

TABL. 25.

WYDATKI BUDŻETÓW MIAST NA PRAWACH POWIATU W "DZIALE 801 -

OŚWIATA I WYCHOWANIE" WEDŁUG WOJEWÓDZTW

CITIES ON POWIAT STATUS' BUDGETS' EXPENDITURE IN "SECTION 801 -

EDUCATION AND UPBRINGING" BY VOIVODSHIP

TABL. 26.

WYDATKI BUDŻETÓW MIAST NA PRAWACH POWIATU W "DZIALE 851 -

OCHRONA ZDROWIA" ORAZ W "DZIAŁACH 852 I 853 - POMOC SPOŁECZNA I

POZOSTAŁE ZADANIA W ZAKRESIE POLITYKI SPOŁECZNEJ" WEDŁUG

WOJEWÓDZTW

CITIES ON POWIAT STATUS' BUDGETS' EXPENDITURE ON "SECTION 851 – HEALTH

CARE" AND "SECTIONS 852 AND 853 – WELFARE AND OTHER TASKS OF SOCIAL

POLICY" BY VOIVODSHIP

TABL. 27.

WYDATKI BUDŻETÓW MIAST NA PRAWACH POWIATU W "DZIALE 900 -

GOSPODARKA KOMUNALNA I OCHRONA ŚRODOWISKA" WEDŁUG

WOJEWÓDZTW

CITIES ON POWIAT STATUS' BUDGETS' EXPENDITURE IN "SECTION 900 -

MUNICIPAL WASTE AND ENVIROMENTAL PROTECTION" BY VOIVODSHIP

TABL. 28.

WYNIK FINANSOWY BUDŻETÓW MIAST NA PRAWACH POWIATU ORAZ

DOCHODY I WYDATKI W PRZELICZENIU NA 1 MIESZKAŃCA WEDŁUG

WOJEWÓDZTW

CITIES ON POWIAT STATUS' BUDGETS' RESULT AND REVENUE AND EXPENDITURE

PER CAPITA BY VOIVODSHIP

TABL. 29.

DOCHODY BUDŻETÓW SAMORZĄDÓW WOJEWÓDZTW WEDŁUG RODZAJÓW

VOIVODSHIPS' BUDGETS' OWN REVENUE AND OTHER REVENUE BY VOIVODSHIP

TABL. 30.

DOTACJE CELOWE DLA SAMORZĄDÓW WOJEWÓDZTW

VOIVODSHIPS' DESIGNATED SUBSIDIES BY VOIVODSHIP

TABL. 31.

DOTACJE §§ 200 I 620 DLA SAMORZĄDÓW WOJEWÓDZTW WEDŁUG

WOJEWÓDZTW

VOIVODSHIPS' §§ 200 I 620 SUBSIDIES BY VOIVODSHIP

TABL. 32

WYDATKI BUDŻETÓW SAMORZĄDÓW WOJEWÓDZTW WEDŁUG RODZAJÓW
VOIVODSHIPS' BUDGETS' EXPENDITURE BY TYPE AND VOIVODSHIP

TABL. 33.

WYDATKI BUDŻETÓW SAMORZĄDÓW WOJEWÓDZTW W "DZIALE 600 -
TRANSPORT I ŁĄCZNOŚĆ" ORAZ W "DZIALE 010 - ROLNICTWO I ŁOWIECTWO"
WEDŁUG WOJEWÓDZTW

VOIVODSHIPS' BUDGETS' EXPENDITURE IN "SECTION 600 – TRANSPORT AND
COMMUNICATION" AND "SECTION 010 – AGRICULTURE AND HINTING" BY
VOIVODSHIP

TABL. 34.

WYDATKI BUDŻETÓW SAMORZĄDÓW WOJEWÓDZTW W "DZIALE 851 -
OCHRONA ZDROWIA" ORAZ W "DZIALE 801 - OŚWIATA I WYCHOWANIE"
WEDŁUG WOJEWÓDZTW

VOIVODSHIPS' BUDGETS' EXPENDITURES IN "SECTION 851 – HEALTH CARE" AND
"SECTION 801 – EDUCATION AND UPBRINGING" BY VOIVODSHIP

TABL. 35.

WYNIK FINANSOWY BUDŻETÓW SAMORZĄDÓW WOJEWÓDZTW ORAZ
DOCHODY I WYDATKI W PRZELICZENIU NA 1 MIESZKAŃCA WEDŁUG
WOJEWÓDZTW

VOIVODSHIPS' BUDGETS' RESULT AND REVENUE AND EXPENDITURE PER CAPITA
BY VOIVODSHIP

III.

DOCHODY I WYDATKI BUDŻETÓW JST WEDŁUG DZIAŁÓW

LOCAL GOVERNMENT UNITS' REVENUE AND EXPENDITURE BY SECTION

TABL. 1.

WYDATKI BUDŻETÓW GMIN OGÓLEM WEDŁUG WYBRANYCH DZIAŁÓW
TOTAL GMINAS' BUDGETS' EXPENDITURE BY SELECTED SECTION

TABL. 2.

WYDATKI BUDŻETÓW GMIN MIEJSKICH WEDŁUG WYBRANYCH DZIAŁÓW
URBAN GMINAS' BUDGETS' EXPENDITURE BY SELECTED SECTION

TABL. 3.

WYDATKI BUDŻETÓW GMIN MIEJSKO-WIEJSKICH WEDŁUG WYBRANYCH
DZIAŁÓW

URBAN-RURAL GMINAS' BUDGETS' EXPENDITURE BY SELECTED SECTION

TABL. 4.

WYDATKI BUDŻETÓW GMIN WIEJSKICH WEDŁUG WYBRANYCH DZIAŁÓW
RURAL GMINAS' BUDGETS' EXPENDITURE BY SELECTED SECTION

Page 141

141

TABL. 5.

WYDATKI BUDŻETÓW GMIN OGÓLEM NA INWESTYCJE WEDŁUG WYBRANYCH
DZIAŁÓW

TOTAL GMINAS' BUDGETS' EXPENDITURE ON INVESTMENT BY SELECTED SECTION

TABL. 6.

WYDATKI BUDŻETÓW GMIN MIEJSKICH NA INWESTYCJE WEDŁUG
WYBRANYCH DZIAŁÓW

URBAN GMINAS' BUDGETS' EXPENDITURE ON INVESTMENT BY SELECTED
SECTION

TABL. 7.
WYDATKI BUDŻETÓW GMIN MIEJSKO-WIEJSKICH NA INWESTYCJE WEDŁUG
WYBRANYCH DZIAŁÓW
URBAN-RURAL GMINAS' BUDGETS' EXPENDITURE ON INVESTMENT BY SELECTED
SECTION

TABL. 8.
WYDATKI BUDŻETÓW GMIN WIEJSKICH NA INWESTYCJE WEDŁUG
WYBRANYCH DZIAŁÓW
RURAL GMINAS' BUDGETS' EXPENDITURE ON INVESTMENT BY SELECTED SECTION

TABL. 9.
WYDATKI BUDŻETÓW GMIN OGÓLEM WEDŁUG RODZAJÓW I WYBRANYCH
DZIAŁÓW
TOTAL GMINAS' BUDGETS' EXPENDITURE BY TYPE AND SELECTED SECTION

TABL. 10.
WYDATKI BUDŻETÓW GMIN WEDŁUG WYBRANYCH DZIAŁÓW I WOJEWÓDZTW
GMINAS' BUDGETS' EXPENDITURE BY SELECTED SECTION AND VOIVODSHIP

TABL. 11.
DOCHODY BUDŻETÓW POWIATÓW WEDŁUG WYBRANYCH DZIAŁÓW
POWIATS' BUDGETS' REVENUE BY SELECTED SECTION

TABL. 12.
WYDATKI BUDŻETÓW POWIATÓW WEDŁUG RODZAJÓW I WYBRANYCH
DZIAŁÓW
POWIATS' BUDGETS' EXPENDITURE BY TYPE AND SELECTED SECTION

TABL. 13.
WYDATKI BUDŻETÓW POWIATÓW WEDŁUG WYBRANYCH DZIAŁÓW I
WOJEWÓDZTW
POWIATS' BUDGETS' EXPENDITURE BY SELECTED SECTION AND VOIVODSHIP

TABL. 14.
DOCHODY BUDŻETÓW MIAST NA PRAWACH POWIATU WEDŁUG WYBRANYCH
DZIAŁÓW
CITIES ON POWIAT STATUS' BUDGETS' REVENUE BY SELECTED SECTION

TABL. 15.
WYDATKI BUDŻETÓW MIAST NA PRAWACH POWIATU WEDŁUG RODZAJÓW I
WYBRANYCH DZIAŁÓW
CITIES ON POWIAT STATUS' BUDGETS' EXPENDITURE BY TYPE AND SELECTED
SECTION

TABL. 16.
WYDATKI BUDŻETÓW MIAST NA PRAWACH POWIATU WEDŁUG WYBRANYCH
DZIAŁÓW I WOJEWÓDZTW
CITIES ON POWIAT STATUS' BUDGETS' EXPENDITURE BY SELECTED SECTION AND
VOIVODSHIP

TABL. 17.
DOCHODY BUDŻETÓW SAMORZĄDÓW WOJEWÓDZTW WEDŁUG WYBRANYCH
DZIAŁÓW
VOIVODSHIP' BUDGETS' REVENUE BY SELECTED SECTION

TABL. 18.
WYDATKI BUDŻETÓW SAMORZĄDÓW WOJEWÓDZTW WEDŁUG WYBRANYCH
DZIAŁÓW
VOIVODSHIP' BUDGETS' EXPENDITURE BY SELECTED SECTION

IV.

GOSPODARKA BUDŻETOWA ZAKŁADÓW BUDŻETOWYCH, GOSPODARSTW
POMOCNICZYCH, FUNDUSZY CELOWYCH I ŚRODKÓW SPECJALNYCH W LATACH
2003 – 2010

FINANCIAL ECONOMY OF BUDGETARY ENTERPRICES, SUBSIDIARY UNITS,
DESIGNATED FUNDS AND SPECIAL FUNDS IN 2003-2010

TABL. 1.

PRZYCHODY I WYDATKI ZAKŁADÓW BUDŻETOWYCH GMIN WEDŁUG
WOJEWÓDZTW
GMINAS' BUDGETARY ENTERPRICES' INCOMES AND EXPENDITURE BY
VOIVODSHIP

TABL. 2.

PRZYCHODY I WYDATKI ZAKŁADÓW BUDŻETOWYCH POWIATÓW WEDŁUG
WOJEWÓDZTW
POWIATS' BUDGETARY ENTERPRICES' INCOMES AND EXPENDITURE BY
VOIVODSHIP

Page 142

142

TABL. 3.

PRZYCHODY I WYDATKI ZAKŁADÓW BUDŻETOWYCH MIAST NA PRAWACH
POWIATU WEDŁUG WOJEWÓDZTW
CITIES ON POWIAT STATUS' BUDGETARY ENTERPRICES' INCOMES AND
EXPENDITURE BY VOIVODSHIP

TABL. 4.

PRZYCHODY I WYDATKI ZAKŁADÓW BUDŻETOWYCH SAMORZĄDÓW
WOJEWÓDZTW
VOIVODSHIP' LOCAL GOVERNMENT BUDGETARY ENTERPRICES' INCOMES AND
EXPENDITURE

TABL. 5.

PRZYCHODY I WYDATKI GOSPODARSTW POMOCNICZYCH GMIN WEDŁUG
WOJEWÓDZTW
GMINAS' SUBSIDIARY UNITS' INCOMES AND EXPENDITURE BY VOIVODSHIP

TABL. 6.

PRZYCHODY I WYDATKI GOSPODARSTW POMOCNICZYCH POWIATÓW
WEDŁUG WOJEWÓDZTW
POWIATS' SUBSIDIARY UNITS' INCOMES AND EXPENDITURE BY VOIVODSHIP

TABL. 7.

PRZYCHODY I WYDATKI GOSPODARSTW POMOCNICZYCH MIAST NA
PRAWACH POWIATU WEDŁUG WOJEWÓDZTW
CITIES ON POWIAT STATUS' SUBSIDIARY UNITS' INCOMES AND EXPENDITURE BY
VOIVODSHIP

TABL. 8.

PRZYCHODY I WYDATKI GOSPODARSTW POMOCNICZYCH SAMORZĄDÓW
WOJEWÓDZTW
VOIVODSHIP' SUBSIDIARY UNITS' INCOMES AND EXPENDITURE BY VOIVODSHIP

TABL. 9.

FUNDUSZE CELOWE JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO – RAZEM
LOCAL GOVERNMENTS' DESIGNATED FUNDS - TOTAL

TABL. 10.

FUNDUSZE CELOWE GMIN
GMINAS' DESIGNATED FUNDS

TABL. 11.

FUNDUSZE CELOWE POWIATÓW
POWIATS' DESIGNATED FUNDS

TABL. 12.

FUNDUSZE CELOWE MIAST NA PRAWACH POWIATU
CITIES ON POWIAT STATUS' DESIGNATED FUNDS

TABL. 13.

FUNDUSZE CELOWE WOJEWÓDZTW
VOIVODSHIP' DESIGNATED FUNDS

TABL. 14.

PRZYCHODY I WYDATKI ŚRODKÓW SPECJALNYCH GMIN WEDŁUG
WOJEWÓDZTW
GMINAS' SPECIAL FUNDS' INCOMES AND EXPENDITURE BY VOIVODSHIP

TABL. 15.

PRZYCHODY I WYDATKI ŚRODKÓW SPECJALNYCH POWIATÓW WEDŁUG
WOJEWÓDZTW
POWIATS' SPECIAL FUNDS' INCOMES AND EXPENDITURE BY VOIVODSHIP

TABL. 16.

PRZYCHODY I WYDATKI ŚRODKÓW SPECJALNYCH MIAST NA PRAWACH
POWIATU WEDŁUG WOJEWÓDZTW
CITIES ON POWIAT STATUS' SPECIAL FUNDS' INCOMES AND EXPENDITURE BY
VOIVODSHIP

TABL. 17.

PRZYCHODY I WYDATKI ŚRODKÓW SPECJALNYCH SAMORZĄDÓW
WOJEWÓDZTW
VOIVODSHIP' LOCAL GOVERNMENTS' SPECIAL FUNDS' INCOMES AND
EXPENDITURE BY VOIVODSHIP

V.

RACHUNEK DOCHODÓW WŁASNYCH - WEDŁUG SZCZEBLI JST W LATACH 2003 –
2010

OWN REVENUES ACCOUNT – BY LOCAL GOVERNMENT UNITS' LEVEL IN 2003-2010

TABL. 1.

PRZYCHODY I WYDATKI RACHUNKU DOCHODÓW WŁASNYCH GMIN WEDŁUG
WOJEWÓDZTW
GMINAS' OWN REVENUE ACCOUNT' INCOMES AND EXPENDITURE BY VOIVODSHIP

TABL. 2.

PRZYCHODY I WYDATKI RACHUNKU DOCHODÓW WŁASNYCH POWIATÓW
WEDŁUG WOJEWÓDZTW
POWIATS' OWN REVENUE ACCOUNT' INCOMES AND EXPENDITURE BY
VOIVODSHIP

Page 143

143

TABL. 3.

PRZYCHODY I WYDATKI RACHUNKU DOCHODÓW WŁASNYCH MIAST NA
PRAWACH POWIATU WEDŁUG WOJEWÓDZTW
CITIES ON POWIAT STATUS' OWN REVENUE ACCOUNT' INCOMES AND
EXPENDITURE BY VOIVODSHIP

TABL. 4.

PRZYCHODY I WYDATKI RACHUNKU DOCHODÓW WŁASNYCH SAMORZĄDÓW
WOJEWÓDZTW

VOIVODSHIP' LOCAL GOVERNMENTS' OWN REVENUE ACCOUNT' INCOME AND EXPENDITURE BY VOIVODSHIP

VI.

PRZYCHODY I ROZCHODY JST

LOCAL GOVERNMENT UNITS' INCOME AND OUTGOING

TABL.1.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PRZYCHODÓW I ROZCHODÓW JEDNOSTEK

SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO – RAZEM

SOURCES OF LOCAL GOVERNMENTS' INCOME AND OUTGOING - TOTAL

TABL.2.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PRZYCHODÓW I ROZCHODÓW GMIN

SOURCES OF GMINAS' INCOME AND OUTGOING

TABL.3.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PRZYCHODÓW I ROZCHODÓW POWIATÓW

SOURCES OF POWIATS' INCOME AND OUTGOING

TABL.4.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PRZYCHODÓW I ROZCHODÓW MIAST NA PRAWACH

POWIATU

SOURCES OF CITIES ON POWIAT STATUS' INCOME AND OUTGOING

TABL.5.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PRZYCHODÓW I ROZCHODÓW WOJEWÓDZTW

SOURCES OF VOIVODSHIP' INCOME AND OUTGOING

VII.

ZOBOWIĄZANIA JST

LOCAL GOVERNMENT UNITS' LIABILITY

TABL. 1.

ZOBOWIĄZANIA JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG

TYTUŁÓW DŁUŻNYCH

LOCAL GOVERNMENTS' LIABILITY BY TYPES OF DEBT

TABL. 2.

ZOBOWIĄZANIA GMIN WEDŁUG TYTUŁÓW DŁUŻNYCH

GMINAS' LIABILITY BY TYPES OF DEBT

TABL. 3.

ZOBOWIĄZANIA POWIATÓW WEDŁUG TYTUŁÓW DŁUŻNYCH

POWIATS' LIABILITY BY TYPES OF DEBT

TABL. 4.

ZOBOWIĄZANIA MIAST NA PRAWACH POWIATU WEDŁUG TYTUŁÓW

DŁUŻNYCH

CITIES ON POWIAT STATUS' LIABILITY BY TYPES OF DEBT

TABL. 5.

ZOBOWIĄZANIA SAMORZĄDÓW WOJEWÓDZTW WEDŁUG TYTUŁÓW

DŁUŻNYCH

VOIVODSHIP' LIABILITY BY TYPES OF DEBT

VIII.

SAMORZĄDOWE ZAKŁADY BUDŻETOWE

LOCAL GOVERNMENTS' BUDGETARY ENTERPRICES

TABL. 1.

PRZYCHODY I KOSZTY GMINNYCH SAMORZĄDOWYCH ZAKŁADÓW

BUDŻETOWYCH WEDŁUG WOJEWÓDZTW

GMINAS' BUDGETARY ENTERPRICES INCOME AND COST BY VOIVODSHIP

TABL. 2.

PRZYCHODY I KOSZTY POWIATOWYCH SAMORZĄDOWYCH ZAKŁADÓW
BUDŻETOWYCH WEDŁUG WOJEWÓDZTW
POWIATS' BUDGETARY ENTERPRICES INCOME AND COST BY VOIVODSHIP

TABL. 3.

PRZYCHODY I KOSZTY SAMORZĄDOWYCH ZAKŁADÓW BUDŻETOWYCH MIAST
NA PRAWACH POWIATU WEDŁUG WOJEWÓDZTW
CITIES ON POWIAT STATUS' BUDGETARY ENTERPRICES INCOME AND COST BY
VOIVODSHIP

TABL. 4.

PRZYCHODY I KOSZTY WOJEWÓDZKICH SAMORZĄDOWYCH ZAKŁADÓW
BUDŻETOWYCH WEDŁUG WOJEWÓDZTW
VOIVODSHIP' BUDGETARY ENTERPRICES INCOME AND COST BY VOIVODSHIP

Page 144

3

OBJAŚNIENIA ZNAKÓW UMOWNYCH I SKRÓTÓW
UŻYWANYCH W PUBLIKACJI

SYMBOLS AND ABBREVIATIONS USED IN PUBLICATION

Znaki umowne

Symbols

Kreska (–)

- zjawisko nie wystąpiło.

magnitude zero.

Zero: (0)

- zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5.

magnitude not zero, but less than 0,5 of a unit.

(0,0)

- zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05.

magnitude not zero, but less than 0,05 of a unit.

Kropka (.)

- zupełny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych.

data not available or not reliable.

Znak x

- wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe.

not applicable.

Znak *

- oznacza, że dane zostały zmienione w stosunku do już opublikowanych.

data revised.

Znak #

- oznacza, że dane nie mogą być opublikowane ze względu na konieczność

zachowania tajemnicy statystycznej w rozumieniu ustawy o statystyce publicznej.

data may not be published due to the necessity of maintaining statistical

confidentiality in accordance with the Law on Public Statistics.

„W tym”

- oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy.

„Of which”

indicates that not all elements of the sum are given.

Skróty

Abbreviations

tys.

= tysiąc
thous.
thousand
mln
= milion
million
mld
= miliard
billion
zł
= złoty
zł
zloty
BDL
CIT
Bank Danych Lokalnych GUS
Local Data Bank CSO
Podatek dochodowy od osób prawnych
Corporate income tax
GUS
CSO
Główny Urząd Statystyczny
Central Statistical Office
JST
Jednostka samorządu terytorialnego
Local government unit
PIT
Podatek dochodowy od osób fizycznych
Personal income tax
PKB
GDP
Produkt krajowy brutto
Gross domestic product
UE
Unia Europejska
EU
European Union
Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła
When publishing CSO' data – please indicate source